

BEDÖMNINGSKRITERIER FÖR LÄSÅRSBEDÖMNINGEN I ÅRSKURS 6

I DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN

Innehåll	
Modersmål och litteratur	3
Svenska och litteratur	3
Finska och litteratur	11
Samiska och litteratur	18
Romani och litteratur	25
Teckenspråk och litteratur	31
Svenska som andraspråk och litteratur	36
Finska som andraspråk och litteratur	42
Det andra inhemska språket	49
Finska, A-lärokurs	49
Svenska, A-lärokurs	54
Finska, B1-lärokurs	61
Svenska, B1-lärokurs	65
Finska, modersmålsinriktad lärokurs	71
Främmande språk	83
Engelska, A-lärokurs	83
Annat främmande språk, A -lärokurs	89
Annat främmande språk, B1 -lärokurs	95
Samiska, A -lärokurs	100
Matematik	107

Omgivningslära	112
Religion	123
Livsåskådningskunskap	128
Historia	133
Samhällslära	137
Musik	141
Bildkonst	146
Slöjd	152
Gymnastik	156
Huslig ekonomi	161
BILAGOR	166
Bilaga 1: Samiska som kompletterar den grundläggande utbildningen	166
Bilaga 2: Romani som kompletterar den grundläggande utbildningen	171
Bilaga 3: Elevens eget modersmål som kompletterar den grundläggande utbildningen.....	173

Modersmål och litteratur

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Svenska och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer	I1	Eleven stärker sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer	Eleven kan agera i bekanta och vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan under handledning uttrycka sina tankar och åsikter.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem.	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.
M2 handleda eleven att i sin kommunikation lägga märke till de egna språkvalens betydelse och ta hänsyn till mottagarens behov vid	I1	Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta	Förmåga till grupp-kommunikation	Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussioner på ett sakligt sätt.	Eleven kan använda olika språkliga uttryckssätt när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation på	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga uttryckssätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttryckssätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt.

kommunikation i grupp		hänsyn till andra gruppmedlemmar.			ett för situationen lämpligt sätt.	kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp. Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.	Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.
M3 handleda eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama	I1	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden.	Förmåga att framträda	Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven uttrycker sig i någon mån både verbalt och icke-verbalt.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig verbalt och icke-verbalt.	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan på ett kreativt och mångsidigt sätt uttrycka sig verbalt och icke-verbalt.
M4 sporra eleven att på ett positivt sätt stärka de egna kommunikativa färdigheterna samt viljan och förmågan att delta i olika typer av kommunikationssituationer, även multimediala	I1	Eleven lär sig iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.	Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter	Eleven kan identifiera någon av sina kommunikativa styrkor eller utvecklingsområden,	Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera några styrkor eller utvecklingsområden.	Eleven kan beskriva sina styrkor och utvecklingsområden. Eleven kan ta emot respons och ge andra knapphändig respons.	Eleven kan realistiskt utvärdera egna kommunikationsfärdigheter. Eleven kan ta till sig och dra nytta av respons och samt ge mångsidig respons åt andra.
Att tolka texter							

<p>M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande</p>	<p>12</p>	<p>Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att observera och utvärdera sin egen läsning.</p>	<p>Förmåga att utveckla sin läsfärdighet</p>	<p>Eleven läser texter som är språkligt- och strukturmässigt enkla. Läsningen är långsam och knagglig.</p> <p>Eleven kan nämna något område där hen kan utvecklas som läsare.</p>	<p>Eleven läser rätt flytande texter som är språkligt- och strukturmässigt enkla.</p> <p>Eleven kan använda någon enkel grundläggande läsförståelsestrategi. Eleven kan iaktta sin egen läsning och beskriva sig själv som läsare.</p>	<p>Eleven läser flytande texter som är lämpliga för hans ålder.</p> <p>Eleven kan använda de vanligaste grundläggande läsförståelsestrategierna. Eleven kan iaktta och utvärdera sig själv som läsare.</p>	<p>Eleven läser flytande och uppmärksamt många olika slag av texter som är lämpliga för hans ålder.</p> <p>Eleven kan använda grundläggande läsförståelsestrategier mångsidigt och ändamålsenligt.</p>
<p>M6 stödja eleven i att utveckla elevens färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av många olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet</p>	<p>12</p>	<p>Eleven utvecklar sin färdighet att redogöra för, utvärdera och tolka texter av många olika slag och breddar sitt ord- och begreppsförråd.</p>	<p>Förmåga att redogöra för och tolka text</p>	<p>Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text.</p> <p>Eleven kan identifiera ord och begrepp som är nya för hen i texter.</p> <p>Eleven kan under handledning identifiera några typiska drag för enkla textgenrer.</p>	<p>Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten.</p> <p>Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya ord och begrepp.</p> <p>Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring några språkliga och textuella särdrag för berättande, beskrivande, instruerande och enkla</p>	<p>Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring texten och de betydelse som byggs upp i den och reflektera över textens syften.</p> <p>Eleven kan härleda betydelsen av nya ord och begrepp.</p> <p>Eleven kan under handledning beskriva de centrala språkliga, visuella och textuella dragen i vanliga typer av berättande, beskrivande,</p>	<p>Eleven kan göra iakttagelser kring texten och de betydelse som byggs upp i den och reflektera över textens syften.</p>

					ställningstagande texter.	instruerande och ställningstagande texter.	
M7 handleda eleven i att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet	12	Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet.	Färdigheter i informationssökning och källkritik	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor.	Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och söka information i dem under handledning. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet.	Eleven kan använda olika källor och söka information i dem. Eleven kan nämna några typiska drag för tillförlitliga källor.	Eleven kan mångsidigt använda olika källor.
M8 sporra eleven att utveckla sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt ge möjlighet till positiva läserfarenheter, släcka kunskapsörst samt möjliggöra läsupplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer	12	Eleven utvecklar sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt lär sig att dela med sig av sina läsupplevelser även i multimediala miljöer.	Kunskap om litteratur och texter för barn och unga och förmåga att dela med sig av sina läsupplevelser	Eleven kan under handledning återge intrigen i en enkel fiktiv text. Eleven kan med hjälp av stödfrågor berätta om sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.	Eleven kan beskriva dragen i fiktiva texter drag med hjälp av begreppen intrig och person. Eleven kan ytligt beskriva sina läs-, lyssnar- eller tittarupplevelser.	Eleven kan redogöra för fiktiva texter genom att använda begreppen intrig, person, plats och tid. Eleven kan beskriva sina läs-, lyssnar- eller tittarupplevelser.	Eleven kan redogöra för fiktiva texter med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan mångsidigt beskriva sina läs-, lyssnar- eller tittarupplevelser och reflektera över dem.

Att producera texter							
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent	13	Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent.	Förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter samt utveckla färdigheter som textproducent	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera texter där hen uttrycker sina tankar, upplevelser eller åsikter. Eleven kan under handledning nämna något enskilt utvecklingsområde som textproducent.	Eleven kan under handledning producera texter, där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter på ett begripligt sätt. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna någon styrka och något utvecklingsområde.	Eleven kan producera texter som förmedlar hans upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.	Eleven kan mångsidigt och smidigt producera texter där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan på ett realistiskt sätt utvärdera sig själv som textproducent.
M10 uppmuntra och handleda eleven att verbalisera sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer	13	Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.	Förmåga att behärska textgenrer	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.	Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttryckssätt som är typiska för dem.	Eleven kan under handledning använda uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.	Eleven kan använda ändamålsenliga uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
M11 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och	13	Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker	Förmåga att utveckla skrivefärdigheten och behärska skriftspråket.	Eleven kan skriva korta begripliga texter för hand och med hjälp av digitala verktyg.	Eleven kan skriva relativt smidigt och läsligt både för hand och med	Eleven kan skriva smidigt för hand och med hjälp av digitala verktyg.	Eleven kan skriva smidigt och tydligt för hand samt producera text med

<p>digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket</p>		<p>färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.</p>		<p>Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt slumpmässigt använda skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn. Uttryckssättet har tydliga talspråkliga drag.</p>	<p>hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera sin text samt formulera meningar och använda några olika satsstrukturer samt följa några av standardspråkets skriftspråksnormer.</p>	<p>Eleven kan under handledning rubricera och dela in sin text i stycken samt behärskar det centrala av standardspråkets skriftspråksnormer. Uttryckssättet har slumpmässiga talspråkliga drag.</p>	<p>hjälp av digitala verktyg. Eleven kan rubricera och dela in sin text i stycken på ett ändamålsenligt sätt samt behärskar standardspråkets skriftspråksnormer.</p>
<p>M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att producera text tillsammans, ta emot och ge konstruktiv respons, handleda eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa</p>	<p>13</p>	<p>Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och sin förmåga att producera text tillsammans, utvärdera sina egna och andras texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.</p>	<p>Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt</p>	<p>Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra ytliga och slumpmässiga iakttagelser om sin egen text.</p>	<p>Eleven kan under handledning planera och producera text individuellt och i grupp. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Hen kan ge knapphändig och ytlig respons på andras texter. Eleven kan mekaniskt använda källor.</p>	<p>Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ge och ta emot respons på texter. Eleven kan under handledning använda källor. Eleven följer upphovsrättsliga normer.</p>	<p>Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons samt ge konstruktiv respons på andras texter. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.</p>

upphovsrättsliga normer					Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.		
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M13 handleda eleven att stärka sin språkliga medvetenhet, väcka elevens intresse för att undersöka och observera språket och dess olika varianter samt ge eleven möjligheter att använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer och hjälpa eleven att förstå betydelsen av språkliga val	14	Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka och observera språket och dess olika varianter samt använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer samt lär sig förstå betydelsen av språkliga val.	Utveckla förmågan att observera språk och behärska språkliga begrepp	Eleven kan göra slumpmässiga iakttagelser om några språkliga situationer. Eleven kan nämna några språkliga och textuella drag och strukturer.	Eleven kan göra iakttagelser om olika språkliga situationer. Eleven kan nämna flera språkliga och textuella drag och strukturer.	Eleven kan göra iakttagelser kring följderna av språkliga val i olika situationer. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.	Eleven kan mångsidigt reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande till situationen och syftet med den. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsupplevelser samt att aktivt	14	Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och unga samt lär sig att använda bibliotek.	Litteraturkunskap och en vidgad textvärld	Eleven har läst någon kort skönlitterär text eller facktext i sin helhet.	Eleven har läst en del av de skönlitterära texter eller facktexter man kommit överens om. Eleven håller sig till välbekanta textgenrer.	Eleven har läst de skönlitterära texter och facktexter man kommit överens. Eleven kan välja texter att läsa som är lämpliga för hans ålder.	Eleven kan välja texter att läsa som är nya för hen. Eleven kan mångsidigt använda bibliotek.

använda sig av bibliotek					Eleven kan använda bibliotek under handledning.	Eleven kan självständigt använda bibliotek.	
M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska gransspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner	I4	Eleven utvecklar sin(a) språklig(a) och kulturella identitet(er) och lär sig att värdesätta olika kulturer och språk samt lär sig att använda medier och kulturutbud.	Att utveckla språklig och kulturell medvetenhet	<p>Eleven kan nämna några likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan nämna några språk som talas i de nordiska länderna.</p> <p>Eleven kan beskriva sin egen användning av medier och kultur i vardagen.</p>	<p>Eleven kan nämna flera likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan nämna flera språk som talas i de nordiska länderna och hör skillnaden mellan några av dem.</p> <p>Eleven kan beskriva medie- och kulturutbud som intresserar hen själv.</p>	<p>Eleven kan jämföra likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan identifiera språk som talas i de nordiska länderna.</p> <p>Eleven kan beskriva mediernas och kulturens roll i den egna vardagen.</p>	<p>Eleven kan reflektera kring likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan jämföra likheter och skillnader i de nordiska gransspråken.</p> <p>Eleven kan beskriva mediernas och kulturens roll i den egna omgivningen.</p>

Finska och litteratur

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä	S1	Oppilas vahvistaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja taitoa ilmaista mielipiteensä.	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutuissa ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan vastaamalla esitettyihin kysymyksiin.	Oppilas osaa toimia tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ohjautusti ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista ajatuksiaan ja mielipiteitään sekä esittää mielipiteelleen joitakin perusteluja.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilas osaa ilmaista mielipiteitään ja perustella niitä tilanteeseen sopivalla tavalla.
T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioida toisten tarpeita ryhmäviestintä-tilanteissa	S1	Oppilas oppii huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia ryhmäviestintätilanteissa ja ottamaan muut ryhmän jäsenet huomioon.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun asiallisesti.	Oppilas osaa käyttää erilaisia kielellisiä keinoja osallistuessaan keskusteluun ryhmätilanteessa. Oppilas osaa muokuttaa viestintäänsä jonkin verran tilanteeseen sopivaksi.	Oppilas osaa hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Oppilas osaa muokuttaa viestintäänsä ryhmätilanteeseen sopivaksi	Oppilas osaa muokuttaa kielellisiä ja viestinnällisiä keinojaan tilanteeseen sopivalla tavalla Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmässä ja ottaa muiden näkemykset huomioon keskustellessaan.

						ja ottaa muut osallistujat huomioon.	
T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesti, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää luovasti ja monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.
T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimedialaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämiskohteitaan.	Vuorovaikutus taitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutaman vahvuutensa ja kehittämiskohteen.	Oppilas osaa kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Oppilas osaa ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta muille.	Oppilas osaa arvioida realistisesti omia viestintätaitojaan. Oppilas osaa ottaa vastaan ja hyödyntää palautetta omasta toiminnastaan sekä antaa monipuolista palautetta muille.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutaidon kehittäminen	Oppilas lukee hitaasti ja takellellena rakenteellisesti ja kielellisesti yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen	Oppilas lukee melko sujuvasti rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista	Oppilas lukee sujuvasti ikätasolleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita.	Oppilas lukee sujuvasti ja tarkasti monenlaisia ikätasolleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen

arvioimaan omaa lukemistaan				kehittämiskoh- teensa lukijana.	tekstinymmärtämi- sen perusstrate- giaa. Oppilas osaa tark- kailla omaa luke- mistaan ja kuvata itseään lukijana.	Oppilas osaa tark- kailla ja arvioida it- seään lukijana.	perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmu- kaisesti.
T6 opastaa oppi- lasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkit- semisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsiteva- rantoaan sekä edistämään ajatte- lutaitojaan	S2	Oppilas kehittää monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkit- semisen taitoja ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan.	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selos- taa jotakin tekstin sisällöstä apukysy- mysten avulla. Oppilas osaa tun- nistaa teksteistä it- selleen uusia sa- noja ja käsitteitä. Oppilas osaa tun- nistaa ohjatusti joi- takin yksinkertai- sille tekstilajille tyypillisiä piirteitä.	Oppilas osaa erot- taa tekstin pääasi- oita ja nimetä oh- jatusti tekstin jon- kin tavoitteen. Oppilas osaa ohja- tusti päätellä itsel- leen uusien sano- jen ja käsitteiden merkityksiä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havain- toja kertovien, ku- vaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien joistakin kielellisistä ja teks- tuaalisista piir- teistä.	Oppilas osaa ohja- tusti tehdä havain- toja tekstin raken- tamista merkityk- sistä ja pohtia sen tavoitteita. Oppilas osaa pää- tellä itselleen uu- sien sanojen ja kä- sitteiden merkityk- siä. Oppilas osaa ku- vata ohjatusti ta- vallisimpien kerto- vien, kuvaavien, ohjaavien ja yksin- kertaisten kantaa ottavien tekstien keskeisiä kielellisiä, visuaalisia ja teks- tuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa tehdä havaintoja tekstien rakentamista mer- kityksistä ja pohtia sen tavoitteita.
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tie- donlähteiden käyt- töön ja tiedon	S2	Oppilas oppii hank- kimaan tietoa, käyttämään moni- puolisia tiedonläh- teitä ja arvioimaan	Tiedonhankintatai- dot ja lähdekriitti- syys	Oppilas osaa etsiä ohjatusti yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyt- tää lähteenä eri tekstiympäristöjä sekä hakea ohja- tusti tietoa niistä.	Oppilas osaa käyt- tää erilaisia läh- teitä sekä hakea tietoa niistä.	Oppilas osaa käyt- tää monipuolisesti erilaisia lähteitä.

luotettavuuden arviointiin		tiedon luotettavuutta.			Oppilas osaa ohjautusti tehdä havain-toja käyttämiensä lähteiden luotettavuudesta.	Oppilas osaa ni-metä joitakin läh-teiden luotetta-vuuteen liittyviä piirteitä.	
T8 kannustaa oppi-lasta kehittämään kirjallisuudentun-temusta ja kiinnos-tustaan lapsille ja nuorille tarkoitet-tua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdolli-suuksia myönteisi-in lukukokemuk-siin ja elämyksiin, tiedonhalun tyy-dyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2	Oppilas kehittää kirjallisuudentun-temustaan ja kiin-nostustaan lapsille ja nuorille tarkoi-tettua kirjallisuutta sekä media- ja muita tekstejä koh-taan sekä oppilas oppii jakamaan lu-kukokemuksiaan myös monimediai-sissa ympäris-töissä.	Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjalli-suuden ja tekstien tuntemus ja luku-kokemusten jaka-minen	Oppilas osaa ohja-tusti selostaa yk-sinkertaisen fiktiivisen tekstin juo-nen. Oppilas osaa apu-kysymysten avulla kertoa luku-, kuun-telu- ja katseluko-kemuksistaan.	Oppilas osaa ku-vailla fiktiivisten tekstien piirteitä käyttämällä käsit-teitä juoni ja hen-kilö. Oppilas osaa ku-vata pintapuoli-sesti luku-, kuun-telu- ja katseluko-kemuksiaan.	Oppilas osaa eri-tellä fiktiivisiä teks-tejä käyttämällä käsitteitä juoni, henkilö ja tapahtu-mapaikka ja -aika. Oppilas osaa ku-vata luku-, kuun-telu- ja katseluko-kemuksiaan.	Oppilas osaa eri-tellä fiktiivisiä teks-tejä käyttämällä tarkoituksenmu-kaisia käsitteitä. Oppilas osaa ku-vata monipuoli-sesti ja pohtia luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksi-aan.
Tekstien tuottaminen							
T9 rohkaista oppi-lasta ilmaisemaan kokemuksiaan, aja-tuksiaan ja mielipi-teitään ja vahvista-maan myönteistä	S3	Oppilas oppii ilmai-semaan kokemuk-siaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistaa myön-teistä kuvaa	Kokemusten, aja-tusten ja mielipi-teiden ilmaisemi-nen sekä tekstin tuottamisen taito-jen kehittäminen	Oppilas osaa tuot-taa mallien tai apu-kysymysten avulla tekstejä, joissa hän ilmaisee ajatuksi-aan, kokemuksiaan tai mielipiteitään.	Oppilas osaa ohja-tusti tuottaa teks-tejä, joissa hän il-maisee kokemuksi-aan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ym-märrettävästi.	Oppilas osaa tuot-taa ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään il-maisevia tekstejä. Oppilas osaa eri-tellä vahvuuksiaan	Oppilas osaa tuot-taa monipuolisesti ja sujuvasti koke-muksiaan, ajatuksi-aan ja mielipitei-tään ilmaisevia tekstejä.

kuvaa itsestään tekstien tuottajana		itsestään tekstien tuottajana.		Oppilas osaa ohjautusti nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa tekstien tuottajana.	Oppilas osaa kuvata itseään tekstin tuottajana ja nimetä jonkin vahvuuden ja kehittämiskohteen.	ja kehittämiskoh-teitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa arvioida realistisesti itseään tekstin tuottajana.
T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien tai apukysymysten avulla yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjatusti kertovia, kuvaavia, ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa ohjautusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaaville ja yksinkertaiselle kantaa ottavalle tekstile tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja yksinkertaiselle kantaa ottavalle tekstile tyypillisiä ilmaisutapoja.
T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa	S3	Oppilas sujuvoittaa käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja sekä vahvistaa kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa.	Kirjoitustaidon kehittäminen ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas osaa kirjoittaa käsin sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen lyhyitä tekstejä, joista saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä käyttää satunnaisesti virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä melko sujuvasti sekä käsin kirjoittaen että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjautusti otsikoida tekstinsä sekä muotoilla virkkeitä ja käyttää muutamia erilaisia lauserakenteita sekä noudattaa joitakin	Oppilas osaa kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa ohjautusti otsikoida ja jaksottaa tekstinsä sekä hallitsee keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytännöt. Ilmaisussa on satunnaista puheenvaraisuutta.	Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin sekä tuottaa tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Oppilas osaa otsikoida ja jaksottaa tekstinsä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä hallitsee kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

				virkkeen alussa ja erisnimissä. Ilmaisussa on paljon puheenvaraisuutta.	kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.		
T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan ja taitoaan tuottaa tekstiä yhdessä, arvioida omia ja muiden tekstejä ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistä sekä oppilas oppii toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa tehdä satunnaisia pintatason havaintoja omasta tekstistään.	Oppilas osaa ohjautusti suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja omasta tekstistään. Hän osaa antaa niukkaa ja ylimalkaista palautetta toisten teksteistä. Oppilas osaa käyttää mekaanisesti lähteitä. Oppilas noudattaa ohjatusti tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa ohjautusti muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa ohjautusti käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia.	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja	S4	Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan, tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja sekä	Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas osaa tehdä satunnaisia havaintoja joistakin kielenkäyttötilanteista.	Oppilas osaa tehdä havaintoja erilaisista kielenkäyttötilanteista. Oppilas osaa nimetä useita kielen	Oppilas osaa tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista suhteessa

sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia		käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan, sekä oppilas oppii ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia.		Oppilas osaa nimetä joitakin kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	Oppilas osaa kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.	kielenkäyttötilanteen tavoitteeseen. Oppilas osaa kuvailla monipuolisesti sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten ja kamamisen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.	Kirjallisuuden tuntemus ja tekstivalikoiman laajentaminen	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kokonaisen kaunokirjallisen tekstin tai tietotekstin.	Oppilas on lukenut osan sovitusta kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastoa ohjautusti.	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalaiset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastoa itsenäisesti.	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastoa monipuolisesti.
T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle	S4	Oppilas oppii kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään ja oppii arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä oppii	Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittymisen	Oppilas osaa nimetä joitakin kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin käyttöä arjessaan.	Oppilas osaa nimetä useita kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata itseään kiinnostavaa media- ja kulttuuritarjontaa.	Oppilas osaa vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata median ja kulttuurin roolia arjessaan.	Oppilas osaa pohdita eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kuvata media- ja kulttuuritarjonnan

mahdollisuuksia media- ja kulttuuri-tarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen		käyttämään mediaa ja kulttuuripalveluja.					merkitystä omassa lähipiirissään.
--	--	--	--	--	--	--	-----------------------------------

Samiska och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 uppmuntra och handleda eleven att utveckla sina kommunikativa färdigheter genom att erbjuda möjligheter att diskutera och reflektera kring etiska frågor	I1	Eleven stärker sin förmåga att fungera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.	Förmåga att agera i olika kommunikationssituationer	Eleven kan agera i bekanta och vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan under handledning uttrycka sina tankar och åsikter.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem.	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.
M2 uppmuntra eleven att stärka sin förmåga att	I1	Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och	Förmåga till grupp-kommunikation	Eleven kan lyssna på andra och delta	Eleven kan använda olika språkliga uttryckssätt	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga	Eleven kan anpassa sina språkliga och

agera konstruktivt i olika kommunikationssituationer, både verbalt och icke-verbalt, samt handleda eleven att i sin kommunikation beakta mottagarens behov och följderna av de egna språkliga valen		kommunikativa val inverkar i grupp-kommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.		i diskussioner på ett sakligt sätt.	när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation enligt situationen.	uttryckssätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp. Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.	kommunikativa uttryckssätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.
M3 stödja eleven att utveckla en positiv syn på sitt sätt att kommunicera samt handleda eleven att upptäcka tillfällen att få använda sina kunskaper i samiska	11	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden samt upptäcka tillfällen att få använda sina kunskaper i samiska.	Förmåga att framträda och använda sina kunskaper i samiska	Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor. Eleven kan uttrycka sig själv under handledning.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven kan uttrycka sig själv förståeligt.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande Eleven kan under handledning ställa upp egna mål för att använda sina kunskaper i samiska.	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan ställa upp egna mål för att använda sina kunskaper i samiska.
Att tolka texter							
M4 handleda eleven att vidareutveckla sina läsfärdigheter och använda lässtrategier samt att iaktta och	12	Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att observera och	Förmåga att utveckla sin läsfärdighet	Eleven läser texter som är språkligt- och strukturmässigt enkla. Läsningen är långsam och knagglig.	Eleven läser rätt flytande texter som är språkligt- och strukturmässigt enkla.	Eleven läser rätt flytande texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda de	Eleven läser flytande texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda

utvärdera sitt eget läsande		utvärdera sin egen läsning.		Eleven kan nämna något område där hen kan utvecklas som läsare.	Eleven kan under handledning använda någon enkel grundläggande läsförståelsestrategi. Eleven kan under handledning utvärdera sin egen läsning.	vanligaste grundläggande läsförståelsestrategierna. Eleven kan utvärdera sin egen läsning.	grundläggande läsförståelsestrategier mångsidigt och ändamålsenligt.
M5 handleda eleven att vidga sitt ord- och begreppsförråd samt förståelsen av textrelaterade begrepp	12	Eleven utvecklar sin förmåga att redogöra för, utvärdera och tolka texter och vidgar sitt ord- och begreppsförråd.	Förmåga att redogöra för och tolka text	Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text. Eleven kan identifiera ord och begrepp som är nya för hen i en text.	Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten. Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya ord och begrepp.	Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften. Eleven kan härleda betydelsen av nya ord och begrepp.	Eleven kan göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.
M6 handleda eleven att söka information, använda olika informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet samt att fästa uppmärksamhet vid	12	Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet samt fästa uppmärksamhet vid	Färdigheter i informationssökning och källkritik	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor. Eleven kan under handledning identifiera några	Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och söka information i dem under handledning. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om	Eleven kan använda olika källor och söka information i dem. Eleven kan nämna några typiska drag för tillförlitliga källor. Eleven kan identifiera särdrag i	Eleven kan mångsidigt använda olika källor. Eleven kan reflektera över särdrag i samiska originaltexter.

kulturella särdrag i samiska originaltexter		kulturella särdrag i samiska originaltexter.		särdrag i samiska originaltexter.	källornas tillförlitlighet. Eleven kan identifiera några särdrag i samiska originaltexter.	samiska originaltexter.	
Att producera texter							
M7 uppmuntra eleven att klä sina tankar i ord och öva sig att producera berättande, beskrivande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer	13	Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.	Förmåga att behärska textgenrer	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.	Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttrycksätt som är typiska för dem.	Eleven kan under handledning använda uttrycksätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.	Eleven kan använda ändamålsenliga uttrycksätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
M8 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och med hjälp av digitala verktyg och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket	13	Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.	Förmåga att utveckla skrivfärdigheten och behärska skriftspråket.	Eleven kan skriva korta begripliga texter för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt slumpmässigt använda skiljetecken vid	Eleven kan skriva relativt smidigt och läsligt både för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera sin text samt formulera meningar och använda några olika	Eleven skriver smidigt för hand och med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan under handledning rubricera och dela in sin text i stycken samt behärskar det centrala av standardspråkets skriftspråksnormer.	Eleven kan skriva smidigt och tydligt för hand samt producera text med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan rubricera och dela in sin text i stycken på ett ändamålsenligt sätt samt behärskar

				meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn. Uttryckssättet har tydliga talspråkliga drag.	satsstrukturer samt följa några av standardspråkets skriftspråksnormer.	Uttryckssättet har slumpmässiga talspråkliga drag.	standardspråkets skriftspråksnormer.
M9 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att ta emot och ge konstruktiv respons, handleda eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer	13	Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser, sin förmåga att utvärdera sina egna texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.	Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt	Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra ytliga och slumpmässiga iakttagelser om sin egen text	Eleven kan under handledning planera och producera text. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Eleven kan mekaniskt använda källor. Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.	Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ge och ta emot respons på texter. Eleven kan under handledning använda källor. Eleven följer upphovsrättsliga normer.	Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons samt ge konstruktiv respons på andras texter. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M10 handleda eleven att stärka sin språkmedvetenhet, uppmuntra eleven att undersöka och iakttä	14	Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka och observera språket och dess olika	Att utveckla förmågan att observera språk och behärska språkliga begrepp	Eleven kan under handledning identifiera tillfällen att använda samiska.	Eleven kan göra iakttagelser i olika situationer där samiskan används.	Eleven kan identifiera tillfällen att använda samiska och göra iakttagelser kring följderna av	Eleven kan mångsidigt reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande

<p>språket och dess olika varianter samt handleda eleven att upptäcka tillfällen att använda samiska och att förstå följderna av olika språkliga val</p>		<p>varianter samt använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer samt lär sig förstå betydelsen av språkliga val.</p>		<p>Eleven kan nämna några språkliga och textuella drag och strukturer.</p>	<p>Eleven kan nämna flera språkliga och textuella drag och strukturer.</p>	<p>språkliga val i olika situationer.</p> <p>Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.</p>	<p>till situationen och syftet med den.</p> <p>Eleven kan skapa situationer där samiskan används.</p> <p>Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.</p>
<p>M11 stödja eleven att bygga upp sin kulturella och språkliga identitet, att uppskatta de egna traditionerna och att förstå det samiska språkets/de samiska språkens betydelse både för en själv och för den egna gemenskapen</p>	14	<p>Eleven utvecklar sin språklig och kulturella identitet och lär sig att värdesätta det/de samiska språket/språkens betydelse för en själv och den egna gemenskapen.</p>	<p>Förmåga att utveckla språklig och kulturell medvetenhet</p>	<p>Eleven kan under handledning nämna några likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan under handledning beskriva betydelsen av samiska och samisk kultur i den egna vardagen.</p>	<p>Eleven kan nämna likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan beskriva betydelsen av samiska och samisk kultur i den egna vardagen.</p>	<p>Eleven kan jämföra likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan berätta om huvuddragen i samiska och samisk kultur och identifiera de vanligaste uttrycksformerna.</p>	<p>Eleven kan reflektera kring likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan reflektera över det samiska språkets och den samiska kulturens betydelse i den närmaste kretsen.</p>
<p>M12 uppmuntra eleven att vidga sin textvärld, att läsa och uppskatta</p>	14	<p>Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och</p>	<p>Kunskap om samisk barn- och ungdomslitteratur</p>	<p>Eleven har läst någon kort skönlitterär text eller facktext i sin helhet.</p>	<p>Eleven har läst en del av de skönlitterära texter eller facktexter man</p>	<p>Eleven har läst de skönlitterära texter och facktexter man kommit överens.</p>	<p>Eleven kan välja texter att läsa som är nya för hen.</p>

<p>samisk barn- och ungdomslitteratur samt handleda eleven att ta del av medie- och kulturutbudet och erbjuda möjligheter att producera kultur</p>		<p>unga samt lär sig att använda bibliotek, medie- och kulturutbud.</p>	<p>och medie- och kulturutbud</p>		<p>kommit överens om. Eleven håller sig till välbekanta textgenrer. Eleven kan under handledning använda bibliotek, medie- och kulturutbud.</p>	<p>Eleven kan välja texter att läsa som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan självständigt använda bibliotek, medie- och kulturutbud.</p>	<p>Eleven kan mångsidigt använda bibliotek, medie- och kulturutbud.</p>
--	--	---	-----------------------------------	--	--	--	---

Att använda språket som stöd för allt lärande

<p>M13 uppmuntra eleven att utveckla och bredda det språk som behövs i olika läroämnen och som är kopplat till den samiska kulturen och att använda sina kunskaper i allt lärande</p>	<p>15</p>	<p>Eleven utvecklar och breddar det språk som behövs i olika läroämnen och som är kopplat till den samiska kulturen och använder sina kunskaper i allt lärande.</p>	<p>Förmåga att göra iakttagelser kring språk inom olika läroämnen</p>	<p>Eleven kan under handledning identifiera några drag kring hur språk används inom olika läroämnen.</p>	<p>Eleven kan identifiera några drag kring hur språk används inom olika läroämnen.</p>	<p>Eleven kan identifiera olika läroämnenens sätt att använda språket och kan utnyttja sina språkkunskaper i lärandet.</p>	<p>Eleven kan reflektera kring olika läroämnenens sätt att använda språket och kan kreativt utnyttja sina språkkunskaper i allt lärande.</p>
---	-----------	---	---	--	--	--	--

Romani och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 uppmuntra och handleda eleven att utveckla sina kommunikativa färdigheter genom att skapa möjligheter att diskutera, värdesätta sin uttrycksförmåga samt att ge och ta emot respons	11	Eleven stärker sin förmåga att fungera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt samt att ge och ta emot respons.	Förmåga att agera i olika kommunikationssituationer	Eleven kan agera i bekanta och vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan under handledning uttrycka sina tankar och åsikter.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem. Eleven kan ta emot respons samt ge knapphändig respons till andra.	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt. Eleven kan utnyttja den responsen får och ge mångsidig respons.
M2 uppmuntra eleven att stärka sin förmåga att kommunicera på ett konstruktivt sätt i olika situationer samt handleda eleven att i	11	Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i grupp-kommunikationssituationer och ta	Förmåga till grupp-kommunikation	Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussioner på ett sakligt sätt.	Eleven kan använda olika språkliga uttrycksätt när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation på	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga uttrycksätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttrycksätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt.

sin kommunikation beakta mottagarens behov		hänsyn till andra gruppledmedlemmar.			ett för situationen lämpligt sätt.	kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp. Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.	Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.
M3 stödjande eleven att utveckla en positiv syn på sitt sätt att kommunicera samt handleda eleven att upptäcka tillfällen att använda sina kunskaper i romani	11	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden samt upptäcka tillfällen att få använda sina kunskaper i romani.	Förmåga att iakttas sin egen kommunikation och att använda sina kunskaper i romani	Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor. Eleven kan uttrycka sig själv under handledning.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven kan uttrycka sig själv förståeligt	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande Eleven kan under handledning ställa upp egna mål för att använda sina kunskaper i romani.	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan ställa upp egna mål för att använda sina kunskaper i romani.
Att tolka texter							
M4 handleda eleven att vidareutveckla sin läsfärdighet, att iakttas sitt läsande och undersöka olika typer av texter, att utveckla hör- och läsförståelsen samt att ge akt på	12	Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att observera och utvärdera sin egen läsning	Förmåga att utveckla sin läsfärdighet	Eleven läser texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Läsningen är långsam och knagglig. Eleven kan nämna något område där hen kan utvecklas som läsare.	Eleven läser rätt flytande texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Eleven kan under handledning använda någon enkel grundläggande läsförståelsestrategi.	Eleven läser rätt flytande texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda de vanligaste grundläggande läsförståelsestrategierna.	Eleven läser flytande texter som är lämpliga för hens ålder. Eleven kan använda grundläggande läsförståelsestrategier mångsidigt och ändamålsenligt.

skillnader mellan tal- och skriftspråk					Eleven kan under handledning utvärdera sin egen läsning.	Eleven kan utvärdera sin egen läsning.	
M5 hjälpa eleven att vidga sitt ord- och begreppsförråd samt förståelsen av textrelaterade begrepp	12	Eleven utvecklar sin förmåga att redogöra för, utvärdera och tolka texter och vidgar sitt ord- och begreppsförråd.	Förmåga att redogöra för och tolka text	Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text. Eleven kan identifiera nya ord och begrepp i en text.	Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten. Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya ord och begrepp.	Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften. Eleven kan härleda betydelsen av nya ord och begrepp.	Eleven kan göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.
M6 handleda eleven att söka information på romani, använda olika informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet	12	Eleven lär sig att söka information på romani, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet.	Färdigheter i informationssökning och källkritik	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor.	Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och söka information i dem under handledning. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet.	Eleven kan använda olika källor och söka information i dem. Eleven kan nämna några typiska drag för tillförlitliga källor.	Eleven kan mångsidigt använda olika källor.
Att producera texter							

<p>M7 uppmuntra och handleda eleven att klä sina tankar i ord och öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer</p>	<p>13</p>	<p>Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer</p>	<p>Förmåga att behärska textgenrer</p>	<p>Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne</p>	<p>Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttrycksätt som är typiska för dem.</p>	<p>Eleven kan under handledning använda uttrycksätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.</p>	<p>Eleven kan använda ändamålsenliga uttrycksätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.</p>
<p>M8 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg och att stärka sina färdigheter i skriftspråket och sin kunskap om textstrukturer och rättstavning</p>	<p>13</p>	<p>Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.</p>	<p>Förmåga att utveckla skrivfärdigheten och behärska skriftspråket.</p>	<p>Eleven kan skriva korta begripliga texter för hand och med hjälp av digitala verktyg.</p> <p>Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt slumpmässigt använda skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn. Uttrycksättet har tydliga talspråkliga drag.</p>	<p>Eleven kan skriva relativt smidigt och läsligt både för hand och med hjälp av digitala verktyg.</p> <p>Eleven kan under handledning rubricera sin text samt formulera meningar och använda några olika satsstrukturer samt följa några av standardspråkets skriftspråksnormer.</p>	<p>Eleven skriver smidigt för hand och med hjälp av digitala verktyg.</p> <p>Eleven kan under handledning rubricera och dela in sin text i stycken samt behärskar det centrala av standardspråkets skriftspråksnormer. Uttrycksättet har slumpmässiga talspråkliga drag.</p>	<p>Eleven kan skriva smidigt och tydligt för hand samt producera text med hjälp av digitala verktyg.</p> <p>Eleven kan rubricera och dela in sin text i stycken på ett ändamålsenligt sätt samt behärskar standardspråkets skriftspråksnormer.</p>

<p>M9 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att ta emot och ge konstruktiv respons, handleda eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer</p>	<p>13</p>	<p>Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser, sin förmåga att utvärdera sina egna texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.</p>	<p>Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt</p>	<p>Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor.</p> <p>Eleven kan göra ytliga och slumpmässiga iakttagelser om sin egen text</p>	<p>Eleven kan under handledning planera och producera text.</p> <p>Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text.</p> <p>Eleven kan mekaniskt använda källor.</p> <p>Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.</p>	<p>Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons.</p> <p>Eleven kan utvärdera sina egna texter och ge och ta emot respons på texter.</p> <p>Eleven kan under handledning använda källor.</p> <p>Eleven följer upphovsrättsliga normer.</p>	<p>Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons samt ge konstruktiv respons på andras texter.</p> <p>Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.</p>
--	-----------	--	---	---	--	---	--

Att förstå språk, litteratur och kultur

<p>M10 handleda eleven att stärka sin förmåga att iaktta språket och använda språkrelaterade begrepp</p>	<p>14</p>	<p>Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka och observera språket och dess olika varianter samt använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer samt lär sig förstå betydelsen av språkliga val.</p>	<p>Att utveckla förmågan att observera språk och behärska språkliga begrepp</p>	<p>Eleven kan göra slumpmässiga iakttagelser om några situationer där språket används.</p> <p>Eleven kan nämna några språkliga och textuella drag och strukturer.</p>	<p>Eleven kan göra iakttagelser om olika situationer där språket används.</p> <p>Eleven kan nämna flera språkliga och textuella drag och strukturer.</p>	<p>Eleven kan göra iakttagelser kring följderna av språkliga val i olika situationer.</p> <p>Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.</p>	<p>Eleven kan reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande till situationen och syftet med den.</p> <p>Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och</p>
--	-----------	---	---	---	--	---	---

							strukturer som producerats i olika situationer.
M11 stödja eleven att stärka sin egen kulturella och språkliga identitet och kännedomen om romernas kulturarv och historia och att förstå det romska språkets betydelse både för en själv och för den egna gemenskapen	14	Eleven utvecklar sin språklig och kulturella identitet och lär sig att värdesätta det romska språkets betydelse för en själv och den egna gemenskapen.	Förmåga att utveckla språklig och kulturell medvetenhet	<p>Eleven kan under handledning nämna några likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan under handledning beskriva betydelsen av det romska språket och den romska kulturen i den egna vardagen.</p>	<p>Eleven kan nämna likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan beskriva betydelsen av det romska språket och den romska kulturen i den egna vardagen.</p>	<p>Eleven kan jämföra likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan berätta om huvuddragen i det romska språket och romsk kultur och identifiera de vanligaste uttrycksformerna.</p>	<p>Eleven kan reflektera kring likheter och skillnader i språk och kultur.</p> <p>Eleven kan reflektera över det romska språkets och den romska kulturens betydelse i den närmaste kretsen.</p>
M12 uppmuntra eleven att ta del av ett mångsidigt kulturutbud och erbjuda eleven möjligheter att själv producera kultur	14	Eleven vidgar sin textvärld och lär sig att använda bibliotek, medie- och kulturutbud.	Kunskap om barn- och ungdomslitteratur samt bibliotek och medie- och kulturutbud.	Eleven har läst någon kort skönlitterär text eller facktext i sin helhet.	<p>Eleven har läst en del av de skönlitterära texter eller facktexter man kommit överens om.</p> <p>Eleven håller sig till välbekanta textgenrer.</p> <p>Eleven kan under handledning använda bibliotek,</p>	<p>Eleven har läst de skönlitterära texter och facktexter man kommit överens.</p> <p>Eleven kan välja texter att läsa som är lämpliga för hens ålder.</p> <p>Eleven kan självständigt använda</p>	<p>Eleven kan välja texter att läsa som är nya för hen.</p> <p>Eleven kan mångsidigt använda bibliotek, medie- och kulturutbud.</p>

					medie- och kultur- utbud.	bibliotek, medie- och kulturutbud.	
--	--	--	--	--	------------------------------	---------------------------------------	--

Teckenspråk och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 handleda och uppmuntra eleven att utveckla sina kommunikationsfärdigheter och sin förmåga att kommunicera i olika situationer samt handleda eleven att stärka sin förmåga att kommunicera i en teckenspråkig och flerspråkig gemenskap också med hjälp av drama	I1	Eleven stärker sin förmåga att fungera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.	Förmåga att agera i olika kommunikationssituationer	Eleven kan agera i bekanta och vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan under handledning uttrycka sina tankar och åsikter.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem.	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.

M2 uppmuntra eleven att uttrycka sig allt mer mångsidigt och utveckla en positiv syn på sitt sätt att kommunicera samt handleda eleven att iakttä sin egen kommunikations- och uttrycksförmåga	11	Eleven lär sig att visualisera och ge liv åt sin eget framträdande genom att bekanta sig med tecken-språkets olika uttrycksformer och grundläggande improvisation.	Förmåga att utveckla uttrycksförmågan	Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor. Eleven kan uttrycka sig själv förståeligt.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven uttrycker sig i någon mån både verbalt och icke-verbalt.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig verbalt och icke-verbalt.	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan på ett kreativt och mångsidigt sätt uttrycka sig verbalt och icke-verbalt.
Att tolka texter							
M3 handleda eleven att förstå och tolka olika typer av texter samt att diskutera texterna och samtidigt utöka sitt begrepps- och teckenförråd	12	Eleven övar att mångsidigt tolka framträdanden och olika svenskspråkiga tecknade och visualiserade texter för att utveckla sin visuella läsförmåga samt bredda sitt begrepps- och teckenförråd.	Förmåga att redogöra för och tolka text	Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text. Eleven kan identifiera tecken och begrepp som är nya för hen i en text.	Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten. Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya tecken och begrepp.	Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften. Eleven härleda betydelsen av nya tecken och begrepp.	Eleven kan göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.
M4 handleda eleven att använda olika textmiljöer för att söka och tolka information och för att	12	Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma	Färdigheter i informationssökning och källkritik	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor.	Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och söka information i dem under handledning.	Eleven kan använda olika källor och söka information i dem. Eleven kan nämna några typiska drag	Eleven kan mångsidigt använda olika källor.

bedöma informationens tillförlitlighet		informationens tillförlitlighet. Eleven lär sig att observera och utvärdera sitt eget sätt att förstå.			Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet.	för tillförlitliga källor.	
Att producera texter							
M5 uppmuntra eleven att utveckla kunskapen om språkets grundstrukturer och förmågan att producera text	13	Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.	Förmåga att behärska textgenrer	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.	Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttrycksätt som är typiska för dem.	Eleven kan under handledning använda uttrycksätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.	Eleven kan använda ändamålsenliga uttrycksätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
M6 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser och tankar i olika kommunikationsmiljöer, ge eleven tillfälle att berätta om och beskriva händelser och fenomen och framföra sina egna synpunkter med hjälp av olika presentationer och föredrag	13	Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent. Eleven lär sig att ge liv åt en text och reflektera över kopplingen mellan valen av tecken, tecknets	Förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter samt utveckla färdigheter som textproducent	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera texter där hen uttrycker sina tankar, upplevelser eller åsikter. Eleven kan under handledning nämna något enskilt utvecklingsområde som textproducent.	Eleven kan under handledning producera texter, där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter på ett begripligt sätt. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna någon styrka och något utvecklingsområde.	Eleven kan producera texter som förmedlar hans upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.	Eleven kan mångsidigt och smidigt producera texter där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan på ett realistiskt sätt utvärdera sig själv som textproducent.

självständigt och i grupp		ordningsföljd och textens betydelse. Eleven lär sig olika skeden i textproduktion: idéfas, planering, textstrukturering och redigering.					
M7 handleda eleven att kommunicera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer	I3	Eleven övar sig att teckna och övar sig i skapandeprocessens olika faser med hjälp av digitala verktyg. Eleven lär sig att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.	Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt	Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra ytliga och slumpmässiga iakttagelser om sin egen text.	Eleven kan under handledning planera och producera text. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Eleven kan mekaniskt använda källor. Eleven kan under handledning följa upphovsrättsliga normer.	Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons. Eleven kan utvärdera sina egna texter. Eleven kan under handledning använda källor. Eleven följer upphovsrättsliga normer.	Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M8 handleda eleven att stärka sin språkmedvetenhet, inspirera eleven att undersöka	I4	Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka språkliga fenomen samt	Förmåga att iaktta språket och använda begrepp	Eleven kan göra iakttagelser om några situationer där språket används.	Eleven kan göra iakttagelser om olika situationer där språket används.	Eleven kan göra iakttagelser kring följderna av språkliga val i olika situationer.	Eleven kan reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande

och iaktta språket och dess olika varianter och öva sig att använda begrepp för att diskutera språket och dess strukturer		förstå teckenspråkets olika delar och hur man uttrycker tid mängd.		Eleven kan nämna några språkliga och textuella drag och strukturer.	Eleven kan nämna flera språkliga och textuella drag.	Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva språkliga och textuella drag som producerats i olika situationer.	till situationen och syftet med den. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.
M9 uppmuntra eleven att stärka sin språkliga och kulturella identitet och lära eleven att värdesätta andra språk och kulturer, erbjuda eleven ett mångsidigt kulturutbud och möjligheter att själv producera kultur samt uppmuntra eleven att följa med och uppskatta kultur för barn och ungdomar	14	Eleven lär sig att fördjupa sina teckenspråkiga kommunikativa färdigheter och iaktta beteendenormer i en teckenspråkig gemenskap samt ta del av gemenskapens kulturarv och verksamhet.	Förmåga att utveckla språklig och kulturell medvetenhet	Eleven kan nämna några likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan beskriva användningen av medier och kultur i den egna vardagen.	Eleven kan nämna flera likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan beskriva medie- och kulturutbud som intresserar hen.	Eleven kan jämföra teckenspråk med talat språk. Eleven kan beskriva mediernas och kulturens roll i den egna vardagen,	Eleven kan reflektera över likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan beskriva medie- och kulturutbudets betydelse i den egna närmiljön.
Att använda språket som stöd för allt lärande							

M10 erbjuda eleven möjligheter att öva sig att använda en teckenspråkstolk	14	Eleven lär sig att använda en teckenspråkstolk.	Förmåga att agera med en teckenspråkstolk.	Eleven kan under handledning använda en teckenspråkstolk.	Eleven kan under handledning använda en teckenspråkstolk korrekt, men begränsat.	Eleven kan ändamålsenligt använda en teckenspråkstolk.	Eleven kan smidigt använda en teckenspråkstolk.
M11 uppmuntra eleven att utveckla sin förståelse för begrepp i olika läroämnen	15	Eleven lär sig att använda olika slags texter, bilder och tabeller som material för att berika sitt tecknande och ge möjlighet att utnyttja teckenspråk i olika läroämnen.	Förmåga att iaktta språket i olika läroämnen	Eleven kan med hjälp av modeller och stödfrågor iaktta det språk som behövs i olika läroämnen.	Eleven kan under handledning iaktta det språk som behövs i olika läroämnen.	Eleven kan iaktta och under handledning använda det språk som behövs i olika läroämnen.	Eleven kan iaktta och använda det språk som behövs i olika läroämnen.

Svenska som andraspråk och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 handleda eleven att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära	11	Eleven lär sig att stärka sin uttrycksförmåga och förmåga att uttrycka sina åsikter samt lära eleven att	Kommunikativa färdigheter och uttrycksförmåga	Eleven deltar i kommunikationssituationer oftast genom att lyssna.	Eleven ger uttryck för sina åsikter genom att svara på frågor.	Eleven deltar i olika kommunikationssituationer. Eleven uttrycker sina tankar och åsikter.	Eleven deltar genom att ta initiativ i olika kommunikationssituationer, uttrycker sina

eleven att agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen		agera konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i vardagen.					åsikter och motiverar dem.
M2 motivera eleven att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation	I1	Eleven lär sig att stärka förmågan att kommunicera öga mot öga samt färdigheterna att lyssna på och förstå lärarens kommunikation och annan muntlig kommunikation.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer och förstå muntliga texter	Eleven kan delta i en kommunikationssituation genom att lyssna och förstår tydligt visualiserat tal.	Eleven kan själv agera muntligt i en kommunikationssituation öga mot öga. Eleven förstår varierande lärarens kommunikation och andra muntliga texter.	Eleven kan på ett ändamålsenligt sätt delta i en kommunikationssituation öga mot öga. Eleven förstår lärarens kommunikation och annat som hen hör.	Eleven kan på ett konstruktivt sätt delta i en kommunikationssituation öga mot öga. Eleven kan urskilja det viktigaste i lärarens kommunikation.
M3 handleda eleven att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra	I1	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt både verbalt och icke-verbalt, att utnyttja sin kreativitet och att ta hänsyn till andra.	Förmåga att använda olika uttryckssätt i kommunikationssituationer	Eleven kan uttrycka sig verbalt i olika vardagliga situationer. Eleven kan fullfölja sin muntliga kommunikation icke-verbalt.	Eleven kan delta i en diskussion kring ett ämne som står hen nära. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.	Eleven kan använda olika verbala uttryckssätt ta hänsyn till sin samtalspart. Eleven kan hålla ett förberett anförande om ett för hen bekant ämne.	Eleven kan uttrycka sig på ett ändamålsenligt sätt genom att använda olika verbala uttryckssätt. Eleven kan hålla ett förberett och till innehållet mångsidigt anförande.
Att tolka texter							
M4 handleda eleven att utveckla en flytande	I2	Eleven lär sig att utveckla en flytande läsförmåga	Förmåga att läsa flytande samt förmåga att använda	Eleven övar på att läsa flytande.	Eleven läser texter i till största del flytande. Eleven kan	Eleven läser olika texter flytande. Eleven kan	Eleven kan göra motiverade iakttagelser om

läsförmåga samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra		samt att använda kunskap om textgenrer i textanalys och i bedömningen av informationens tillförlitlighet, både på egen hand och tillsammans med andra.	kunskaper om textgenrer i tolkningen av texter	Eleven kan identifiera syftet i en text.	identifiera en berättelse, facktext och en värderande text. Eleven övar på att använda sin kunskap om genretypiska drag i tolkningen av texter och när hen bedömer tillförlitligheten.	använda kunskap om genretypiska drag i tolkningen av texter och när hen bedömer tillförlitligheten.	strukturen och språkliga drag i olika textgenrer samt när hen bedömer tillförlitligheten.
M5 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer	12	Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att tolka skrivna och talade texter genom att utnyttja lässtrategier ändamålsenligt i olika situationer.	Förmåga att tolka texter	Eleven kan läsa och förstå enkla och språkligt sett konkreta talade och skrivna texter. Eleven kan i någon mån utnyttja läs- och läsförståelsestrategier.	Eleven kan till största del förstå talade och skrivna texter och kan uppfatta texten som helhet. Eleven övar på olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.	Eleven kan tolka talade och skrivna texter i olika språkliga situationer. Eleven kan i någon mån använda olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.	Eleven kan självständigt göra iakttagelser och dra slutsatser om talade och skrivna texter. Eleven kan använda olika läs- och läsförståelsestrategier som främjar texttolkning.
M6 handleda eleven att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att vidga ord- och begreppsförrådet	12	Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser samt att ord- och begreppsförrådet.	Förmåga att vidga ord- och begreppsförrådet samt att dra slutsatser om en texts betydelser	Eleven uppfattar texten som lösryckta delar. Eleven har ett begränsat ord- och begreppsförråd.	Eleven uppfattar texten som en helhet. Eleven kan utnyttja texter för att vidga ord- och begreppsförrådet.	Eleven har ett relativt stort ord- och begreppsförråd och kan dra slutsatser om det hen läst.	Elevens ord- och begreppsförråd möjliggör en självständig och insiktsfull tolkning av texter.

Att producera text							
M7 motivera eleven att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och med hjälp av digitala verktyg både individuellt och i grupp	13	Eleven lär sig att utveckla förmågan att producera olika slags texter som behövs i vardagen och i skolan för hand och med tangentbord, både individuellt och i grupp.	Förmåga att använda kunskaper om textgenrer i textproduktion, förmåga att skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg	Eleven kan skriva texter som till sin struktur och språkligt och innehållsmässigt sett är begränsade och enkla. Elevens bristande kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg kan bromsa textproduktionen.	Eleven kan skriva texter som genremässigt sett kan identifieras som berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg kan i någon mån bromsa textproduktionen.	Eleven kan skriva koherenta berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kunskaper i att skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg är tillräckliga för textproduktion.	Eleven kan självständigt skriva förredömliga berättande, beskrivande och ställningstagande texter. Elevens kan smidigt skriva för hand eller med hjälp av digitala verktyg.
M8 hjälpa eleven att fördjupa förmågan att planera och producera texter både självständigt och i grupp samt att lära eleven att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion	13	Eleven lär sig att fördjupa förmågan att planera och producera texter både självständigt och i grupp samt att göra mångsidigt bruk av ord och strukturer som behövs vid textproduktion.	Förmåga att producera texter	Eleven kan skriva om bekanta ämnen. Texten kan vara icke-koherent, relativt svårläst och ha ett begränsat ordförråd.	Eleven kan skriva texter som är förståeliga trots grammatikaliska brister. Ordförrådet kan vara begränsat. Eleven kan i varierande grad följa skriftspråksnormer.	Eleven kan skriva hela texter och fästa uppmärksamhet vid ordval. Grammatikaliskt sett kan strukturen vara vacklande. Eleven kan till största del följa skriftspråksnormer.	Eleven kan skriva mångsidiga texter både till innehåll och språk. Eleven har en etablerad förmåga att följa skriftspråksnormer.
M9 handleda eleven att analysera och bedöma egna texter samt att	13	Eleven lär sig att analysera och bedöma egna texter samt att utveckla	Förmåga att bedöma texter och att ge och ta emot respons	Eleven kan ta emot respons på sina texter.	Eleven kan under handledning granska sina texter	Eleven kan bedöma sina egna texter utgående från responsen.	Eleven kan bedöma och bearbeta sina texter

utveckla färdigheterna att ge och ta emot respons		färdigheterna att ge och ta emot respons.			utgående från responsen. Eleven kan ge knapphändig respons till andra.	Eleven kan ge respons till andra.	utgående från responsen. Eleven kan ta emot och ge konstruktiv respons till andra.
Att förstå litteratur, kultur och språk							
M10 handleda eleven att stärka sin språkliga medvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbruket, egenskaper hos olika språk och lagbundenheter i svenskt tal- och skriftspråk	14	Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet och att iaktta situationsbundna variationer i språkbruket, egenskaper hos olika språk och lagbundenheter i svenskt tal- och skriftspråk.	Förmåga att observera och jämföra olika drag i språk och språkbruk	Eleven kan identifiera att talat och skrivet språk är olika.	Eleven kan identifiera skillnader mellan talat och skrivet språk. Eleven kan uppfatta meningsgränser och identifiera verbet som det centrala i meningen.	Eleven kan identifiera språkliga strukturer och lagbundenheter och hur man uttrycker förhållningssätt med språket. Eleven kan uppfatta satsdelarnas funktion.	Eleven kan förstå språkliga strukturer och lagbundenheter. Eleven kan förstå betydelsen av språkliga val i kommunikationssituationer.
M11 motivera eleven att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsoplevelser och att bli en aktiv	14	Eleven lär sig att mångsidigt stifta bekantskap med litteratur och kultur, att uppmuntra eleven att läsa litteratur skriven för barn och unga och att dela med sig av sina läsoplevelser och att bli en aktiv biblioteksanvändare.	Kännedom om litteratur och kultur	Eleven läser korta texter och deltar i litterära diskussioner genom att lyssna.	Eleven läser barn- och ungdomslitteratur och berättar om det hen läst.	Eleven läser barn- och ungdomslitteratur. Eleven kan diskutera om sina läsoplevelser och om övrig barn- och ungdomskultur.	Eleven läser mångsidigt barn- och ungdomslitteratur och behandlar det hen läst genom att diskutera och skriva om det ur olika synvinklar.

biblioteksanvändare							
Språk som stöd för allt lärande							
M13 motivera eleven att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet	15	Eleven lär sig att stärka en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att använda och lära sig språk samt uppmuntra eleven att ställa upp mål för lärandet.	Förmåga att ställa upp mål för lärandet	Eleven kan göra iakttagelser om sitt sätt att lära sig språk och sitt lärande.	Eleven kan identifiera sina styrkor och utvecklingsområden när hen lär sig språk och som språk användare samt ställa upp mål för sitt lärande.	Eleven kan under handledning ställa upp mål för sitt lärande.	Eleven kan ställa upp utmanande mål för sitt eget lärande och främja gemensamt lärande.
M14 handleda eleven att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen	15	Eleven lär sig att lägga märke till hur språk används i olika läroämnen.	Förmåga att observera språket i olika läroämnen	Eleven kan behandla innehållet i olika läroämnen med ett vardagligt språk.	Eleven kan, i kommunikationssituationer med andra, förstå språket i olika läroämnen, utgående från sin ålder.	Eleven kan förstå huvuddragen i olika läroämnes-texter samt av vilka delar texter är uppbyggda.	Eleven kan självständigt förstå när hen läser texter från olika läroämnen. Eleven kan beskriva av vilka delar texter är uppbyggda.
M15 uppmuntra eleven att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt arbete, informationssökning och för att kunna strukturera	15	Eleven lär sig att utveckla kunskaper och språkliga medel för självstyrt arbete, informationssökning och för att kunna strukturera information	Förmåga att bygga upp en text och söka information	Eleven kan söka enskild information i givna källor. Eleven deltar i det gemensamma arbetet genom att lyssna.	Eleven kan söka information i bekanta eller givna källor, men använder informationen genom att upprepa den.	Eleven kan använda information utan att kopiera den. Eleven kan främja det gemensamma arbetet.	Eleven kan, på basis av den information hen fått fram, självständigt producera en disponerad muntlig eller skriftlig text.

information självständigt och i grupp		självständigt och i grupp.		Eleven vet att all information inte är tillförlitlig information.	Eleven deltar i det gemensamma arbetet. Eleven känner till tillförlitliga källor.	Eleven kan göra iakttagelser om trovärdiga och icke-trovärdiga källor.	Eleven kan under handledning välja ett för situationen och ämnet lämpligt sätt att hämta information. Eleven främjar ändamålsenligt det gemensamma arbetet. Eleven kan bedöma trovärdiga och icke-trovärdiga källor.
---------------------------------------	--	----------------------------	--	---	--	--	--

Finska som andraspråk och litteratur

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja	S1	Oppilas oppii vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu vuorovaikutustilanteisiin yleensä kuuntelemalla.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään vastaamalla kysymyksiin.	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas ilmaisee omia ajatuksiaan ja mielipiteitään.	Oppilas osallistuu aloitteellisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, ilmaisee ajatuksiaan ja mielipiteitään.

toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa		toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa					ja perustelee mielipiteitään.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	Oppilas oppii vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	Vuorovaikutuksessa toimiminen ja kuultujen tekstien ymmärtäminen.	Oppilas ei osallistu puhumalla vuorovaikutukseen, mutta ymmärtää selkeästi havainnollistettua puhetta.	Oppilas osallistuu puhumalla vuorovaikutukseen. Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muita puhuttuja tekstejä vaihtelevasti.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa.	Oppilas osallistuu puhumalla kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa rakentavasti. Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistajat	S1	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistajat	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään sanallisesti erilaisissa arkitilanteissa. Oppilas täydentää suullista ilmaisuaan kehoillisesti.	Oppilas osallistuu keskusteluun itselleen läheisistä aiheista. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas käyttää erilaisia sanallisia ilmaisun keinoja ja ottaa huomioon puhekumppaninsa. Oppilas pitää valmistellun puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta.	Oppilas ilmaisee itseään tarkoituksemukaisesti erilaisia sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen. Oppilas pitää valmistellun ja sisältönsä monipuolisen puheesityksen.
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista	S2	Oppilas oppii sujuvoittamaan lukemistaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinna	Oppilas harjoittelee lukemisen sujuvoittamista. Oppilas tunnistaa tekstin tavoitteen.	Oppilas lukee tekstejä pääosin sujuvasti. Oppilas tunnistaa kertomuksen,	Oppilas lukee sujuvasti erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tietoa	Oppilas tekee perusteltuja havaintoja eri tekstilajien rakenteesta ja kielellisistä piirteistä

tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä		tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä			tietotekstin ja arvioivan tekstin. Oppilas harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja luotettavuuden arvioinnissa.	sekä tekstin luotettavuudesta.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	Oppilas oppii kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	Tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Oppilas hyödyntää vain vähän luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas ymmärtää puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä pääosin ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas harjoittelee tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa kielenkäyttötilanteissa. Oppilas käyttää jossain määrin tekstin tulkintaa edistäviä luku- ja ymmärtämisstrategioita.	Oppilas tekee itsenäisesti havaintoja ja päätelmiä puhutuista ja kirjoitetuista teksteistä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita.
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Oppilas oppii tekemään päättelevää tekstien tulkintaa sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hahmottaa tekstin irrallisesti toisiinsa liittymättöminä osina. Oppilaan sana- ja käsitevaranto on vähäinen.	Oppilas hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä osaa tehdä päätelmiä lukemastaan.	Oppilaan sana- ja käsitevaranto mahdollistaa itsenäisen ja oivaltaisan tekstien tulkinnan.
Tekstien tuottaminen							

<p>T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä</p>	<p>Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot</p>	<p>Oppilas kirjoittaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään suppeita ja yksinkertaisia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taitojen vähäisyys voi hidastaa tekstien tuottamista.</p>	<p>Oppilas kirjoittaa tekstilajiltaan tunnistettavia kertovia, kuvaavia ja kanta-aottavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot voivat hidastaa jonkin verran tekstien tuottamista.</p>	<p>Oppilas kirjoittaa koherentteja kertovia, kuvaavia ja kanta-aottavia tekstejä. Oppilaan käsin tai näppäimistöllä kirjoittamisen taidot ovat riittävät tekstien tuottamiseen.</p>	<p>Oppilas kirjoittaa itsenäisesti mallikkaita kertovia, kuvaavia ja kanta-aottavia tekstejä. Oppilas kirjoittaa tekstejä käsin tai näppäimistöllä sujuvasti.</p>
<p>T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita</p>	<p>Tekstien tuottaminen</p>	<p>Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista.</p>	<p>Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vaihtelevaa.</p>	<p>Oppilas kirjoittaa kokonaisia tekstejä ja kiinnittää huomiota sanavalintoihin. Kieliopillisissa rakenteissa voi olla horjuvuutta. Oppilas noudattaa pääpiirteissään kirjoitetun kielen normeja.</p>	<p>Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.</p>
<p>T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta</p>	<p>Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen</p>	<p>Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään.</p>	<p>Oppilas tarkastelee ohjatusti tekstejään palautteen perusteella. Hän antaa vähäistä palautetta toisille.</p>	<p>Oppilas arvioi tekstejään palautteen perusteella. Oppilas antaa palautetta muille.</p>	<p>Oppilas arvioi ja muokkaa tekstejään palautteen perusteella. Oppilas ottaa vastaan ja antaa rakentavaa palautetta muille.</p>
<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>							

<p>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas oppii vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia.</p>	<p>Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu</p>	<p>Oppilas tunnistaa, että kirjoitettu ja puhuttu kieli ovat erilaisia.</p>	<p>Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.</p>	<p>Oppilas tunnistaa kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia (sanaluokat, verbien taiputus) ja miten kielellä ilmaistaan suhtautumista (varmuus, kohteliaisuus, välttämättömyys). Oppilas hahmottaa lauseen osien tehtävät (aika, paikka, tapa, väline).</p>	<p>Oppilas ymmärtää kielen rakenteita ja säännönmukaisuuksia (nominien taiputus, päälauseenjäsenet). Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen vuorovaikutuksessa.</p>
<p>T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas oppii tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja oppii lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaistuu lukelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön</p>	<p>Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus</p>	<p>Oppilas lukee lyhyitä tekstejä. Oppilas osallistuu kirjallisuuskeskusteluihin kuuntelemalla.</p>	<p>Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja ja kertoo lukemastaan.</p>	<p>Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjoja. Oppilas keskusteleekin lukukokemuksestaan ja muista kokemuksistaan lasten- ja nuortenkulttuurista.</p>	<p>Oppilas lukee monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjoja ja tarkastelee lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla eri näkökulmista.</p>
<p>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas oppii havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta</p>	<p>Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi ja oman monikielisen</p>	<p>Oppilas nimeää joitakin piirteitä omasta monikielisyydestään ja</p>	<p>Oppilas nimeää joitakin piirteitä lähiympäristönsä monikielisyydestä</p>	<p>Oppilas kuvailee omaa ja lähiympäristönsä monikielisyttä sekä</p>	<p>Oppilas kuvailee monikielisuuden sekä kulttuurisen monimuotoisuuden merkitystä.</p>

monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kieli-repertuaaria		sekä saa tukea monikielisen ja -kulttuurisen identiteettinsä kehittämiseen ja oppii hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	identiteetin ja kielirepertuaarin vahvistaminen	kulttuurisesta moninaisuudesta.	ja kulttuurisesta moninaisuudesta.	kulttuurista monimuotoisuutta.	Oppilas vertailee eri kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja niitä arvioimatta.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	Oppilas oppii vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimistavoistaan.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita kielenoppijana ja kielenkäyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas osaa ohjautusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	Oppilas oppii havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	Eri oppiaineiden kielen ymmärtäminen	Oppilas käsittelee eri oppiaineiden aiheita arkikielellä.	Oppilas ymmärtää ikätasonsa mukaista oppiaineiden kieltä vuorovaikutuksessa muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää pääasiat eri oppiaineiden teksteistä ja tunnistaa, millaista osista tekstit rakentuvat.	Oppilas ymmärtää itsenäisesti lukemalla eri oppiaineiden tekstejä. Oppilas kuvailee, millaisista osista tekstit rakentuvat.
T 15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn,	S5	Oppilas oppii kehittämään tietojan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn,	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osallistuu yhteiseen	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas osallistuu	Oppilas käyttää lähdetietoa kopioimatta sitä suoraan. Oppilas edistää yhteistä	Oppilas tuottaa hankkimansa lähdetiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti.

<p>työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä</p>		<p>tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä</p>		<p>työskentelyyn kuuntelemalla. Oppilas tietää, että kaikki tieto ei ole luotettavaa.</p>	<p>yhteiseen työskentelyyn. Oppilas tietää luotettavia lähteitä.</p>	<p>työskentelyä. Oppilas tekee havainnot lähteiden luotettavuudesta ja epäluotettavuudesta.</p>	<p>Oppilas valitsee ohjatusti tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä. Oppilas arvioi lähteiden luotettavuutta ja epäluotettavuutta</p>
---	--	--	--	---	--	---	---

Det andra inhemska språket

Finska, A-lärokurs

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet							
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk	11	Eleven lär sig att känna igen finskan och olika språk och kulturer i sin närmiljö. Eleven lär sig att förstå svenskans och finskans ställning som nationalspråk.	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden i närmiljön samt om finskans ställning och betydelse	Eleven kan nämna några språk som används i hans närmiljö och vilka nationalspråken i Finland är. Eleven kan nämna enskilda kulturella drag i finskan.	Eleven kan berätta vilka språk som används i hans närmiljö samt om finskans betydelse i hans närmiljö. Eleven kan ge några exempel på kulturella drag i finskan. Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.	Eleven kan berätta om den språkliga mångfalden i närmiljön samt orsaker till att man talar svenska och finska i Finland. Eleven kan ge exempel på kulturella drag i finskan. Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.	Eleven kan beskriva den språkliga mångfalden i hans närmiljö. Eleven kan jämföra de kulturella dragen i finska med andra språk. Eleven kan berätta om finskans ställning i Finland i relation till andra språk.
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att	11	Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.		<i>Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självvärderingen</i>			

bemöta människor fördomsfritt		Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.		<i>reflektera över sina egna erfarenheter.</i>			
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla nyfikenhet för språket och språklig förmåga	I1	Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter i finska och andra språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska.	Språklig förmåga	Eleven kan nämna några likheter och olikheter i finska och svenska eller andra språk hen kan.	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter i finska och svenska eller andra språk hen kan.	Eleven kan berätta om likheter och olikheter i finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan nämna några lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska.	Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter i finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska.
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material	I1	Eleven lär sig att hitta och välja finskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.	Förmåga att hitta finskspråkigt material	Eleven kan nämna några för hen själv intressanta finskspråkiga material.	Eleven kan ge exempel på finskspråkigt material som är intressant för hen själv	Eleven kan berätta om finskspråkigt material som är lämpliga och intressanta för hen själv.	Eleven kan jämföra finskspråkigt material som är intressant och lämpligt för hen själv.
Färdigheter för språkstudier							
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära	I2	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp.	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan berätta om mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att	Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå sina mål. Eleven kan samarbeta och delta i

sig och lära av varandra		sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.				lära sig tillsammans.	gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en	12	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina språkfärdigheter.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan på ett mångsidigt sätt ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation	13	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner	Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.	Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.

<p>M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier</p>	<p>13</p>	<p>Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier</p>	<p>Förmåga att använda kommunikationsstrategier</p>	<p>Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper.</p> <p>Eleven kan uttrycka om hen har förstått.</p>	<p>Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.</p> <p>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.</p> <p>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.</p>	<p>Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Använder mera sällan nonverbala uttryck. Eleven måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.</p> <p>Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.</p>	<p>Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).</p>
<p>M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk</p>	<p>13</p>	<p>Eleven lär sig att kommunicera på ett för språket och kulturen artigt sätt</p>	<p>Kulturellt lämpligt språkbruk</p>	<p>Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.</p>	<p>Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.</p>	<p>Eleven klarar av korta sociala situationer.</p> <p>Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och</p>	<p>Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer.</p>

						ursäkter och besvara sådana.	Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.	Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.	Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för	I3	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt och att använda	Förmåga att producera texter	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det	Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta

åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll		ett lämpligt uttrycksförråd. Eleven lär sig uttala förståeligt.		inövade ord och inlärd standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.	några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.	mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.	om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
---	--	---	--	--	---	--	---

Svenska, A-lärokurs

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							

<p>T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lähiympäristön, Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta sekä suomen ja ruotsin asemasta kansalliskielinä</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan lähiympäristönsä ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta.</p> <p>Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen kansalliskielinä.</p> <p>Oppilas oppii ruotsin kielen merkityksestä avainkielenä pohjoismaisiin kieliin ja kulttuureihin.</p>	<p>Suomen ja Pohjoismaiden kielellisen ja kulttuurisen ympäristön sekä suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa</p>	<p>Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja hänen lähiympäristössään käytettyjä kieliä.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkin suomenruotsalaiseen ja pohjoismaiseen kulttuuriin kuuluvasta asiasta.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja hänen lähiympäristössään ja Pohjoismaissa käytetyistä kielistä.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaiselle ja pohjoismaiselle kulttuurille tyypillisistä asioista.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa syitä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia, mitä muita pohjoismaisia kieliä on ja missä niitä puhutaan.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä suomenruotsalaiselle ja pohjoismaisille kulttuureille tyypillisistä asioista.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, missä maissa tulee ymmärretyksi ruotsin kielellä.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta Suomessa.</p> <p>Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kielellistä moninaisuutta.</p> <p>Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaiselle ja pohjoismaisille kulttuureille tyypillisistä asioista.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, mihin tarvitsee ruotsin kieltä tulevaisuudessa.</p>
<p>T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa.</p> <p>Oppilas oppii arvostamaan maailman kielellistä ja</p>		<p>Ei käytetä arvostamisen muodostamisen perusteena.</p> <p>Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</p>			

ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia		<p>kulttuurista moninaisuutta.</p> <p>Oppilas oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia.</p>					
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä	S1	<p>Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä.</p> <p>Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään.</p>	Kielellinen päättely	Oppilas osaa nimetä jonkun ruotsin kielen, äidinkielen tai muun osaamansa kielen eron ja yhtäläisyyden.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen, äidinkielen tai muun osaamansa kielen eroista ja yhtäläisyyksistä.	<p>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen, äidinkielen tai muun osaamansa kielen eroista ja yhtäläisyyksistä.</p> <p>Oppilas osaa nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.</p>	<p>Oppilas osaa vertailla ruotsin kielen, äidinkielen tai muun osaamansa kielen eroja ja yhtäläisyyksiä.</p> <p>Oppilas osaa käyttää sopivia kielellistä päättelyä tukevia strategioita.</p>
T4 ohjata oppilasta löytämään ruotsinkielistä aineistoa	S1	Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.	Ruotsinkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa nimetä muutamia itseään kiinnostavia ruotsinkielisiä aineistoja.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä itseään kiinnostavista ruotsinkielisistä aineistoista.	Oppilas osaa kertoa ruotsinkielisistä aineistoista, jotka ovat hänelle sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja, jotka ovat hänelle sopivia ja jotka kiinnostavat häntä.
Kielenopiskelutaidot							

<p>T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii kertaamaan ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan.</p> <p>Oppilas oppii tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.</p>	<p>Ruotsin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen ruotsin kielen opiskelulle.</p> <p>Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.</p>	<p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan.</p> <p>Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan.</p> <p>Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan ja kertoa, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa.</p> <p>Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.</p>
<p>T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa oppilasta harjaantamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilla, millaiset tavat oppia kieliä sopivat kullekin parhaiten</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas oppii eri tapoja oppia kieliä ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ruotsin kielen taitonsa kehittämisessä.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään ruotsin</p>	<p>Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja sopivien kielen oppimistapojen löytäminen.</p>	<p>Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.</p>	<p>Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.</p>	<p>Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää useita oppimistapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.</p>	<p>Oppilas ottaa monipuolisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä ja muita kieliä.</p>

		kielen taitoaan rohkeasti.					
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti eri viestintätilanteissa	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin eikielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään ruotsin kielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiinimaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinimaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinimaisissa sosiaalisissa tilanteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelu- muotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukeamana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin

							yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.1
T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvärsästä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvärsästä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Finska, B1-lärokurs

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet							
M1 hjälpa eleven att forma sin uppfattning om det inbördes sambandet mellan alla språk hen studerar	I1	Eleven lär sig att uppfatta skillnader och likheter mellan de olika språk hen kan och studerar samt utveckla sina språkkunskaper.	Förmåga att uppfatta skillnader och likheter mellan olika språk	Eleven kan nämna några skillnader och likheter mellan de olika språk hen studerar.	Eleven kan ge exempel på skillnader och likheter mellan de olika språk hen studerar för att utveckla sina språkkunskaper.	Eleven kan berätta om skillnader och likheter mellan de olika språk hen studerar för att utveckla sina språkkunskaper.	Eleven kan jämföra skillnader och likheter mellan de olika språk hen studerar för att utveckla sina språkkunskaper.
M2 handleda eleven att se historiska och kulturella beröringspunkter mellan finska och svenska och att bekanta sig med finskans och svenskans ställning som nationalspråk	I1	Eleven lär sig att förstå sambandet mellan finska och svenska samt att förstå finskans ställning och betydelse som nationalspråk.	Kännedom om finskans ställning och betydelse i Finland	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är. Eleven kan nämna några orsaker till att man talar finska och svenska i Finland.	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk. Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk samt berätta om några orsaker till att man talar finska och svenska i Finland.	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk. Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk samt berätta varför man talar finska och svenska i Finland. Eleven kan berätta om sambandet mellan finska och svenska ur språklig synvinkel.	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk. Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk. Eleven kan berätta om betydelsen av sambandet mellan finska och svenska ur språklig synvinkel.

Färdigheter för språkstudier							
M3 ge eleven möjligheter att också med hjälp av digitala verktyg öva sina kommunikativa färdigheter i en tillåtande studieatmosfär, att ta ansvar för sina studier och att utvärdera sina kunskaper	12	Eleven lär sig att använda sina kommunikativa färdigheter tillsammans med andra för att utveckla sina kunskaper i finska, även med hjälp av digitala verktyg. Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska och utvärdera sina kunskaper.	Förmåga att använda kommunikativa färdigheter, att hitta lämpliga sätt för att lära sig språk samt förmåga att ta ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan använda enskilda sätt för att lära sig finska. Eleven kan tidvis ta ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan använda några kommunikativa färdigheter tillsammans med andra. Eleven kan använda några sätt för att lära sig finska. Eleven kan i viss mån ta ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan använda olika kommunikativa färdigheter tillsammans med andra. Eleven kan utnyttja sådana sätt att lära sig språk som stödjer utvecklingen av språkkunskap och av de egna färdigheterna i finska. Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan använda många olika kommunikativa färdigheter tillsammans med andra. Eleven kan utnyttja sådana sätt för att lära sig språk som stödjer utvecklingen av språkkunskap och av de egna färdigheterna i finska. Eleven kan på ett mångsidigt sätt ta ansvar för sina studier i finska.
M4 uppmuntra eleven att se kunskaper i finska som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade språkresurser och uppmuntra hen att söka och utnyttja finska lärmiljöer också utanför skolan	12	Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och av de egna språkresurserna. Eleven lär sig att hitta och utnyttja finskspråkiga sammanhang för att	Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i finska som en del av kontinuerligt lärande och av de egna språkresurserna. Förmåga att hitta finskspråkiga sammanhang för att utveckla det egna lärandet.	Eleven kan ge några exempel på betydelsen av kunskaper i finska. Eleven kan nämna något finskspråkigt sammanhang för att utveckla det egna lärandet.	Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i finska. Eleven kan nämna några finskspråkiga sammanhang för att utveckla det egna lärandet.	Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet och av de egna språkresurserna. Eleven kan ge exempel på finskspråkiga sammanhang som hen kan utnyttja för att	Eleven kan berätta om betydelsen av kunskaper i finska som en del av det egna livet, av de egna språkresurserna och kontinuerligt lärande. Eleven kan jämföra finskspråkiga sammanhang som hen kan utnyttja

		utveckla det egna lärandet.				utveckla det egna lärandet.	för att utveckla det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera				Kunskapsnivå Pre-A1.1	Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3
M5 handleda eleven att mångsidigt öva huvudsakligen muntlig kommunikation	13	Eleven lär sig att kommunicera i olika kommunikationssituationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar under handledning eller med stöd av sin samtalspartner av någon av de vanligaste och ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationerna.	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.	Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
M6 uppmuntra eleven att använda olika, också non-verbala tillvägagångssätt för att nå fram med sitt budskap och att vid behov i en muntlig kommunikationssituation be om upprepning eller långsammare tempo	13	Eleven lär sig att använda olika kommunikationsstrategier för att förstå och för att nå fram med sitt budskap i olika kommunikationssituationer	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven behöver väldigt mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet) då hen deltar i kommunikation.	Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.	Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.

M7 handleda eleven att öva sig i olika artighetsfraser	13	Eleven lär sig olika artighetsfraser	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan under handledning använda någon av de för språket eller kulturen mest typiska artighetsfraserna (hälsa, säga adjö, tacka).	Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda några av de vanligaste artighetsfraserna på språket i rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter				Kunskapsnivå Pre-A1.1	Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3
M8 uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten få insikt i innehållet i tal eller text som är förutsägbara och för åldersgruppen vanliga eller lämpliga	13	Eleven lär sig att förstå olika muntliga och skriftliga texter	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår under handledning en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.	Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.	Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter				Kunskapsnivå Pre-A1.1	Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.1/A1.2	Kunskapsnivå A1.2
M9 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i mycket enkla och för åldern relevanta situationer	13	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda språkets centrala ordförråd och strukturer.	Förmåga att producera texter	Eleven kan under handledning uttrycka sig i tal och skrift med hjälp av enskilda ord och uttryck som till exempel anknyter till	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck.	Eleven kan under handledning berättat om några bekanta och för hen viktiga saker med hjälp av ett	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berättat om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva

		Eleven lär sig att uttala begripligt.		att berätta om sig själv, familj och fritid. Eleven uttalar några ord begripligt.	Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.	begränsat uttrycksförråd. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. Eleven kan ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.	några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
--	--	---------------------------------------	--	--	---	---	---

Svenska, B1-lärokurs

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineissa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa	S1	Oppilas oppii hahmottamaan osaamiensa ja opiskelemiensa kielten	Kielten yhtäläisyyksien ja erojen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä joitakin opiskelemiensa	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskelemiensa kielten yhtäläisyyksistä ja	Oppilas osaa kertoa opiskelemiensa kielten yhtäläisyyksistä ja	Oppilas osaa vertailla opiskelemiensa kielten yhtäläisyyksiä ja

kielten keskinäisistä suhteista		yhtäläisyyksiä ja eroja sekä kehittämään kielitaitoaan.		kielten yhtäläisyyksiä ja eroja.	eroista kehittääkseen kielitaitoaan.	eroista kehittääkseen kielitaitoaan.	eroja kehittääkseen kielitaitoaan.
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	S1	Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutusta suomen kieleen.	Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet. Oppilas osaa mainita jonkun syyn, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.	Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja antaa esimerkkejä niiden asemasta. Oppilas osaa mainita joitakin syitä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä sekä niiden asemasta ja merkityksestä. Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa puhutaan ruotsia. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen lainasanoista suomen kielessä.	Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja vertailla niiden asemaa ja merkitystä. Oppilas osaa pohdita, miksi Suomessa puhutaan ruotsia. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen vaikutuksesta suomen kieleen.
Kielenopiskelutaidot							
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluympäristössä ja tietojen	S2	Oppilas oppii käyttämään viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa sekä käyttämään tieto- ja	Viestinnällisten taitojen käyttäminen, sopivien kielen oppimistapojen löytäminen ja vastuun ottaminen	Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintätekniologiaa oppiakseen ruotsin kieltä.	Oppilas osaa käyttää joitakin viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa.	Oppilas osaa käyttää viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa käyttää useita	Oppilas osaa käyttää viestinnällisiä taitoja monipuolisesti yhdessä muiden kanssa.

<p>viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan</p>		<p>viestintäteknologiaa kehittääkseen ruotsin kielen taitoaan.</p> <p>Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan.</p>	<p>ruotsin kielen opiskelusta.</p>	<p>Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä.</p> <p>Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p>	<p>oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä.</p> <p>Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistaan edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsin kieltä.</p> <p>Oppilas ottaa monipuolisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p>
<p>T4 rohkaista oppilaita näkemään ruotsin taito tärkeänä osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivaranon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii ymmärtämään ruotsin kielen taidon merkityksen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.</p> <p>Oppilas oppii löytämään ja hyödyntämään ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.</p>	<p>Ruotsin kielen taidon merkityksen ymmärtäminen osana omaa kielivarantoa ja jatkuvaa oppimista.</p> <p>Ruotsinkielisten toimintaympäristöjä löytäminen ja hyödyntäminen.</p>	<p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä.</p> <p>Oppilas osaa nimetä jonkun ruotsinkielisen toimintaympäristön.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä.</p> <p>Oppilas osaa nimetä joitakin ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää ja kielivaranon kartuttamista.</p> <p>Oppilas osaa kertoa omaa oppimistaan hyödyntävistä ruotsinkielisistä toimintaympäristöistä.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämää, kielivaranon kartuttamista ja jatkuvaa oppimista.</p> <p>Oppilas osaa vertailla omaa oppimistaan hyödyntäviä ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä.</p>

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				Taitotaso esi A1.1	Taitotaso A1.1	Taitotaso: A1.2	Taitotaso A1.3
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	Oppilas oppii viestimään erilaisissa, erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy ohjattuna ja viestintäkumppanin tukemana jostakin kaikkein yleisimmistä toistuvista ja rutiininomaisista viestintätilanteista.	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmistä toistuvista ja rutiininomaisista viestintätilanteista.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmistä toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös eikielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	Oppilas oppii hyödyntämään viestintästrategioita eri viestintätilanteissa ymmärtääkseen ja viestinsä perille saamiseksi.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee erittäin paljon apukeinoja (esimerkiksi eleet, piirtäminen, sanastot, netti) osallistuessaan viestintään.	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään

					Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.		selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	Oppilas oppii erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillistä, rutiinomaista kohteliaisuuden ilmausta (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen).	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiinomisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiinomisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				Taitotaso esi A1.1	Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.2	Taitotaso A1.3
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolle sopivasta puheesta tai kirjoitettusta tekstistä	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää ohjattuna vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso esi A1.1	Taitotaso A1.1	Taitotaso A1.1/ A1.2	Taitotaso A1.2
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Oppilas oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ohjattuna sanoa ja kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja lauseita, jotka liittyvät esimerkiksi itsestä, perheestä ja vapaa-ajasta kertomiseen. Oppilas ääntää joitakin sanoja ymmärrettävästi.	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joitakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

Finska, modersmålsinriktad lärokurs

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet							
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till och intressera sig för mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen	11	Eleven lär sig att göra iakttagelser om mångfalden i den finskspråkiga kulturen som har betydelse för hens lärande. Eleven lär känna karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.	Förmåga att bilda sig en uppfattning om mångfalden i den finskspråkiga kulturen.	Eleven kan hitta material med finskspråkigt innehåll. Eleven kan ge exempel på karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.	Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande material med finskspråkigt innehåll. Eleven kan berätta om karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.	Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande material med finskspråkigt innehåll som stödjer det egna lärandet. Eleven kan beskriva karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.	Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande material med finskspråkigt innehåll som utvecklar det egna lärandet. Eleven kan mer detaljerat beskriva karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.
M2 att motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att	11	Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund samt att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk.	Kännedom om finskans och svenskans ställning och betydelse som nationalspråk.	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är. Eleven kan nämna någon orsak till att man talar finska och svenska i Finland.	Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är samt ge exempel på deras ställning och betydelse. Eleven kan ge exempel på orsaker till att man talar	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk samt om deras ställning och betydelse. Eleven kan berätta om varför man talar finska och svenska i Finland.	Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk samt jämföra deras ställning och betydelse. Eleven kan reflektera över varför man talar finska

bemöta människor fördomsfritt		Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.			finska och svenska i Finland.		och svenska i Finland.
M3 handleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i språk och väcka hans nyfikenhet för sin två/flerspråkighet och sin egen kulturbakgrund	11	Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.	Språklig förmåga	Eleven kan nämna likheter och olikheter i finska och svenska eller andra språk hen kan.	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter i finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan ge några exempel på lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.	Eleven kan berätta om likheter och olikheter i finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan berätta om lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin språk- och kulturbakgrund.	Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter i finska och svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.
Färdigheter för språkstudier							
M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra	12	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och fungera i grupp på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan förtydliga mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan berätta om mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå målen. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar

							till att lära sig tillsammans.
M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken	12	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan på ett mångsidigt sätt ta ansvar för sina studier i finska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera				Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.2	Kunskapsnivå B1.1	Kunskapsnivå B1.1/B1.2
M6 uppmuntra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hans åldersgrupp i relation till livserfarenheten	13	Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.	Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.	Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.	Eleven kan kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter också i vissa mer krävande situationer som till exempel då man diskuterar en aktuell händelse.
M7 uppmuntra eleven att visa initiativförmåga i	13	Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att lära	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid	Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en	Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant

<p>kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp</p>		<p>sig att använda kommunikationsstrategier.</p>		<p>hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.</p>	<p>behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmänare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).</p>	<p>kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.</p>	<p>ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet, rätta till missförstånd. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap. Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck och också av relativt komplicerade uttryck.</p>
<p>M8 handleda eleven att känna igen kulturella drag i kommunikation på målspråket finska och på svenska och att stödja hans växande förmåga i interkulturell kommunikation</p>	<p>13</p>	<p>Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation. Eleven lär sig konstruktiv interkulturell kommunikation</p>	<p>Kulturellt lämpligt språkbruk</p>	<p>Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.</p>	<p>Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.</p>	<p>Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.</p>	<p>Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan fästa vikt vid språkets formalitet. Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till de viktigaste kulturellt betingade aspekterna.</p>

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter				Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.2	Kunskapsnivå B1.1	Kunskapsnivå B1.1/B1.2
M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lärstrategier tolka för hen betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk	I3	Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.	Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.	Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.	Eleven förstår det väsentliga och många detaljer i lite mer krävande allmänspråkligt och relativt långsamt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter				Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2	Kunskapsnivå A2.2/B1.1
M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hens vardag och att med hjälp av strukturer på en	I3	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt också med hjälp av mer krävande	Förmåga att producera texter	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga	Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker	Eleven kan räkna upp och beskriva (för åldern typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av	Eleven kan redogöra för det väsentliga angående vardagliga ämnen, verkliga eller

grundläggande och något mer krävande språkfärdighetsnivå öva sig att producera, dela och publicera redan tolkade texter		strukturer och ordförråd.		saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.	som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.	vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.	fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och också krävande strukturer samt idiomatiska uttryck. Eleven kan tillämpa grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck.
---	--	---------------------------	--	---	--	--	--

Svenska, modersmålsinriktad lärokurs

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							

<p>T1 kannustaa oppilasta kiinnostumaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta runsaudesta, auttaa oppilasta löytämään omaa oppimistaan tukevaa ruotsinkielistä materiaalia sekä ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteisiin</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta.</p> <p>Oppilas oppii löytämään ja valitsemaan itselle sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.</p> <p>Oppilas oppii havainnoimaan ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.</p>	<p>Suomen ja Pohjoismaiden kielellisen ja kulttuurisen ympäristön sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteiden hahmottaminen.</p> <p>Ruotsinkielisen aineiston löytäminen.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä joitakin ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.</p> <p>Oppilas osaa löytää ruotsinkielistä aineistoa.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa Suomen ja Pohjoismaiden kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta sekä ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteistä.</p> <p>Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.</p> <p>Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa, joka tukee omaa oppimista.</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla yksityiskohteisemmin Suomen ja Pohjoismaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja ruotsinkielisen kulttuurin erityispiirteitä.</p> <p>Oppilas osaa löytää sopivaa ja kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa, joka kehittää omaa oppimista.</p>
<p>T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa, suomen ja ruotsin asemaa kansalliskielinä ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa.</p> <p>Oppilas oppii ymmärtämään suomen ja ruotsin aseman ja merkityksen kansalliskielinä.</p> <p>Oppilas oppii kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia.</p>	<p>Suomen ja ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa</p>	<p>Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet.</p> <p>Oppilas osaa mainita jonkun syyn, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.</p>	<p>Oppilas osaa nimetä Suomen kansalliskielet ja antaa esimerkkejä niiden asemasta.</p> <p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä syistä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä sekä niiden asemasta ja merkityksestä.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa Suomen kansalliskielistä ja vertailla niiden asemaa ja merkitystä.</p> <p>Oppilas osaa pohdita, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.</p>

<p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä herättää oppilaan uteliaisuus omaa kaksi- tai monikielisyttään ja kaksikulttuurisuuttaan kohtaan</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä.</p> <p>Oppilas oppii kielellistä päättelykykyä kieli- ja kulttuuritaustansa avulla ruotsin kielen opiskelussaan.</p>	<p>Kielellinen päättely</p>	<p>Oppilas osaa nimetä joitakin ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen eroja ja yhtäläisyyksiä.</p>	<p>Oppilas osaa antaa esimerkkejä ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen eroista ja yhtäläisyyksistä.</p> <p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä sopivista tavoista kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen eroista ja yhtäläisyyksistä.</p> <p>Oppilas osaa kertoa sopivista tavoista kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.</p>	<p>Oppilas osaa vertailla ruotsin ja suomen kielen tai muun osaamansa kielen eroja ja yhtäläisyyksiä.</p> <p>Oppilas osaa käyttää sopivia tapoja kehittää ruotsin kielen kielellistä päättelykykyään kieli- ja kulttuuritaustansa avulla.</p>
<p>Kielenopiskelutaidot</p>							
<p>T4 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan.</p> <p>Oppilas oppii tekemään yhteistyötä ja toimimaan ryhmässä muita kannustaen.</p>	<p>Ruotsin kielen opiskelun tavoitteista kertominen ja ryhmässä toimiminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä jonkin tavoitteen ruotsin kielen opiskelulle.</p> <p>Oppilas osallistuu toisinaan ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.</p>	<p>Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan.</p> <p>Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan.</p> <p>Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä kannustavasti.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen opiskelun tavoitteistaan ja kertoa, kuinka hän työskentelee saavuttaakseen tavoitteensa.</p> <p>Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan ja tekee yhteistyötä monipuolisesti ja kannustavasti.</p>

<p>T5 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen ja kannustaa oppilasta harjaanuttamaan kielitaitoaan monipuolisesti ja aktiivisesti esimerkiksi etsimällä itseään kiinnostavaa ruotsinkielistä aineistoa</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas oppii ottamaan vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja kielten opiskelussaan, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.</p>	<p>Vastuun ottaminen ruotsin kielen opiskelusta ja sopivien kielenoppimistapojen löytäminen</p>	<p>Oppilas ottaa ohjattuna jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää jotakin tapaa, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.</p>	<p>Oppilas ottaa jonkin verran vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää joitakin tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.</p>	<p>Oppilas ottaa melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää useita oppimistapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.</p>	<p>Oppilas ottaa monipuolisesti vastuuta ruotsin kielen opiskelustaan.</p> <p>Oppilas osaa käyttää monipuolisesti oppimistapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa oppiakseen ruotsia ja muita kieliä.</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa</p>				<p>Taitotaso A1.3</p>	<p>Taitotaso A2.2</p>	<p>Taitotaso B1.1</p>	<p>Taitotaso B1.1/B1.2</p>
<p>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaan ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii osallistumaan aktiivisesti eri viestintätilanteisiin.</p>	<p>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</p>	<p>Oppilas selviytyy monista rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.</p>	<p>Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.</p>	<p>Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä tilanteissa.</p>	<p>Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.</p>
<p>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä,</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii olemaan</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Oppilas osallistuu viestintään, mutta</p>	<p>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään</p>	<p>Oppilas pystyy josain määrin olemaan</p>	<p>Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta</p>

<p>kompensoitokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä</p>		<p>aloitteellinen viestintätilanteissa.</p> <p>Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.</p>		<p>tarvitsee edelleen usein apukeinoja.</p> <p>Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella.</p> <p>Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.</p>	<p>käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).</p>	<p>aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestintä.</p> <p>Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p> <p>Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.</p>	<p>käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestintä, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.</p> <p>Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.</p>
<p>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä.</p> <p>Oppilas oppii rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää.</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti</p>	<p>Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeitä kulttuuriin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.</p>	<p>Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen.</p> <p>Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeitä</p>

					käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintäruutiineja.		kulttuurisia käytänteitä.
Karttuva kielitaito, taito tulkitseä tekstejä				Taitotaso A1.3	Taitotaso A2.2	Taitotaso B1.1	Taitotaso B1.1/B1.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkitseä niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä hyödyntäen erilaisia ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteisen kokemuksen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hie man vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteisen kokemuksen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Karttuva kielitaito, taito tuottaa tekstejä				Taitotaso A1.2	Taitotaso A2.1	Taitotaso A2.2	Taitotaso A2.2/B1.1

<p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan jokapäiväiseen elämään liittyviä tekstejä, hallitsemaan perustason ja hiukan vaativampiaakin rakenteita ja opettelemaan myös tulkittavien tekstien käyttämistä tuottamiseen, jakamiseen ja julkaisemiseen.</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen vaativampaakin sanastoa ja rakenteita.</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.</p> <p>Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.</p>	<p>Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.</p> <p>Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti ikäkaudelleen tyypillisiä ja jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiaakin.</p>	<p>Oppilas osaa kertoa keskeisimmistä, itseä kiinnostavista jokapäiväiseen elämään liittyvistä todellisista tai kuvitteellisista asioista.</p> <p>Oppilas käyttää melko laajaa sanastoa ja vaativia rakenteita sekä idiomattisia ilmauksia.</p> <p>Oppilas osaa soveltaa ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
---	-----------	--	---------------------------------	--	--	--	---

Främmande språk

Engelska, A-lärokurs

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet							
M1 handleda eleven att lägga märke till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen samt engelskans ställning som ett globalt kommunikations-språk	I1	<p>Eleven lär sig att känna igen den språkliga och kulturella mångfalden i sin närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven lär sig att förstå engelskans ställning som globalt kommunikationsspråk.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden samt om engelskans ställning och betydelse	<p>Eleven kan nämna några språk som används i hans närmiljö eller i världen.</p> <p>Eleven kan ge något exempel på typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder.</p>	<p>Eleven kan berätta vilka språk som används i hans närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven kan ge några exempel på typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder.</p>	<p>Eleven kan berätta om den språkliga mångfalden i hans närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven kan ge exempel på typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder.</p> <p>Eleven kan berätta var i och vilka situationer engelska används som ett globalt kommunikations-språk.</p>	<p>Eleven kan på ett mångsidigt sätt berätta om den språkliga mångfalden i hans närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven kan jämföra typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder.</p> <p>Eleven kan berätta var, i vilka situationer samt varför engelska används som ett globalt kommunikations-språk.</p>

<p>M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt</p>	<p>11</p>	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.</p> <p>Eleven lär sig att värdesätta den språkliga och kulturella bakgrunden i världen.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>	<p><i>Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självvärderingen reflektera över sina egna erfarenheter.</i></p>				
<p>M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig slutledningsförmåga</p>	<p>11</p>	<p>Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter i olika språk.</p> <p>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.</p>	<p>Språklig slutledningsförmåga</p>	<p>Eleven kan nämna någon likhet och olikhet i engelska, modersmålet eller andra språk hen kan.</p>	<p>Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter i engelska, modersmålet eller andra språk hen kan.</p>	<p>Eleven kan berätta om likheter och olikheter i engelska, modersmålet och andra språk hen kan.</p> <p>Eleven kan nämna några strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.</p>	<p>Eleven kan jämföra likheter och olikheter i engelska, modersmålet och andra språk hen kan.</p> <p>Eleven kan använda lämpliga strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.</p>
<p>M4 handleda eleven att förstå att det finns gott om material på</p>	<p>11</p>	<p>Eleven lär sig att hitta och välja engelskspråkigt material som är</p>	<p>Förmåga att hitta engelskspråkigt material</p>	<p>Eleven kan nämna några för hen själv intressanta</p>	<p>Eleven kan ge exempel på engelskspråkiga material</p>	<p>Eleven kan berätta om engelskspråkiga material som är lämpliga och</p>	<p>Eleven kan jämföra engelskspråkiga material som är lämpliga och</p>

engelska och att välja innehållsmässigt och till svårighetsgraden lämpligt material som stödjer det egna lärandet		lämpligt och intressant för hen själv.		engelskspråkiga material.	som är intressant för hen själv.	intressanta för hen själv.	intressanta för hen själv.
Färdigheter för språkstudier							
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans	12	Eleven lär sig att berätta om målen för sina studier i engelska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans	Förmåga att berätta om målen för sina studier i engelska och fungera i grupp.	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i engelska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i engelska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i engelska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i engelska och berätta hur hen arbetar för att uppnå målen. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt öva sina kunskaper i engelska, också med hjälp av	12	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i engelska Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina	Förmåga att ta ansvar för sina studier i engelska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan använda något sätt,	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan använda några sätt, även digitala, för	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala,	Eleven kan på ett mångsidigt sätt ta ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt,

digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst		kunskaper i engelska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina färdigheter i engelska.		även digitala, för att lära sig engelska och andra språk.	att lära sig engelska och andra språk.	för att lära sig engelska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	även digitala, för att lära sig engelska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2
M7 handleda eleven att öva sig i att kommunicera på olika sätt och i olika miljöer också genom att uppmuntra till fortsatt interaktion oberoende av avbrott och pauser	I3	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.	Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.	Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.
M8 uppmuntra eleven att med hjälp av olika slag av strategier hålla igång och utveckla en kommunikation	I3	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier i olika kommunikationssituationer	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten,	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mera sällan nonverbala uttryck. Eleven måste ganska ofta be samtalspartnern	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord.

				<p>allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper.</p> <p>Eleven kan uttrycka om hen har förstått.</p>	<p>nicka), ljud eller liknande minimal respons.</p> <p>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.</p>	<p>upprepa eller förtydliga.</p> <p>Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.</p>	<p>Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.</p> <p>Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).</p>
<p>M9 stödja elevens kulturellt lämpliga språkbruk genom att erbjuda möjligheter att mångsidigt öva sig i sociala situationer</p>	13	<p>Eleven lär sig att använda för engelska språket och för kulturerna inom språkområdet typiska artighetsfraser</p>	<p>Kulturellt lämpligt språkbruk</p>	<p>Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.</p>	<p>Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.</p>	<p>Eleven klarar av korta sociala situationer.</p> <p>Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.</p>	<p>Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt.</p> <p>Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.</p>

Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2
M10 handleda eleven att med hjälp av olika strategier sätta sig in i muntliga och skriftliga texter av varierande svårighetsgrad	I3	Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter med hjälp av olika strategier	Förmåga att tolka texter	<p>Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.</p> <p>Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.</p>	<p>Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck.</p> <p>Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.</p>	<p>Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal.</p> <p>Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd.</p> <p>Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.</p>	<p>Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord.</p> <p>Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.</p>
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2
M11 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en växande mängd temaområden och med beaktande av	I3	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda engelskans centrala ordförråd och centrala strukturer.	Förmåga att producera texter	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck.	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer.	Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen.	Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska

centrala strukturer och grundregler för uttal		Eleven lär sig att uttala förståeligt.		<p>Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt.</p> <p>Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.</p>	<p>Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden.</p> <p>Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.</p>	<p>Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer.</p> <p>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.</p>	<p>uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer.</p> <p>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.</p>
---	--	--	--	--	--	--	---

Annat främmande språk, A -lärokurs

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet							
M1 handleda eleven att lägga märke till målspråkets ställning i och relation till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste	11	<p>Eleven lär sig att känna igen den språkliga och kulturella mångfalden i sin närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven lär sig att uppfatta</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden samt om engelskans ställning och betydelse	<p>Eleven kan nämna några språk som används i hans närmiljö eller i världen.</p> <p>Eleven kan ge något exempel på typiska kulturella</p>	<p>Eleven kan berätta vilka språk som används i hans närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven kan ge några exempel på typiska kulturella</p>	<p>Eleven kan berätta om den språkliga mångfalden i hans närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven kan ge exempel på typiska kulturella drag för</p>	<p>Eleven kan beskriva den språkliga mångfalden i hans närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven kan jämföra typiska kulturella drag för</p>

omgivningen och i världen		målspråkets ställning i sin närmiljö och i världen.		drag för olika länder inom språkområdet.	drag för olika länder inom språkområdet.	olika länder inom språkområdet. Eleven kan berätta var och i vilka situationer målspråket används som ett globalt kommunikations-språk.	olika länder inom språkområdet. Eleven kan berätta var, i vilka situationer samt varför målspråket används som ett globalt kommunikationsspråk.
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt	I1	Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Eleven lär sig att värdesätta den språkliga och kulturella bakgrunden i världen. Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.	<i>Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självvärderingen reflektera över sina egna erfarenheter.</i>				
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och	I1	Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter i olika språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutlednings-	Språklig slutledningsförmåga	Eleven kan nämna någon likhet och olikhet i målspråket, modersmålet eller andra språk hen kan.	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter i målspråket, modersmålet eller andra språk hen kan.	Eleven kan berätta om likheter och olikheter i målspråket, modersmålet och andra språk hen kan.	Eleven kan jämföra likheter och olikheter i målspråket, modersmålet och andra språk hen kan.

språklig slutledningsförmåga		förmåga.				Eleven kan nämna några strategier som stödjer utvecklingen av hans språkliga slutledningsförmåga.	Eleven kan använda lämpliga strategier som stödjer utvecklingen av hans språkliga slutledningsförmåga.
M4 handleda eleven att hitta material på målspråket	11	Eleven lär sig att hitta och välja material på målspråket som är lämpligt och intressant för hen själv.	Förmåga att hitta material på målspråket	Eleven kan nämna några för hen själv intressanta material på målspråket.	Eleven kan ge exempel på material på målspråket som är intressanta för hen själv.	Eleven kan berätta om material på målspråket som är lämpliga och intressanta för hen själv.	Eleven kan jämföra material på målspråket som är lämpliga och intressanta för hen själv.
Färdigheter för språkstudier							
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans	12	Eleven lär sig att berätta om målen för sina studier i målspråket. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Förmåga att berätta om målen för sina studier i målspråket och att fungera i grupp.	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i målspråket. Eleven deltar stundvis i gruppens aktiviteter och kan samarbeta.	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i målspråket. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i målspråket. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar på ett sätt motiverar till att lära sig tillsammans.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i målspråket och berätta hur hen arbetar för att uppnå målen. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.

M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt öva sina språkkunskaper, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst	12	<p>Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i målspråket.</p> <p>Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i målspråket samt för sina språkstudier.</p> <p>Eleven lär sig att modigt använda sina färdigheter i målspråket.</p>	Förmåga att ta ansvar för sina studier i målspråket samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	<p>Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i målspråket.</p> <p>Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig målspråket och andra språk.</p>	<p>Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i målspråket.</p> <p>Eleven kan använda några sätt, även digitala, för att lära sig målspråket och andra språk.</p>	<p>Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i målspråket.</p> <p>Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig målspråket och andra språk och som främjar det egna lärandet.</p>	<p>Eleven kan på ett mångsidigt ta ansvar för sina studier i målspråket.</p> <p>Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig målspråket och andra språk och som främjar det egna lärandet.</p>
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation	13	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.	Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.	Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
M8 stödjade eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier	13	Eleven lär sig att använda kommunikations-	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel	Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i	Eleven deltar i kommunikation men behöver	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation.

		strategier i olika kommunikations-situationer		<p>gester, teckningar, lexikon, internet).</p> <p>Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper.</p> <p>Eleven kan uttrycka om hen har förstått.</p>	<p>sin kommunikation.</p> <p>Eleven behöver mycket hjälpmedel.</p> <p>Eleven kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.</p>	<p>fortfarande ofta hjälpmedel.</p> <p>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (t.ex. genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.</p> <p>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.</p>	<p>Eleven använder mer sällan non-verbala uttryck.</p> <p>Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.</p> <p>Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.</p>
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	13	Eleven lär sig att använda för det engelska språket och språkområdets kulturer typiska artighetsfraser	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.	<p>Eleven klarar av korta sociala situationer.</p> <p>Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.</p>
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1

M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter med hjälp av olika strategier	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.	Eleven förstår skrivna text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.	Eleven förstår med hjälp av kontexten skrivna text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information som hen behöver ur en kort text.	Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.1/A1.2	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa	I3	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda målspråkets centrala ordförråd	Förmåga att producera texter	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck.	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck.	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och

uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll		och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala förståeligt.		Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck.	Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck.	några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.	grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.
--	--	--	--	--	--	---	--

Annat främmande språk, B1 -lärokurs

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet							
M1 hjälpa eleven att bilda sig en uppfattning om det inbördes sambandet mellan alla språk hen kan	I1	Eleven lär sig att uppfatta skillnader och likheter mellan de olika språk hen kan och studerar samt utveckla	Förmåga att uppfatta skillnader och likheter mellan de olika språk hen kan och studerar	Eleven kan nämna några skillnader och likheter mellan de olika språk hen studerar.	Eleven kan ge exempel på skillnader och likheter mellan de olika språk hen studerar för att utveckla	Eleven kan berätta om skillnader och likheter mellan de olika språk hen studerar för att	Eleven kan jämföra skillnader och likheter mellan de olika språk hen studerar för att

		sina språkkunskaper			sina språkkunskaper	utveckla sina språkkunskaper	utveckla sina språkkunskaper.
M2 hjälpa eleven att uppfatta målspråkets ställning och utbredning i världen	11	Eleven lär sig att förstå målspråkets ställning, betydelse och utbredning i världen	Förmåga att bilda sig en uppfattning om målspråkets ställning, betydelse och utbredning	Eleven kan nämna några länder där målspråket talas.	Eleven kan nämna flera länder där målspråket talas. Eleven kan ge några exempel på målspråkets ställning.	Eleven kan berätta i vilka länder målspråket talas Eleven kan nämna några orsaker till målspråkets ställning och betydelse samt i vilka situationer målspråkets används som kommunikationsspråk.	Eleven kan beskriva målspråkets utbredning i världen. Eleven kan berätta om målspråkets ställning och betydelse samt i vilka situationer målspråkets används som kommunikationsspråk.
Färdigheter för språkstudier							
M3 handleda eleven att öva sina kommunikativa färdigheter i en tillåtande studieatmosfär, att ta ansvar för sina studier och att utvärdera sina kunskaper	12	Eleven lär sig att använda sina kommunikativa färdigheter tillsammans med andra, även med hjälp av digitala verktyg, för att utveckla sina kunskaper i målspråket. Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska och	Förmåga att använda kommunikativa färdigheter, att hitta lämpliga sätt för att lära sig språk samt förmåga att ta ansvar för sina studier i målspråket.	Eleven kan använda något sätt, även med hjälp digitala verktyg, för att lära sig målspråket. Eleven kan under handledning i viss mån ta ansvar för sina studier i målspråket.	Eleven kan använda några kommunikativa färdigheter tillsammans med andra. Eleven kan använda några sätt, även med hjälp av digitala verktyg, för att lära sig målspråket. Eleven kan i viss mån ta ansvar för	Eleven kan använda kommunikativa färdigheter tillsammans med andra. Eleven kan använda flera sätt som stödjer utvecklingen av det egna lärandet, även med hjälp av digitala verktyg, för att	Eleven kan använda många olika kommunikativa färdigheter tillsammans med andra. Eleven kan mångsidigt använda olika sätt som stödjer utvecklingen av det egna lärandet, även med hjälp av digitala verktyg,

		utvärdera sina kunskaper.			sina studier i målspråket.	lära sig målspråket. Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i målspråket.	för att lära sig målspråket. Eleven kan på ett mångsidigt sätt ta ansvar för sina studier i målspråket.
M4 uppmuntra eleven att se kunskaper i målspråket som en viktig del av kontinuerligt lärande och utökade språkresurser samt att söka och utnyttja material på målspråket också utanför skolan	12	Eleven lär sig att förstå betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av kontinuerligt lärande och av de egna språkresurserna. Eleven lär sig att hitta och utnyttja sammanhang och miljöer där målspråket används.	Förmåga att bilda sig en uppfattning om betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av kontinuerligt lärande och av de egna språkresurserna. Förmåga att hitta sammanhang och miljöer där målspråket används.	Eleven kan ge något exempel på betydelsen av kunskaper i målspråket. Eleven kan nämna något sammanhang eller någon miljö där målspråket används.	Eleven kan ge några exempel på betydelsen av kunskaper i målspråket. Eleven kan nämna några sammanhang och miljöer där målspråket används.	Eleven kan ge exempel på betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av det egna livet och för att utveckla de egna språkresurserna. Eleven kan berätta om sammanhang och miljöer där målspråket används och som utvecklar det egna lärandet.	Eleven kan berätta om betydelsen av kunskaper i målspråket som en del av det egna livet, utvecklingen av de egna språkresurserna samt kontinuerligt lärande. Eleven kan jämföra olika sammanhang och miljöer där målspråket används och som utvecklar det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera				Kunskapsnivå pre A1.1	Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3
M5 handleda eleven att mångsidigt öva huvudsakligen	13	Eleven lär sig att kommunicera i olika kommunikationssituationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar under handledning av och med stöd av sin	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några	Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer

muntlig kommunikation				samtalspartner någon av de vanligaste och ofta återkommande samt rutinmässiga kommunikationssituationerna.	ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.	kommunikationssituationer men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.	men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
M6 uppmuntra eleven att använda olika, också non-verbala tillvägagångssätt för att nå fram med sitt budskap och att vid behov i en muntlig kommunikationssituation be om upprepning eller långsammare tempo	13	Eleven lär sig att använda olika kommunikationsstrategier för att nå fram med sitt budskap	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven behöver väldigt mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet) då hen deltar i kommunikation.	Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.	Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Behöver mycket hjälpmedel. Kan be samtalspartnern att upprepa eller tala långsammare.	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
M7 handleda eleven att öva sig i olika artighetsfraser	13	Eleven lär sig olika artighetsfraser	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan under handledning använda någon av de för språket eller kulturen mest typiska artighetsfraserna (hälsa, säga adjö, tacka).	Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket	Eleven kan använda några av de vanligaste artighetsfraserna på språket i rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.

					rutinmässiga sociala sammanhang.		
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter				Kunskapsnivå pre A1.1	Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3
M8 uppmuntra eleven att med hjälp av kontexten få insikt i innehållet i muntliga eller skriftliga texter som är förutsägbara och för åldersgruppen vanliga eller lämpliga	13	Eleven lär sig att förstå olika muntliga och skriftliga texter	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår under handledning en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till ett mycket begränsat antal skrivtecken.	Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.	Eleven förstår skriven text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck. Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter				Kunskapsnivå pre A1.1	Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.1/A1.2	Kunskapsnivå A1.2
M9 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i mycket enkla och för åldern relevanta situationer	13	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda språkets centrala ordförråd och strukturer. Eleven lär sig att uttala begripligt.	Förmåga att producera texter	Eleven kan under handledning uttrycka sig i tal och skrift med hjälp av enskilda ord och uttryck som till exempel anknyter till att berätta om sig själv, familj och fritid.	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.	Eleven kan under handledning berätta om några bekanta och för hen viktiga saker med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt.

				Eleven uttalar några ord begripligt.		Eleven uttalar inövade uttryck begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.	Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.
--	--	--	--	--------------------------------------	--	---	---

Samiska, A -lärokurs

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet							
M1 väcka elevens intresse för den språkliga och kulturella mångfalden i närområdet, Sameland, Finland och Norden, och för sin egen språk-	I1	Eleven lär sig att känna igen den språkliga och kulturella mångfalden i sin närmiljö, i Sameland, Finland och Norden.	<i>Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självvärderingen reflektera över sina egna erfarenheter.</i>				

och kulturbakgrund		Eleven lär sig att intressera sig för sin egen språk- och kulturbakgrund.					
M2 motivera eleven att uppskatta de samiska språkens ställning som urfolksspråk samt introducera eleven i den lokala, levande samekulturen	11	Eleven lär känna de samiska språkens ställning och betydelse som urfolksspråk. Eleven lär känna den lokala, levande samekulturen.	Förmåga att bilda sig en uppfattning om de samiska språkens ställning och betydelse som urfolksspråk samt kännedom om den lokala, levande samekulturen.	Eleven kan nämna några samiska språk. Eleven kan ge något exempel på typiska drag för den lokala, levande samekulturen.	Eleven kan nämna några samiska språk som talas i Sameland. Eleven kan ge några exempel på typiska drag i den lokala, levande samekulturen.	Eleven kan berätta varför samiska talas i Finland och känner till de samiska språkens mångfald. Eleven kan ge exempel på typiska drag i den lokala, levande samekulturen.	Eleven kan berätta varför samiska talas i Sameland. Eleven kan beskriva de samiska språkens mångfald. Eleven kan jämföra typiska drag i den lokala, levande samekulturen.
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja eleven att utveckla språklig nyfikenhet och språklig slutledningsförmåga	12	Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter i olika språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.	Språklig slutledningsförmåga	Eleven kan nämna någon likhet och olikhet i de samiska språken, modersmålet eller andra språk hen kan.	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter i de samiska språken, modersmålet eller andra språk hen kan.	Eleven kan berätta om likheter och olikheter i de samiska språken, modersmålet eller andra språk hen kan. Eleven kan nämna några strategier som stödjer utvecklingen av hans språkliga slutledningsförmåga.	Eleven kan jämföra likheter och olikheter i de samiska språken, modersmålet och andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga strategier som stödjer utvecklingen av hans språkliga slutledningsförmåga.

M4 handleda eleven att hitta material på samiska	I1	Eleven lär sig att hitta och välja material på samiska som är lämpligt och intressant för hen själv.	Förmåga att hitta material på samiska	Eleven kan nämna några för hen själv intressanta material på samiska.	Eleven kan ge exempel på material på samiska som är intressanta för hen själv.	Eleven kan berätta om material på samiska som är lämpliga och intressanta för hen själv.	Eleven kan jämföra material på samiska som är lämpliga och intressanta för hen själv.
Färdigheter för språkstudier							
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär där det viktiga är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig	I2	Eleven lär sig att berätta om målen för sina studier i samiska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Förmåga att berätta om målen för sina studier i samiska och fungera i grupp.	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i samiska. Eleven deltar stundvis i gruppens aktiviteter och kan samarbeta.	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i samiska. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i samiska. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i samiska och berätta hur hen arbetar för uppnå målen. Eleven deltar i gruppens aktiviteter och samarbetar på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i samiska, också med hjälp av digitala verktyg, samt	I2	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i samiska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina	Förmåga att ta ansvar för sina studier i samiska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i samiska. Eleven kan använda något sätt,	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i samiska. Eleven kan använda några sätt, även digitala, för	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i samiska. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala,	Eleven kan på ett mångsidigt sätt ta ansvar för sina studier i samiska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt,

att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst		kunskaper i samiska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina färdigheter i samiska.		även digitala, för att lära sig samiska och andra språk.	att lära sig samiska och andra språk.	för att lära sig samiska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	även digitala, för att lära sig samiska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation	13	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika kommunikationssituationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikationssituationer.	Eleven klarar sporadiskt av ofta återkommande rutinmässiga kommunikationssituationer, men tar för det mesta ännu stöd av sin samtalspartner.	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.	Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
M8 stöda eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier	13	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier i olika kommunikationssituationer	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller	Eleven använder sig av det mest centrala ord- och uttrycksförrådet i sin kommunikation. Eleven behöver mycket hjälpmedel. Eleven kan be samtalspartnern	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (t.ex. genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Måste ofta be samtalspartnern	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder mer sällan non-verbala uttryck. Eleven måste relativt ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.

				sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.	att upprepa eller tala långsammare.	att förtydliga eller upprepa.	Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartners uttryck i sin egen kommunikation.
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	Eleven lär sig att använda för det samiska språket och språkområdets kulturer typiska artighetsfraser	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda några av de allra vanligaste artighetsfraserna typiska för språket i rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven klarar av korta sociala situationer. Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter med hjälp av olika strategier	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket	Eleven förstår skrivna text bestående av några ord och långsamt tal som innehåller inövade, bekanta ord och uttryck.	Eleven förstår med hjälp av kontexten skrivna text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck.	Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla

				begränsat antal skrivtecken.	Eleven kan urskilja enskilda fakta i en text.	Eleven kan plocka ut enkel information som hen behöver ur en kort text.	budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter				Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.1/A1.2	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda målspråkets centrala ordförråd och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala förståeligt.	Förmåga att producera texter	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt och kan skriva några enskilda ord och uttryck.	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden.

						och en del av den elementära grammatiken.	Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.
--	--	--	--	--	--	---	--

UTKAST

Matematik

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Betydelse, värderingar och attityder							
M1 bibehålla elevens inspiration och intresse för matematik samt stödja elevens positiva självbild och självförtroende	I1-I5	Eleven lär sig att identifiera vilka delområden i matematiken och studiemetoder som motiverar hen. Eleven strävar efter att förstärka sin positiva självbild och sitt självförtroende i sina matematikstudier.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
Arbetsfärdigheter							
M2 handleda eleven att uppfatta samband i det som hen lär sig	I1-I5	Eleven uppfattar samband mellan det som hen lär sig. Hen beskriver och förklarar sina observationer.	Samband mellan det som hen lärt sig	Eleven uppfattar under handledning samband mellan det som hen lär sig.	Eleven uppfattar samband mellan det som hen lär sig och ger exempel under handledning.	Eleven uppfattar och ger exempel på samband mellan det som hen lär sig.	Eleven kan beskriva och förklara vad sambanden mellan det som hen lär sig beror på.

M3 handleda eleven att utveckla sin förmåga att ställa frågor och dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer	I1-I5	Eleven ställer frågor och kan dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer.	Förmåga att ställa frågor och slutledningsförmåga	Eleven övar sig på att ställa matematiska frågor. Eleven kan under handledning göra observationer och sammanställa information för att kunna dra slutsatser.	Eleven kan ställa frågor som anknyter till området. Eleven kan under handledning presentera motiveringar för sina slutsatser.	Eleven kan ställa frågor som stöder det område som studeras och kan ge motiveringar för sina slutsatser.	Eleven ställer insiktsfulla frågor om området. Eleven kan framställa klara motiveringar för slutsatserna och bedömer hur meningsfulla motiveringarna är.
M4 uppmuntra eleven att presentera sina lösningar och slutledningar för andra med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg	I1-I5	Eleven presenterar sina slutledningar och lösningar genom att använda olika framställningsformer	Förmåga att presentera lösningar och slutledningar	Eleven kan berätta om sin slutledning och presenterar under handledning sina lösningar med någon framställningsform.	Eleven presenterar sina slutsatser och lösningar med olika framställningsformer.	Eleven presenterar sina slutsatser och lösningar med flera olika framställningsformer.	Eleven presenterar sina slutsatser och lösningar med en framställningsform som är lämplig för situationen.
M5 handleda och stödja eleven i utvecklingen av förmågan att lösa problem	I1-I5	Eleven använder olika strategier i problemlösning	Problemlösningsfärdigheter	Eleven kan under handledning använda någon problemlösningstrategi.	Eleven kan lösa ett problem med någon strategi.	Eleven kan använda olika strategier vid problemlösning.	Eleven kan bedöma hur fungerande och effektiva olika lösningsmetoder är.
M6 handleda eleven att utveckla förmågan att bedöma hur	I1-I5	Eleven bedömer hur förnuftig en lösning är och om	Förmåga att bedöma en lösning	Eleven kan under handledning reflektera över sitt matematiska	Eleven övar på att motivera sin lösning och	Eleven kan bedöma hur förnuftig en lösning och hur	Eleven kan motivera sin lösning och rimligheten i sitt svar.

ändamålsenlig en lösning är och om resultatet är rimligt		resultatet är rimligt.		tänkande och över sitt resultat.	observerar att ett resultat är omöjligt.	rimligt ett resultat är.	
Begreppsliga och ämnesspecifika mål							
M7 handleda eleven att förstå och använda matematiska begrepp och symboler	I1-15	Eleven använder och förstår matematiska begrepp och beteckningar.	Förståelse och användning av matematiska begrepp	Eleven kan under handledning använda begrepp och beteckningar.	Eleven kan använda begrepp och beteckningar i sitt arbete.	Eleven förstår och använder korrekta begrepp och beteckningar.	Eleven kan producera en lösning genom att använda korrekta begrepp och beteckningar.
M8 stödja och handleda eleven att förstärka och bredda förståelsen av tiosystemet	I2	Eleven förstår principen bakom tiosystemet.	Förståelse av tiosystemet	Eleven urskiljer under handledning storleksordningar mellan hela tal.	Eleven övar på användning av tiosystemet även på andra tal än heltal.	Eleven förstår principen bakom tiosystemet.	Eleven använder tiosystemet på ett smidigt sätt.
M9 stödja eleven att utveckla talbegreppet till positiva rationella tal och negativa heltal	I2	Eleven förstår begreppen positiva rationella tal och negativa heltal.	Förståelse av talbegreppet	Eleven jämför under handledning storleken på bråktal och negativa tal.	Eleven kan placera bråktal och negativa tal i storleksordning.	Eleven kan använda positiva rationella tal och negativa heltal i räkneoperationer.	Eleven använder positiva rationella tal och negativa heltal som del av problemlösning.
M10 handleda eleven att uppnå flytande räknefärdigheter både i huvudräkning och skriftligt genom att utnyttja	I2	Eleven utför huvudräkning på ett smidigt sätt och även skriftligt genom att använda egenskaper hos räkneoperationer.	Räknefärdigheter och att utnyttja de grundläggande räkneoperationernas egenskaper	Eleven utför basräkneoperationer med två naturliga tal.	Eleven utför räkneoperationer som består av flera än en räkneoperation med naturliga tal och kan under handledning dela upp talen i en enklare form som	Eleven utför flera räkneuttryck i huvudet och skriftligt. Eleven utför genom huvudräkning eller skriftligt beräkningar där det ingår flera räkneuttryck och kan	Eleven kan omforma ett räkneuttryck till en för huvudräkning enklare form genom att använda egenskaper hos räkneoperationer.

räkneoperationernas egenskaper					stöder en huvudräkning.	delar upp talen i enklare form som stöder en huvudräkning.	
M11 handleda eleven att observera och beskriva geometriska egenskaper hos kroppar och figurer samt introducera eleven i geometriska begrepp	14	<p>Eleven observerar och beskriver geometriska egenskaper hos kroppar och figurer.</p> <p>Eleven känner till geometris grundbegrepp samt symmetrier med avseende på en linje och en punkt.</p>	Geometriska begrepp och förmåga att observera geometriska egenskaper	<p>Eleven identifierar och namnger de vanligaste geometriska figurerna och kropparna. Eleven kan rita geometris grundbegrepp.</p> <p>Eleven kan förstora eller förminska en figur genom att rita.</p>	<p>Eleven kan härleda en rymdkropp från dess mantel som är utbredd i planet.</p> <p>Eleven förstår under handledning sambanden mellan en punkt, sträcka, linje och vinkel.</p> <p>Eleven kan under handledning använda skala då hen bestämmer mått för avbildningen av det verkliga föremålet eller den verkliga figuren.</p>	Eleven kan använda skala i konkreta situationer och identifiera symmetriska figurer med avseende på en linje och en punkt.	Eleven kan välja en lämplig skala då hen ritar förminskningar och förstoringar av figurer och kroppar.
M12 handleda eleven att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma	14	Eleven bedömer storleken på det objekt som ska mätas och väljer ett lämpligt verktyg för mätningen och en lämplig enhet att ange resultatet i. Eleven	Förmåga att mäta	Eleven utför en mätning med givna mätredskap och meddelar hur många enheter med mätredskapet hen får som resultat.	Eleven utför en mätning med ett mätredskap som hen valt och kan välja en lämplig enhet av mätredskapets enheter utgående från situationen.	Eleven kan välja ett lämpligt mätredskap, mäta och bedöma mätresultatets rimlighet. Eleven behärskar de vanligaste	Eleven kan välja ett lämpligt redskap och en lämplig enhet för det objekt som ska mätas.

mätresultatets rimlighet		bedömer mätresultatets rimlighet.				måttenhetsomvandlingarna.	
M13 handleda eleven att utarbeta och tolka tabeller och diagram samt använda statistiska nyckeltal samt erbjuda eleven upplevelser om sannolikhet.	15	<p>Eleven utarbetar och tolkar tabeller och diagram samt använder statistiska nyckeltal.</p> <p>Eleven kan bestämma antalet av alla händelser och av de önskade händelserna och kan beräkna sannolikhet.</p>	Att göra och tolka tabeller och diagram samt klassisk sannolikhet	<p>Eleven kan fylla i en tabell och läsa ett stapeldiagram. Eleven kan under handledning beräkna medelvärdet och tar fram typvärdet.</p> <p>Eleven beräknar under handledning antalet gynnsamma utfall för en händelse.</p>	<p>Eleven kan tolka olika diagram. Eleven kan beräkna medelvärdet och bestämma typvärdet.</p> <p>Eleven kan bestämma sannolikheten då man känner till antalet gynnsamma utfall för en händelse och totala antalet utfall.</p>	<p>Eleven kan göra en användbar tabell och ett diagram som är lämpligt för situationen.</p> <p>Eleven kan beräkna och jämföra sannolikheterna för olika händelser.</p>	<p>Eleven utnyttjar tabeller, diagram samt medelvärdet och typvärdet. Eleven utnyttjar sannolikhet i problemlösning.</p> <p>Eleven kan undersöka sannolikheten för en komplementhändelse.</p>
M14 inspirera eleven att utarbeta instruktioner som datorprogram i en visuell programmeringsmiljö	11	Eleven utarbetar ett program i en visuell programmeringsmiljö.	Visuell programmering	Eleven testar ett färdigt program och identifierar vad olika kommandon utför i praktiken.	Eleven kan sätta till en villkors- eller upprepningsstruktur i ett färdigt program och kan korrigera ett enskilt fel i programmet.	Eleven kan programmera ett fungerande program i en visuell programmeringsmiljö.	<p>Eleven använder grafisk programmering i problemlösning.</p> <p>Eleven kan editera ett program så att det är användbart för ett specifikt ändamål.</p>

Omgivningslära

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Betydelse, värderingar, attityder							
M1 väcka och upprätthålla elevens intresse för omgivningen och undervisningen i omgivningslära samt hjälpa eleven att inse att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen	I1-I6	Eleven upprätthåller sitt intresse för omgivningen och för studierna i omgivningslära samt inser att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen själv.	Förmåga att uppfatta omgivningslärans betydelse	<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
M2 handleda och sporra eleven att ställa upp mål för sina studier och att arbeta långsiktigt för att uppnå dem samt att analysera sina kunskaper i omgivningslära	I1-I6	Eleven ställer upp egna mål för sina studier och arbetar långsiktigt för att uppnå dem samt identifierar sina kunskaper i omgivningslära.	Förmåga att arbeta målinriktat och att lära sig lära	Eleven ställer upp ett enskilt mål under handledning och deltar i det gemensamma arbetet.	Eleven ställer upp egna mål för mindre helheter under handledning och arbetar under handledning för att uppnå gemensamma mål.	Eleven ställer upp egna mål för mindre helheter och arbetar för att uppnå gemensamma mål.	Eleven ställer upp egna mål för mindre helheter och utvärderar hur hen uppnått målen och arbetar på eget initiativ för att uppnå gemensamma mål.

M3 stödja eleven att utveckla miljömedvetenhet samt att agera och påverka i sin närmiljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling och att uppskatta betydelsen av en hållbar utveckling för sig själv och världen	I1-I6	Eleven utvecklar sin miljömedvetenhet, agerar och påverkar i sin miljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling. Eleven förstår betydelsen av hållbar utveckling för sig själv och för världen.	Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling	Eleven kan ge ett exempel på en förändring i miljön som orsakats av människan. Eleven nämner positiva handlingar som hen kan göra för miljön och gemenskapens bästa.	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva miljöns tillstånd och nämna några faktorer som hotar en hållbar framtid. Eleven beskriver metoder för att skydda och utveckla miljön och gemenskapen samt deltar under handledning i gemensamt påverkansarbete.	Eleven kan med hjälp av exempel beskriva stödjande och hotande element i byggandet av en hållbar framtid. Eleven beskriver och identifierar olika metoder för att värna om och utveckla miljön och gemenskaper samt deltar i gemensamt påverkansarbete.	Eleven kan ge motiverade exempel på faktorer som utvecklar och hotar en hållbar framtid. Eleven beskriver på ett motiverat sätt olika metoder för att värna om och utveckla miljön och gemenskaper samt deltar aktivt i gemensamt påverkansarbete.
Undersöknings- och arbetsfärdigheter							
M4 uppmuntra eleven att formulera frågor om olika ämnesområden samt att använda dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter	I1-I6	Eleven formulerar frågor om olika ämnesområden och använder dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter.	Förmåga att formulera frågor	Eleven deltar tillsammans med andra i att formulera frågor som anknyter till ämnet eller identifierar teman kring vilka man kan utveckla frågor.	Eleven kan under handledning formulera frågor som man tillsammans kan utveckla till utgångspunkter för undersökningar och andra aktiviteter.	Eleven kan formulera frågor som man tillsammans kan utveckla till utgångspunkter för undersökningar och andra aktiviteter.	Eleven kan formulera motiverade frågor och utvecklar dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter.
M5 hjälpa eleven att planera och genomföra små undersökningar,	I1-I6	Eleven planerar och genomför små undersökningar, gör observationer	Undersökningsfärdigheter: förmåga att planera, observera och mäta	Eleven deltar i att observera, mäta och dokumentera resultat och kan	Eleven kan under handledning planera och genomföra små	Eleven kan planera och genomföra små undersökningar	Eleven kan planera och genomföra små

göra observationer och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen samt undersöknings- och mätredskap		och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen samt undersöknings- och mätredskap		berätta om dessa under handledning.	undersökningar självständigt eller tillsammans med andra. Eleven kan under handledning observera, mäta och dokumentera resultat.	självständigt eller tillsammans med andra. Eleven kan observera, mäta och dokumentera resultat enligt anvisningar.	undersökningar självständigt. Eleven kan observera, mäta och dokumentera resultat genom att använda olika redskap för undersökning och mätning i olika lärmiljöer. Eleven stöder vid behov de övriga medlemmarna i gruppen.
M6 hjälpa eleven att se samband mellan orsak och verkan, dra slutsatser utgående från resultaten och presentera sina resultat och undersökningar på olika sätt	11-16	Eleven identifierar orsakssamband, drar slutsatser utgående från sina resultat och presenterar sina resultat och undersökningar på olika sätt.	Undersökningsfärdigheter: förmåga att dra slutsatser och presentera resultat	Eleven kan under handledning beskriva den utförda undersökningen och dess resultat genom att använda insamlad information eller gjorda observationer.	Eleven kan dra enkla slutsatser under handledning. Eleven presenterar sina resultat enligt anvisningar.	Eleven kan identifiera orsakssamband och drar enkla slutsatser utgående från resultaten. Eleven presenterar sina resultat på ett tydligt sätt.	Eleven kan beskriva orsakssamband och presenterar slutsatser utgående från resultaten. Eleven presenterar sina resultat och undersökningar på olika sätt.
M7 handleda eleven att förstå betydelsen av vardagliga tekniska tillämpningar, hur de fungerar och	12-16	Eleven förstår användningen och betydelsen av vardagliga tekniska tillämpningar, hur de fungerar och	Tekniska kunskaper och förmåga att samarbeta vid teknisk problemlösning	Eleven kan beskriva användningsområdet för en teknisk tillämpning.	Eleven kan ge några exempel på användningsområden för vardagliga tekniska tillämpningar och hur de	Eleven kan beskriva hur vissa vardagliga tekniska tillämpningar fungerar och kan ge	Eleven kan beskriva och förklara hur flera tekniska tillämpningar fungerar och kan ge exempel på deras

<p>används samt inspirera eleven att pröva, upptäcka och skapa nytt tillsammans med andra</p>		<p>används samt prövar, upptäcker och skapar nytt tillsammans med andra.</p>		<p>Eleven deltar under handledning i att experimentera och skapa nytt i grupp.</p>	<p>fungerar. Eleven arbetar under handledning med att experimentera och skapa nytt tillsammans med de andra.</p>	<p>exempel på deras betydelse. Eleven samarbetar med de andra kring experiment och nyskapande.</p>	<p>användningsområden. Eleven är initiativrik i samband med experiment och nyskapande. Eleven hjälper vid behov de andra i samband med experiment och nyskapande.</p>
<p>M8 uppmuntra eleven att främja välbefinnande och säkerhet i sina aktiviteter och i sin närmiljö och vägleda eleven att handla på ett säkert, ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt som även skyddar hen själv.</p>	<p>11-16</p>	<p>Eleven främjar välbefinnande och säkerhet i sina aktiviteter och i sin miljö. Eleven handlar på ett säkert, ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt som även skyddar hen själv.</p>	<p>Förmåga att främja säkerheten och säkerhetskunskap</p>	<p>Eleven kan nämna någon faktor som anknyter till välbefinnande och säkerhet. Eleven nämner något tillvägagångssätt som främjar säkerhet och som anknyter till säkerhetsfärdigheter.</p>	<p>Eleven kan nämna flera faktorer som anknyter till välbefinnande och säkerhet. Eleven nämner tillvägagångssätt som främjar säkerhet och som anknyter till säkerhetsfärdigheter, samt beaktar under handledning dessa i lärsituationer.</p>	<p>Eleven kan med hjälp av exempel beskriva centrala faktorer som anknyter till välbefinnande och säkerhet. Eleven beskriver tillvägagångssätt som främjar säkerhet och som anknyter till säkerhetsfärdigheter, samt kan huvudsakligen använda dem på ett ändamålsenligt sätt i lärsituationer.</p>	<p>Eleven kan motivera hur centrala faktorer inverkar på välbefinnandet och säkerheten. Eleven beskriver och motiverar tillvägagångssätt som främjar säkerhet och som anknyter till säkerhetsfärdigheter, samt använder dessa på ett ändamålsenligt sätt i lärsituationer.</p>

<p>M9 handleda eleven att undersöka, agera, röra sig och göra utflykter i naturen och den byggda miljön</p>	<p>12-16</p>	<p>Eleven undersöker, agerar, rör sig och gör utflykter i naturen och den byggda miljön.</p>	<p>Förmåga att undersöka omgivningen</p>	<p>Eleven deltar i utomhusundervisningen i naturen och i den byggda miljön.</p>	<p>Eleven rör sig, gör utflykter och observationer under handledning i naturen och i den byggda miljön.</p> <p>Eleven kan under handledning göra undersökningar antingen självständigt eller i grupp.</p>	<p>Eleven rör sig, gör utflykter och observationer i naturen och den byggda miljön.</p> <p>Eleven kan göra undersökningar i omgivningen antingen självständigt eller i grupp.</p>	<p>Eleven rör sig, gör utflykter och observationer i naturen och den byggda miljön genom att ta egna initiativ.</p> <p>Eleven kan göra undersökningar i omgivningen antingen självständigt eller i grupp och hjälper de övriga gruppmedlemmarna vid behov.</p>
<p>M10 erbjuda eleven möjligheter att öva sig att arbeta i grupp genom att agera i olika roller och kommunikations-situationer, inspirera eleven att uttrycka sig och lyssna på andra samt stödja elevens förmåga att identifiera, uttrycka och reglera sina känslor</p>	<p>11-16</p>	<p>Eleven agerar i olika roller och kommunikations-situationer i gruppen. Eleven uttrycker sig själv och lyssnar på andra. Eleven identifierar, uttrycker och reglerar sina känslor.</p>	<p>Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter, identifiera och reglera känslor</p>	<p>Eleven arbetar under handledning i olika grupper.</p> <p>Eleven kan under handledning nämna sätt att uttrycka och reglera känslor.</p>	<p>Eleven arbetar enligt den uppgift som gruppen gett och ger på uppmaning respons på aktiviteten.</p> <p>Eleven kan nämna sätt att uttrycka och reglera känslor.</p>	<p>Eleven arbetar för att uppnå gemensamt uppställda mål genom att ge och ta emot respons.</p> <p>Eleven kan beskriva metoder för hur man uttrycker och reglerar känslor.</p>	<p>Eleven arbetar på ett ansvarsfullt och initiativtagande sätt i olika roller genom att ge, ta emot och använda respons.</p> <p>Eleven kan på ett motiverat sätt beskriva metoder för hur man uttrycker och reglerar känslor och kan tillämpa dem i olika situationer och roller.</p>

<p>M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka, bearbeta och presentera information och för att kommunicera på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt</p>	<p>I1-16</p>	<p>Eleven använder digitala verktyg för att söka, bearbeta och presentera information och för att kommunicera på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt.</p>	<p>Förmåga att använda informations- och kommunikationsteknik</p>	<p>Eleven använder under handledning digitala verktyg i informationssökning.</p> <p>Eleven deltar i att producera och presentera en digital produkt.</p> <p>Eleven kan under handledning nämna en faktor som anknyter till hur man använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt.</p>	<p>Eleven använder självständigt digitala verktyg i informationssökning.</p> <p>Eleven agerar aktivt i att producera och presentera en digital produkt.</p> <p>Eleven kan nämna faktorer som anknyter till hur man använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt.</p>	<p>Eleven använder digitala verktyg i olika lärsituationer och som verktyg för kommunikation.</p> <p>Eleven kan beskriva hur digitala verktyg används på ett ansvarsfullt, säkert och ergonomiskt sätt.</p>	<p>Eleven kan på ett motiverat sätt välja och använda digitala verktyg i olika lärsituationer och som verktyg för kommunikation samt stöder de andra eleverna i gruppen.</p> <p>Eleven använder digitala verktyg på ett ansvarsfullt, säkert och ergonomiskt sätt.</p>
--	--------------	---	---	--	--	---	--

Kunskap och förståelse

<p>M12 handleda eleven att observera omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med hjälp av begrepp inom omgivningsläran samt att utveckla sina begreppskonstruktioner från</p>	<p>I1-16</p>	<p>Eleven observerar omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med hjälp av begrepp inom omgivningsläran.</p> <p>Eleven utvecklar sina begreppskonstruktioner från</p>	<p>Förmåga att använda begrepp</p>	<p>Eleven känner igen några begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden och kan koppla ihop begreppen med omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem.</p>	<p>Eleven kan beskriva omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med några centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden.</p>	<p>Eleven kan beskriva omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen som anknyter till dem med centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden.</p>	<p>Eleven kan förklara omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen som anknyter till dem med centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden.</p>
--	--------------	---	------------------------------------	--	--	--	--

att bestå av olika förhandsuppfattningar så att de bättre motsvarar den exakta användningen av begreppen		att bestå av olika förhandsuppfattningar så att de bättre motsvarar den exakta användningen av begreppen.			Eleven kan koppla ihop begrepp som anknyter till varandra.	Eleven kan koppla ihop begrepp på ett logiskt sätt.	Eleven kan använda och koppla ihop begrepp så att de bildar logiska helheter.
M13 handleda eleven att förstå, använda och skapa olika modeller med hjälp av vilka man kan tolka och förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen	I1-I6	Eleven förstår, använder och skapar olika modeller, med vilka man kan tolka och förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen.	Förmåga att använda modeller	Eleven känner till att en modell är en förenkling av verkligheten. Eleven kan under handledning nämna de centrala delarna i en modell.	Eleven kan använda givna modeller för att förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen.	Eleven kan använda och skapa modeller som förklarar människan, omgivningen och anknytande fenomen.	Eleven kan använda och skapa ändamålsenliga modeller och på ett motiverat sätt förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen med hjälp av dessa.
M14 handleda eleven att söka tillförlitlig information, uttrycka olika synpunkter och motivera dem samt tolka och kritiskt bedöma informationskällor och synvinklar.	I1-I6	Eleven hämtar tillförlitlig information, uttrycker på ett motiverat sätt olika synpunkter samt tolkar och kritiskt bedömer informationskällor och synvinklar.	Förmåga att uttrycka åsikter och läsa kritiskt	Eleven kan under handledning söka information ur givna informationskällor. Eleven kan nämna en faktor i anknytning till någon informationskällas tillförlitlighet.	Eleven kan under handledning söka information ur olika informationskällor. Eleven kan under handledning bedöma faktorer i anknytning till en informationskällas tillförlitlighet. Eleven motiverar olika synpunkter och nämner	Eleven kan söka efter information ur olika informationskällor. Eleven kan bedöma faktorer i anknytning till en informationskällas tillförlitlighet. Eleven motiverar olika synpunkter och nämner skillnader mellan synvinklarna.	Eleven kan på ett mångsidigt sätt söka efter information ur olika informationskällor. Eleven kan på ett mångsidigt sätt bedöma faktorer i anknytning till en informationskällas tillförlitlighet. Eleven motiverar olika synpunkter och jämför olika synvinklar.

					skillnader mellan synvinklarna.		
M15 vägleda eleven att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer, tänka ekologiskt samt hjälpa eleven att förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling	I1, I3-I6	Eleven undersöker naturen, identifierar organismer och livsmiljöer samt kan tänka ekologiskt. Eleven förstår människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling.	Kunskaper i biologi: Förmåga att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer samt förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling	Eleven kan under handledning nämna livsmiljöer, organismer och faktorer i den icke-levande naturen. Eleven nämner enskilda delar i människans uppbyggnad och livsfunktioner samt skeden i människans utveckling.	Eleven kan identifiera några livsmiljöer och organismer. Eleven kan nämna faktorer i den icke-levande och den levande naturen som organismerna behöver av sin miljö. Eleven beskriver människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling med hjälp av exempel.	Eleven kan identifiera organismer och nämner livsmiljöer som är kännetecknande för dem. Eleven observerar naturen och ger exempel på interaktionen mellan den icke-levande och den levande naturen. Eleven beskriver människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling.	Eleven kan identifiera organismer och livsmiljöer på ett mångsidigt sätt. Eleven observerar naturen och beskriver interaktionsförhållanden mellan organismer och den icke-levande naturen. Eleven beskriver sambandet mellan människans uppbyggnad och livsfunktioner samt människans utveckling.
M16 handleda eleven i geografiskt tänkande och att iaktta sin omgivning och hela världen samt att lära sig använda kartor och andra geomedier	I3-I6	Eleven observerar sin egen närmiljö och hela världen med hjälp av geografiska begrepp och Ortsnamn. Eleven kan använda karta och andra geomedier.	Kunskaper i geografi: Förmåga att gestalta jordklotet, använda kartor och andra geomedier	Eleven kan namnge några världsdelar, länder, städer och naturgeografiska objekt. Eleven använder några geografiska begrepp och kan namnge	Eleven kan namnge och identifiera världsdelar, länder, städer och naturgeografiska objekt och ge exempel på dem på en karta. Eleven ger exempel på särdrag hos de studerade	Eleven kan namnge och identifiera världsdelarna, länder, städer och naturgeografiska objekt och ge exempel på dem på en karta. Eleven beskriver studerade områden och deras läge	Eleven kan namnge och identifiera världsdelarna samt länder, städer och naturgeografiska objekt på ett mångsidigt sätt och ge exempel på dem på en karta.

				<p>huvudväderstrecken,</p> <p>Eleven använder kartor under handledning.</p>	<p>områdena genom att använda geografiska begrepp och kan namnge väderstrecken.</p> <p>Eleven använder under handledning kartor eller andra geomedier.</p>	<p>och visar prov på kännedom om geografiska begrepp och särdrag hos områden.</p> <p>Eleven använder kartor och andra geomedier.</p>	<p>Eleven jämför särdrag hos och läget för studerade områden genom att använda geografiska begrepp.</p> <p>Eleven tolkar de kartor som hen använder och övriga geomedier och bedömer dem kritiskt.</p>
<p>M17 handleda eleven att undersöka, beskriva och förklara fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt lägga grund för förståelsen av principen om energins bevarande</p>	<p>12, 14-16</p>	<p>Eleven undersöker, beskriver och förklarar fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt förstår principen om energins bevarande.</p>	<p>Kunskaper i fysik: Förmåga att undersöka, beskriva och förklara fysikaliska fenomen</p>	<p>Eleven kan göra observationer om något fysikaliskt fenomen och kan beskriva detta genom att använda fysikens begrepp.</p> <p>Eleven kan nämna några energikällor och energiformer i bekanta situationer.</p>	<p>Eleven kan under handledning observera, undersöka och beskriva enkla fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt kan förklara några enkla fenomen genom att använda fysikens begrepp.</p> <p>Eleven kan använda energi-, kraft- och rörelsebegrepp i bekanta situationer. Eleven kan nämna olika energikällor och energiformer samt kan ge enskilda</p>	<p>Eleven kan observera, undersöka och beskriva enkla fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt kan förklara några av dessa fenomen genom att använda fysikens begrepp.</p> <p>Eleven kan använda energi-, kraft- och rörelsebegrepp i vardagliga situationer och kan ge exempel på principen om energins bevarande.</p>	<p>Eleven kan observera, undersöka, beskriva och förklara fenomen i vardagen, naturen och tekniken genom att använda fysikens begrepp.</p> <p>Eleven kan använda energi-, kraft- och rörelsebegrepp i olika situationer. Eleven kan förklara hur principen om energins bevarande framkommer i olika givna situationer.</p>

					exempel på omvandling av energi till olika former.		
M18 handleda eleven att undersöka, beskriva och förklara kemiska fenomen, ämnens egenskaper och omvandlingar samt lägga grund för förståelsen av principen om materiens bevarande	I2, I4-I6	Eleven undersöker, beskriver och förklarar kemiska fenomen, ämnens egenskaper och omvandlingar samt förstår principen om materiens bevarande.	Kunskaper i kemi: Förmåga att undersöka, beskriva och förklara kemiska fenomen	Eleven kan nämna de tre aggregationsstillstånden för ett ämne och identifiera till exempel vattnets aggregationsstillstånd i olika situationer. Eleven kan klassificera eller beskriva ämnen utgående från någon egenskap. Eleven kan ge exempel på hur ämnen återvinns.	Eleven kan under handledning observera och undersöka aggregationsstillstånd och några bekanta ämnens egenskaper. Eleven kan beskriva till exempel vattnets kretslopp eller idén bakom återvinning.	Eleven kan observera, undersöka och beskriva aggregationsstillstånd och bekanta ämnens egenskaper genom att använda kemins begrepp. Eleven kan berätta om vad som händer i en kemisk reaktion. Eleven kan förklara till exempel förändringar i vattnets aggregationsstillstånd i vattnets kretslopp och återvinning.	Eleven kan observera, undersöka och beskriva aggregationsstillstånd och ämnens egenskaper genom att använda kemins begrepp på ett exakt sätt. Eleven kan berätta om vad som händer i en kemisk reaktion. Eleven kan förklara till exempel vattnets kretslopp och återvinning av ämnen med hjälp av principen om materiens bevarande.
M19 vägleda eleven att förstå delområdena inom hälsa, betydelsen av sunda vanor och livets gång, den individuella tillväxten och	I1-I3, I6	Eleven förstår delområdena inom hälsa, betydelsen av sunda vanor och livets gång, den individuella tillväxten och utvecklingen i	Kunskaper i hälsokunskap: Kännedom om delområdena inom hälsa och sunda vanor, förmåga att reflektera över deras	Eleven kan nämna något delområde inom hälsa. Eleven kan nämna något kännetecken i anknytning till tillväxt och	Eleven kan nämna delområden inom hälsa och beskriva någon enskild livsstil som främjar hälsan.	Eleven kan beskriva delområden inom hälsa och centrala livsstilar som främjar hälsan.	Eleven kan beskriva delområdena inom hälsa och ge exempel på samband mellan dem. Eleven kan med hjälp av exempel förklara hur

<p>utvecklingen i barndomen och ungdomen samt uppmuntra eleven att öva och tillämpa sina kunskaper om hälsa i vardagen</p>		<p>barndomen och ungdomen. Eleven får färdigheter i att tillämpa sina kunskaper om hälsa i olika situationer.</p>	<p>betydelse samt att identifiera och beskriva tillväxten och utvecklingen vid en viss ålder</p>	<p>utveckling i barndomen och ungdomen.</p>	<p>Eleven kan nämna kännetecknen i anknytning till tillväxt och utveckling i barndomen och ungdomen.</p>	<p>Eleven kan beskriva centrala kännetecknen i anknytning till tillväxt och utveckling i barndomen och ungdomen och hur de varierar individuellt.</p>	<p>livsstilen inverkar på hälsan.</p> <p>Eleven kan på ett motiverat sätt förklara centrala kännetecknen i anknytning till tillväxt och utveckling i barndomen och ungdomen och hur de varierar individuellt.</p>
--	--	---	--	---	--	---	---

Religion

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala läroerna	I1	Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala läroerna.	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan hen berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelseerna av de centrala läroerna.
M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras	I1	Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	Eleven kan nämna en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon för religionen helig plats eller byggnad.	Eleven kan ge ett exempel på en ritual eller sed i den religion som studeras. Hen kan nämna för religionen heliga platser eller byggnader och något centralt karakteristiskt för dem.	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva heliga platser eller byggnader inom religionen i fråga.	Eleven kan beskriva betydelsen av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna eller byggnaderna inom religionen i fråga.

M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk	11, 12	Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk	Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.	Eleven förstår det karaktäristiska i religiöst språk och religiös symbolik.
M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen	11, 12, 13	Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.	Förmåga att lära sig i studierna i religion	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.	Eleven kan använda den informationen hämtat och inser att det är skillnad i tillförlitligheten i källor.	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor och göra observationer om källornas tillförlitlighet.
M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag	11, 12	Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.	Kunskap om religion och kultur	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och särdrag i anknytning till situationen i dag.	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam	12, 13	Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och	Kunskap om religion och kultur	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen,	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams

och deras inflytande och historia i Europa		deras inflytande och historia i Europa.		judendomen, kristendomen och islam.	kristendomen och islam.		inflytande eller historia i Europa.
M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer	I1, I2, I3	Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.	Religiös multiliteracitet	Eleven känner igen eller kan nämna något som anses vara heligt eller en sed i anknytning till det heliga. <i>Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.</i>	Eleven kan nämna olika saker som anses vara heliga och kan beskriva vilka seder som anknyter till dessa. <i>Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.</i>	Eleven förstår vad som avses med att respektera det som är heligt för andra. Hen kan ge exempel på kulturella seder i anknytning till religiösa situationer och platser och andra heliga saker. <i>Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.</i>	Eleven förstår och kan beskriva hur det heliga kan ta sig olika uttryck i religioner. <i>Innehållet i anknytning till uppförande bedöms inte.</i>
M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner	I1, I2, I3	Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.	Kunskap om etik	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.	Eleven kan beskriva de etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.

						tillämpas i vardagen.	
M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv	12, 13	Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.	Kunskap om människorättsetik	Eleven känner utgående från givna exempel igen mänskliga rättigheter eller barns rättigheter som bygger på konventionen om barnets rättigheter.	Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter eller barns rättigheter.	Eleven kan redogöra för det centrala innehållet i FN:s konvention om barnets rättigheter, exempel på mänskliga rättigheter och kan känna igen deras inflytande i den egna livsmiljön.	Eleven kan reflektera över frågor i anknytning till de mänskliga rättigheterna och barns rättigheter ur individens och kollektivets perspektiv.
M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid	12, 13	Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid	Förmåga att reflektera över etiska frågor	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som påverkat hen eller etiska valsituationer.	Eleven känner igen etiska principer. Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge alternativa lösningar till dem.	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.
M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor,	11, 12, 13	Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och	Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter	Eleven kan lyssna på andra och	Eleven deltar i en gemensam diskussion och	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera

uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter		utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner på ett konstruktivt sätt.		uttrycka sina tankar på något sätt.	uttrycker sig konstruktivt.	motivera sina egna åsikter.	över och precisera de egna åsikterna i kommunikation med andra.
M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet	13	Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			

Livsåskådningskunskap

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M1 skapa förutsättningar för eleven att utveckla sitt etiska tänkande och sporra eleven att tillämpa etiska principer i vardagliga situationer	I1-I4	Eleven utvecklar färdigheter i etiskt tänkande. Eleven kan tillämpa etiska principer i vardagliga situationer och i val.	Förmåga till etiskt tänkande och att tillämpa etiska principer.	Eleven kan under handledning beskriva någon etisk princip eller ett etiskt val som ska göras i vardagen.	Eleven kan beskriva en etisk princip och ett etiskt val som ska göras i vardagen.	Eleven förstår centrala begrepp och principer i etiken. Eleven kan beskriva och motivera hur etiska principer kan tillämpas i vardagen.	Eleven förstår centrala begrepp och principer i etiken. Eleven kan förklara och motivera hur etiska principer kan tillämpas logiskt i olika situationer.
M2 handleda eleven att känna igen och bedöma ett argument och motiveringar till det	I1-I4	Eleven lär sig att identifiera argument och uppfatta och bedöma motiveringar för dem.	Förmåga att känna igen och bedöma argument och motiveringar	Eleven kan under handledning känna igen ett argument i en diskussion eller text.	Eleven kan urskilja ett argument och motiveringen till det i en diskussion och en text.	Eleven kan urskilja centrala argument och motiveringar till dem i en diskussion och i en text samt reflektera över hur relevanta motiveringarna är.	Eleven kan urskilja centrala argument med motiveringar i en diskussion och i olika texter. Eleven kan på ett mångsidigt sätt reflektera över hur relevanta motiveringarna är.

M3 främja elevens förmåga att uppfatta samband mellan olika företeelser och att utveckla sitt tänkande	11, 12, 13	<p>Eleven uppfattar samband mellan olika företeelser och identifierar felaktiga slutsatser.</p> <p>Eleven utvecklas i sitt tänkande.</p>	Tankefärdigheter	Eleven kan under handledning uppfatta samband mellan olika företeelser eller felaktiga slutsatser.	Eleven kan uppfatta samband mellan olika företeelser och felaktiga slutsatser.	<p>Eleven uppfattar samband mellan olika företeelser.</p> <p>Eleven kan identifiera felaktiga slutsatser och undvika sådana i sitt eget tänkande.</p>	<p>Eleven uppfattar på ett mångsidigt sätt samband mellan olika företeelser och identifierar felaktiga slutsatser.</p> <p>Eleven kan tillämpa dessa färdigheter i sitt tänkande.</p>
M4 vägleda eleven att ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen	11, 12, 13	Eleven kan ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen.	Kunskap om vad det innebär att ta ansvar	Eleven kan under handledning beskriva ett sätt att ta ansvar för sig själv, andra människor eller naturen.	Eleven kan beskriva ett sätt att ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen.	Eleven kan beskriva vad det innebär att ta ansvar för sig själv, andra och naturen och redogöra för vad det innebär att ta ansvar för sina egna handlingar.	Eleven kan förklara och motivera vad det innebär att ta ansvar för sig själv, andra och naturen och med olika exempel beskriva vad det innebär att ta ansvar för sina egna handlingar.
M5 vägleda eleven att lära känna Finlands, Europas och världens kulturarv och att förstå kulturell mångfald som fenomen	12, 13, 14	Eleven bekantar sig med Finlands, Europas och världens kulturarv och förstår kulturell mångfald som fenomen.	Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp	<p>Eleven kan under handledning nämna en kulturell minoritet.</p> <p>Eleven kan under handledning</p>	Eleven vet att det finns olika kulturer och kan nämna en kulturell minoritet och något karakteristiskt för den.	Eleven kan nämna och förklara några särdrag i anknytning till kultur i Finlands, Europas och världens kulturarv.	Eleven kan nämna och förklara flera särdrag i anknytning till kultur i Finlands, Europas och världens kulturarv.

				nämna ett kultur- arv.	Eleven kan nämna ett kulturarv.	Eleven kan ge ex- empel på kulturell mångfald i grup- pen eller i sam- hället.	Eleven kan besk- riva gruppens eller samhällets kultu- rella mångfald och reflektera över dess betydelse.
M6 stödja eleven att utveckla sin all- mänbildning inom åskådning och kul- tur	I1-I4	Eleven identifierar grundläggande särdrag i åskåd- ningar och kulturer och identifierar och använder åskådningsrelate- rade begrepp.	Förmåga att till- lämpa kunskaper och begrepp	Eleven kan nämna någon åskådning, kultur eller något åskådningsmässigt begrepp.	Eleven kan nämna någon åskådning eller kultur och nå- got särdrag i an- knytning till den. Eleven känner till åtminstone ett åskådningsmässigt begrepp.	Eleven kan nämna någon åskådning eller kultur och re- dogöra för den med hjälp av åskådningsmässiga begrepp.	Eleven kan nämna några åskådningar och kulturer. Ele- ven kan berätta om och ge exem- pel på dem genom att använda åskåd- ningsmässiga be- grepp.
M7 handleda ele- ven att planera och utvärdera sitt eget lärande i livs- åskådning	I1-I4	Eleven bildar sig en uppfattning om sitt eget åskåd- ningsmässiga kun- nande och ställer upp mål utgående från det. Eleven utvärderar sitt åskådnings- mässiga lärande.	Förmåga att lära sig	Eleven kan under handledning ställa upp ett mål för sitt eget åskådnings- mässiga lärande.	Eleven kan identi- fiera sitt kunnande och ställa upp åt- minstone ett mål för sitt eget åskåd- ningsmässiga lä- rande. Under handled- ning planerar och utvärderar eleven sina studier.	Eleven kan ställa upp ändamålsen- liga mål för sig i anknytning till sina åskådningsmässiga studier, sträva ef- ter att arbeta i riktning mot målen och utvärdera hur de nås.	Eleven ställer upp ändamålsenliga mål för sig i an- knytning till sina åskådningsmässiga studier och arbe- tar i enlighet med dem. Eleven utvärderar på ett mångsidigt

							sätt hur hen når målen.
M8 uppmuntra eleven att uttrycka sin åskådning och att lyssna på andras ställningstaganden i åskådningsfrågor	11, 12, 13	Eleven uttrycker sin åskådning och agerar konstruktivt i kommunikations-situationer som en i gruppen.	Sociala färdigheter och förmåga att arbeta i grupp	Eleven lyssnar sakligt till de andras ställningstaganden i åskådningsmässiga frågor.	Eleven uttrycker under handledning sina ställningstaganden i åskådningsmässiga frågor.	Eleven uttrycker sina åskådningsmässiga tankar eller sin identitet på ett konstruktivt sätt. Eleven agerar i positiv kommunikation med andra.	Eleven uttrycker sina åskådningsmässiga tankar eller sin identitet på ett mångsidigt sätt. Eleven agerar konstruktivt i kommunikation med andra.
M9 vägleda eleven att bekanta sig med människorättsetiken som bygger på FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter	13	Eleven förstår begreppet mänskliga rättigheter. Eleven vet vad FN:s deklaration om mänskliga rättigheter är.	Kunskap om människorättsetik	Eleven kan under handledning beskriva en central barnets rättighet.	Eleven känner till begreppet mänskliga rättigheter. Eleven vet att det finns mänskliga rättigheter och kan beskriva en central sådan. Eleven vet att det finns rättigheter för barn och kan beskriva en central sådan.	Eleven förstår begreppet mänsklig rättighet. Eleven vet att FN:s universella deklaration om mänskliga rättigheter finns och kan redogöra för två mänskliga rättigheter.	Eleven förstår och kan förklara begreppet mänsklig rättighet. Eleven vet att FN:s universella deklaration om mänskliga rättigheter finns och kan redogöra för åtminstone tre mänskliga rättigheter.

							Eleven vet och kan motivera det att det finns många rättigheter för barn och kan redogöra för åtminstone tre.
M10 uppmuntra eleven att ta initiativ och agera på ett ansvarsfullt sätt i sin omgivning	I1-I4	<p>Eleven vet att det finns internationellt överenskomna mål för hållbar utveckling.</p> <p>Eleven kan agera ansvarsfullt i sin omgivning.</p>	Kännedom om sätt att påverka	Eleven kan under handledning berätta om ett sätt att agera ansvarsfullt i sin omgivning.	<p>Eleven kan beskriva ett mål för hållbar utveckling.</p> <p>Eleven kan berätta om ett sätt att agera ansvarsfullt i sin omgivning.</p>	<p>Eleven vet att det finns olika mål för hållbar utveckling och kan beskriva och motivera två av dem.</p> <p>Eleven kan ge exempel på det ansvarsfulla i sitt eget agerande.</p>	<p>Eleven vet att uppsättningen av mål för hållbar utveckling är en omfattande helhet.</p> <p>Eleven kan beskriva och motivera tre mål för hållbar utveckling.</p> <p>Eleven kan beskriva och motivera två viktiga sätt att agera ansvarsfullt i omgivningen och berätta hur man kunde ta initiativ till dem.</p>

Historia

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Betydelse, värderingar och attityder							
M1 väcka elevens intresse för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne	I1-I5	Eleven intresserar sig för historia som vetenskap och dess betydelse för identiteten.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
Att söka information om historia							
M2 handleda eleven att känna till olika historiska källor	I1-I5	Eleven känner till olika historiska källor.	Förmåga att känna till historiska källor	Eleven känner till några historiska källor.	Eleven ger exempel på historiska ursprungskällor för de tidsperioder som ska studeras.	Eleven kan berätta om hur en ursprungskälla skiljer sig från andrahandskällor.	Eleven jämför olika historiska källor.
M3 hjälpa eleven att inse att historisk information	I1-I5	Eleven inser att historisk information kan tolkas på olika sätt.	Förmåga att inse att historisk information kan tolkas på olika sätt	Eleven ger exempel på historiska fakta.	Eleven ger exempel på historiska fakta och tolkningar.	Eleven inser att det kan finnas olika tolkningar av	Eleven ger exempel på olika tolkningar i anknytning till samma

kan tolkas på olika sätt						samma händelse eller företeelse.	händelse eller företeelse.
Att förstå historiska företeelser							
M4 hjälpa eleven att förstå olika sätt att dela in historien i epoker och att använda därmed relaterade historiska begrepp	I1-I5	Eleven förstår olika sätt att dela in historien i epoker och att använda därmed relaterade begrepp.	Kronologisk uppfattning	Eleven känner till de centrala indelningarna i historiska epoker (antiken, medeltiden, nya tiden; förhistorisk tid, historisk tid; f.v.t., e.v.t)	Eleven nämner de centrala indelningarna i historiska epoker och placerar händelser under olika epoker kronologiskt.	Eleven använder de centrala indelningarna i historiska epoker och ger exempel på olika särdrag som kännetecknar samhällen under olika tider och epoker.	Eleven beskriver företeelser utifrån vilka indelningen i historiska epoker görs.
M5 hjälpa eleven att förstå motiven bakom människans handlingar	I1-I5	Eleven förstår motiven bakom människans handlingar i olika historiska situationer.	Historisk inlevelseförmåga	Eleven inser att människor har haft olika motiv för sina handlingar.	Eleven ger exempel på motiv som människor i förgångna tid har haft för sina handlingar.	Eleven lever sig in i situationen för människan i förgångna tid och anger motiv till hennes handlingar.	Eleven lever sig in i hur människan levde förr och granskar hur människans samhälleliga ställning påverkar hennes handlingar.
M6 handleda eleven att inse olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser	I1-I5	Eleven känner till orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser.	Förståelse för orsakssammanhang i historia	Eleven känner till en enskild orsak till eller följd av något som hänt i det förgångna.	Eleven känner till orsaker till och följder av sådant som hänt i det förgångna.	Eleven känner till direkta och indirekta orsaker till eller följder av sådant som hänt i det förgångna.	Eleven känner till kort- och långvariga följder av sådant som hänt i det förgångna.

M7 hjälpa eleven att identifiera förändringar i den egna familjens eller samhällets historia samt förstå hur samma förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor	11-15	Eleven uppfattar förändringar och deras innebörd för olika människor och förstår hur samma förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor.	Förmåga att förstå förändring	Eleven känner till saker som förändrats.	Eleven känner till förändringar i det förgångna och ger exempel på vad en förändring inneburit för olika människor.	Eleven beskriver med hjälp av exempel hur en förändring har haft olika innebörd för olika människorgrupper.	Eleven jämför förändringar i det förgångna sett ur olika människors och människorgrupperers perspektiv och redogör för varför en förändring inte är det samma som framsteg.
M8 lära eleven att uppfatta historiska kontinuiteter	11-15	Eleven uppfattar historiska kontinuiteter.	Förmåga att förstå kontinuitet	Eleven känner till hur en företeelse ur det förgångna är synlig i nutid.	Eleven nämner företeelser som kännetecknas av kontinuitet från en tidsepok till en annan.	Eleven beskriver kontinuitet i företeelser i det förgångna.	Eleven anger orsaker till varför någon företeelse inte förändrats under olika tider.
Att använda historisk information							
M9 handleda eleven att redogöra för orsaker till förändringar	11-15	Eleven kan redogöra för orsaker till förändringar.	Förmåga att beskriva förhållandet mellan orsak och verkan	Eleven anger orsaken till en förändring.	Eleven ger exempel på orsaker som lett till förändringar.	Eleven beskriver inverkan av direkta och indirekta orsaker på en förändring.	Eleven jämför olika orsakers inverkan på en förändring.
M10 lära eleven förklara hur tolkningar kan ändras	11-15	Eleven kan förklara varför tolkningar av det förgångna	Förmåga att förklara tolkningar	Eleven ger ett exempel på en situation som det	Eleven förklarar med hjälp av ett exempel varför nya källor kan	Eleven kan utgående från några exempel förklara	Eleven jämför tolkningar som gjorts om samma historiska händelse

på grund av nya källor eller betraktelsesätt		kan ändras på grund av nya källor eller betraktelsesätt.		finns olika tolkningar om.	ändra tolkningen av en historisk händelse eller företeelse.	varför nya källor och betraktelsesätt kan ändra tolkningar av historien.	eller företeelse och redogör för varför valet av källor inverkar på tolkningen.
M11 handleda eleven att förklara mänsklig aktivitet	I1–I5	Eleven förklarar avsikter för mänsklig aktivitet.	Förmåga att förklara mänsklig aktivitet	Eleven anger hur motivet för en människas agerande syns i hennes aktivitet.	Eleven beskriver möjliga orsaker till människans aktivitet i det förflutna.	Eleven presenterar något som ska behandlas så att hen förklarar händelsen eller företeelsen ur en enskild aktörs perspektiv.	Eleven analyserar motiven till människors aktivitet och ger en beskrivning av hur människors position i samhället inverkar på deras aktivitet.

Samhällslära

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Betydelse, värderingar och attityder							
M1 väcka elevens intresse för det omgivande samhället och för samhällslära som vetenskap	I1-I4	Eleven intresserar sig för det omgivande samhället och för samhällslära som vetenskap.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
M2 stödja eleven att öva sin etiska omdömesförmåga i olika mänskliga, samhälleliga och ekonomiska frågor	I1-I4	Eleven lär sig att öva sin etiska omdömesförmåga i mänskliga, samhälleliga och ekonomiska frågor.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor							

<p>M3 stödja eleven att uppfatta sig själv som en individ och medlem i olika grupper och handleda eleven att förstå betydelsen av de mänskliga rättigheterna och jämlikhet samt att känna till grunderna för rättssystemet</p>	<p>11-13</p>	<p>Eleven lär sig att uppfatta sig själv som en individ och medlem i olika grupper, att förstå betydelsen av de mänskliga rättigheterna och jämlikhet samt att känna till grunderna för rättssystemet.</p>	<p>Förmåga att reflektera över gemensamma spelregler och principen om lika värde</p>	<p>Eleven ger exempel på gemensamma spelregler.</p> <p>Eleven känner igen saker i vardagen i anknytning till de mänskliga rättigheterna och jämlikhet.</p> <p>Eleven känner under handledning igen centrala rättsliga principer.</p>	<p>Eleven berättar varför gemensamma spelregler behövs.</p> <p>Eleven beskriver betydelsen av jämlikhet och mänskliga rättigheter.</p> <p>Eleven ger ett exempel på hur rättssystemet fungerar.</p>	<p>Eleven förklarar betydelsen av gemensamma spelregler också i praktiken.</p> <p>Eleven kan motivera varför de mänskliga rättigheterna är betydelsefulla och varför ett rättsväsende behövs.</p> <p>Eleven ger exempel på hur rättssystemet fungerar.</p>	<p>Eleven redogör för den betydelse gemensamma spelregler, rättsväsendet och mänskliga rättigheter har för hur samhället fungerar och för dess medlemmar.</p>
<p>M4 handleda eleven att analysera mediernas roll och betydelse i samhället</p>	<p>11-14</p>	<p>Eleven lär sig uppfatta medias roll och betydelse i den egna vardagen och i samhället.</p>	<p>Förmåga att uppfatta mediernas roll</p>	<p>Eleven uppfattar hur media påverkar hans eget liv.</p>	<p>Eleven ger exempel på olika sätt på vilka media påverkar hans eget liv och i samhället.</p>	<p>Eleven beskriver hur olika medier kan användas för att påverka.</p>	<p>Eleven redogör för mediernas olika sätt att påverka i samhället och granskar användningen av media och mediernas betydelse kritiskt.</p>
<p>M5 hjälpa eleven att inse betydelsen av arbete och entreprenörskap i närmiljön</p>	<p>11, 14</p>	<p>Eleven är sig förstå betydelsen av arbete och entreprenörskap i närmiljön.</p>	<p>Förmåga att förstå betydelsen av arbete och entreprenörskap</p>	<p>Eleven uppfattar skillnaderna mellan lönearbete och entreprenörskap.</p>	<p>Eleven beskriver dragen i lönearbete och entreprenörskap och</p>	<p>Eleven ger exempel på betydelsen av arbete och entreprenörskap som utkomställa för</p>	<p>Eleven analyserar betydelsen av lönearbete och entreprenörskap i sin</p>

					nämner yrken som representerar dem.	familjen och för att garantera ett fungerande samhälle.	närmiljö och i samhället i stort.
M6 handleda eleven att förstå att information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer förmedlar olika värderingar och perspektiv och har olika syften	I1-I3	Eleven lär sig att förstå att det finns olika värderingar, perspektiv och syften i anknytning till information om samhällsfrågor.	Förmåga att uppfatta olika perspektiv, syften och värderingar	Eleven uppfattar under handledning att olika aktörer som producerar information om samhällsfrågor har olika perspektiv.	Eleven ger exempel på perspektiv och syften som förmedlas i information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer.	Med hjälp av exempel beskriver eleven hur samhällsinformation som produceras av olika aktörer förmedlar olika värderingar och perspektiv och har olika syften.	Eleven uppfattar hur olika värderingar, perspektiv och syften framkommer i information om samhällsfrågor.

Att implementera kunskaper om samhället

M7 uppmuntra eleven att öva grundläggande demokratiska färdigheter att påverka och att diskutera olika åsikter konstruktivt	I1-I3	Eleven lär sig grundläggande färdigheter att påverka på ett demokratiskt sätt och att diskutera olika åsikter konstruktivt.	Förmåga att tillämpa grundläggande färdigheter i att påverka på ett demokratiskt sätt samt samhällskunskaper och -färdigheter i praktiken.	Eleven känner till att i en demokrati har hen möjlighet att påverka i frågor som berör hen själv och andra samhällsmedlemmar. Eleven ger ett exempel på ett sätt att påverka.	Eleven använder några sätt att påverka på ett demokratiskt sätt. Eleven lyssnar på andra och motiverar sina egna åsikter.	Eleven tillämpar principer och färdigheter som gäller i en demokratisk gemenskap, till exempel att lyssna, ta ställning, förbinda sig till majoritetsbeslut samt att påverka i närgemenskapen.	Eleven tillämpar principer och färdigheter som gäller i en demokratisk gemenskap på ett mångsidigt sätt. Ur perspektivet att påverka på ett demokratiskt sätt utvärderar eleven sitt eget och gemenskapens sätt att agera.
---	-------	---	--	--	--	--	--

<p>M8 hjälpa eleven att förstå grunderna för sin egen penninganvändning och sina egna konsumtionsval och öva färdigheter som anknyter till dem</p>	<p>I1, I4</p>	<p>Eleven lär sig att förstå grunderna för sin egen penninganvändning och sina egna konsumtionsval samt färdigheter som anknyter till dem.</p>	<p>Förmåga att tillämpa grunderna för penninganvändning och egna konsumtionsval</p>	<p>Eleven ger exempel på konsumtion och sparande.</p>	<p>Eleven ger exempel på effekter av hållbar penninganvändning och konsumtionsval.</p>	<p>Eleven utvärderar olika sätt att använda pengar och lösningar i anknytning till konsumtion och berättar om hur hens konsumtionsbeslut inverkar på andra människor och miljön.</p>	<p>Eleven redogör för vilken inverkan individens penninganvändning och konsumtion har på närgemenskapen, miljön och samhället.</p>
<p>M9 uppmuntra eleven att delta i olika samhällsaktiviteter och öva sig i medieanvändning på ett säkert och samhällsmedvetet sätt</p>	<p>I1, I3</p>	<p>Eleven lär sig att delta i olika samhällsaktiviteter och använda media på ett säkert och samhällsmedvetet sätt.</p>	<p>Mediekunskap och mediekompetens</p>	<p>Eleven ger ett exempel på ett säkert sätt att använda media. Eleven kan under handledning ge ett exempel på att använda media som ett medel på samhällsaktivitet.</p>	<p>Eleven ger exempel på säkra sätt att använda media och känner till risker i anknytning till att använda media. Eleven ger exempel på sätt att använda media som ett medel för att tänka och handla i samhällsfrågor.</p>	<p>Eleven reflekterar över säkerhetsaspekter i anknytning till att använda medier och att använda medier som verktyg för att tänka och handla i samhällsfrågor.</p>	<p>Eleven utvärderar olika sätt att använda medier ur säkerhetsperspektiv och ur perspektiv att påverka.</p>

Musik

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Delaktighet							
M1 uppmuntra eleven att delta i gemensamt musicerande och att medverka till att skapa en positiv sammanhållning i sin grupp	I1–I4	Eleven lär sig att agera som en medlem i musikaliska grupper.	Förmåga att agera som en medlem i en musikalisk grupp	Eleven deltar i verksamheten i en musicerande grupp enligt lärarens konkreta anvisningar.	Eleven deltar i musicerande som en medlem i en grupp.	Eleven deltar i gemensamt musicerande och tar hänsyn till gruppens övriga medlemmar.	Eleven deltar i gemensamt musicerande på ett konstruktivt sätt, tar hand om sin egen del och uppmuntar och hjälper andra.
Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande							
M2 handleda eleven till en naturlig röst användning och sång samt att utveckla sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument	I1–I4	Eleven utvecklar sina röst användnings- och sångfärdigheter samt sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument	Röst användning, sång och förmåga att spela som en del av en grupp	Eleven provar på möjligheter för röst användning och musicerande under konkret handledning.	Eleven övar på röst användning samt på att spela i grupp med kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument.	Eleven deltar i allsång och gemensamt musicerande, och strävar efter att göra sin del till en del av den musikaliska helheten.	Eleven utvecklar sin röst användning och sina färdigheter i användning av kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument samt deltar smidigt i gemensam

							sång och gemensamt musicerande.
M3 uppmuntra eleven att kroppsligt uttrycka musik, bilder, berättelser och känslor genom rörelse	I1–I4	Eleven uttrycker och utforskar musikens och konsertens värld med hjälp av att röra sig till musik	Förmåga att röra sig till musik	Eleven deltar i verksamhet som kombinerar musik och rörelse.	Eleven deltar i verksamhet som kombinerar musik och rörelse som en del av gruppen.	Eleven rör sig till musik och använder sin kropp för musikaliskt uttryck.	Eleven använder hela kroppens rörelse mångsidigt och kreativt i lärandet av musik samt i musikaliskt uttryck och interaktion.
M4 erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna till ljudmiljöer och musik och hjälpa eleven att analysera och berätta om vad hen hört	I1–I4	Eleven lyssnar till, iakttar och upplever ljudmiljön samt kan delta i diskussion om ämnet.	Förmåga att lyssna till musik	Eleven lyssnar på ljudmiljöer och musik.	Eleven lyssnar på ljudmiljöer och musik samt identifierar sina preferenser i fråga om dem.	Eleven lyssnar koncentrerat på ljudmiljöer och musik, identifierar sina preferenser i fråga om dem samt framför observationer om det som hen lyssnat på.	Eleven lyssnar på ljudmiljöer och musik, identifierar sina preferenser i fråga om dem samt diskuterar sina observationer.
M5 uppmuntra eleven att improvisera samt planera och skapa mindre kompositioner eller tvärkonstnärliga helheter på olika sätt, även	I1–I4	Eleven bygger upp en kreativ relation till musikens ljud genom att leka, pröva på och improvisera samt genom att	Förmåga att kreativt uttrycka musikaliskt tänkande på olika sätt	Eleven deltar i en kreativ produktionsprocess ensam eller som medlem i en grupp. Eleven prövar några	Eleven deltar i en kreativ produktionsprocess och tar fram enstaka musikaliska idéer ensam eller som medlem i en grupp.	Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement i en kreativ skapandeprocess. Eleven kan vid behov under	Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement för att utveckla och förverkliga musikaliska idéer ensam eller som

med hjälp av digitala verktyg		komponera och arbeta tvärkonstnärligt. Eleven använder digitala verktyg för att skapa musik.		musikteknologiska verktyg enligt lärarens konkreta anvisningar.	Eleven prövar på musikteknologins möjligheter i skapandet av musik.	handledning använda de möjligheter som musikteknologin erbjuder ensam eller som medlem i en grupp.	medlem i en grupp. Eleven använder de möjligheter som musikteknologin erbjuder i sitt eget eller gruppens uttryck.
-------------------------------	--	---	--	---	---	--	---

Kulturell förståelse och multilitteracitet

M6 handleda eleven att analysera sina musikaliska upplevelser och musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald	I1–I4	Eleven analyserar sina musikaliska upplevelser och den musikaliska världens mångfald.	Förmåga att uppfatta musikens betydelse	Eleven känner igen några tidsmässiga och kulturella drag hos musik.	Eleven berättar om sina musikaliska iakttagelser samt känner igen några tidsmässiga och kulturella drag hos musik.	Eleven berättar om och framför åsikter om sina musikaliska iakttagelser samt om musikens tidsmässiga och kulturella betydelser.	Eleven framför motiverade åsikter och deltar i diskussioner om musikaliska iakttagelser och om musikens tidsmässiga och kulturella betydelser.
M7 handleda eleven att förstå musikaliska begrepp och principerna för notationssätten inom musiken i	I1–I4	Eleven använder musikaliska begrepp och notationssätt för musiken i sin musikaliska verksamhet.	Förståelse för notationssätten inom musiken	Eleven känner igen några musikaliska begrepp och notationssätt inom musiken.	Eleven känner igen några musikaliska begrepp och notationssätt inom musiken samt kan musicera enligt dem.	Eleven följer de musikaliska notationssätten som hen lärt sig när hen musicerar.	Eleven använder och tillämpar musikaliska begrepp och notationssätt för musiken som hen lärt sig i sin

samband med musicerande							musikaliska verksamhet.
Välbefinnande och säkerhet i musik							
M8 hjälpa eleven att iaktta hur musiken påverkar välbefinnandet och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg	11–14	Eleven känner till hur musik och ljudmiljöer påverkar humöret och välbefinnandet. Eleven ser till att musik- och ljudmiljön är trygg.	Förmåga att använda instrument och utrustning på ett säkert sätt. Eleven handleds också att reflektera över sina erfarenheter av ljud och musik, men detta används inte som grund för bildandet av vitsordet.	Eleven följer de säkerhetsanvisningar som ges.	Eleven agerar i enlighet med säkerhetsanvisningarna.	Eleven använder utrustning och instrument med beaktande av bland annat faktorer som anknyter till ljudets och musikens styrka.	Eleven ser till att musik- och ljudmiljön är trygg.
Förmåga att lära sig musik							
M9 handleda eleven att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att vara med och ställa upp mål och att utvärdera sina framsteg	11–14	Eleven lär sig att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, deltar i att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande samt bedömer hur	Förmåga att lära sig samt arbetsfärdigheter	Eleven utvecklar med lärarens stöd sina färdigheter inom något delområde inom musikaliska färdigheter i riktning mot ett givet mål.	Eleven utvecklar sina musikaliska färdigheter genom övning samt övar på att ställa upp mål och bedöma framsteg i gemensamt musicerande.	Eleven utvecklar sina musikaliska färdigheter genom övning samt deltar i att ställa upp mål och bedöma framsteg i gemensamt musicerande.	Eleven ställer upp mål för sina musikaliska färdigheter och arbetar i enlighet med dem. Eleven utvärderar sitt agerande och anpassar sitt arbete i

i förhållande till målen.		färdigheterna framskrider i för- hållande till målen.					enlighet med må- len.
---------------------------	--	---	--	--	--	--	--------------------------

UTKAST

Bildkonst

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att iaktta och tänka visuellt							
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda olika bilder	I1, I2, I3	Eleven lär sig att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen. Eleven använder redskap och metoder för bilduttryck som hjälp för iakttagelserna.	Förmåga att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur	Eleven gör under handledning iakttagelser av konst, omgivningen och annan visuell kultur genom att prova något visuellt verktyg.	Eleven gör iakttagelser av konst, omgivningen och annan visuell kultur genom att prova något visuellt verktyg.	Eleven gör iakttagelser av konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda olika visuella verktyg.	Eleven gör mångsidiga iakttagelser av konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda visuella verktyg på ett ändamålsenligt sätt.
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar och att öva sig att motivera sina åsikter	I1, I2, I3	Eleven lär sig att diskutera sina iakttagelser och tankar med andra. Eleven övar på att motivera sina åsikter självständigt	Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar verbalt	Eleven delar under handledning med sig av någon iakttagelse muntligt eller skriftligt. Eleven övar på att uttrycka sina	Eleven uttrycker några av sina iakttagelser och tankar i en gemensam diskussion. Eleven övar på att motivera sina åsikter.	Eleven för aktivt fram sina iakttagelser och tankar i gemensamma diskussioner. Eleven motiverar sina åsikter.	Eleven deltar i gemensamma diskussioner på eget initiativ och tar hänsyn till andras åsikter. Eleven framför sina åsikter

		och som medlem i en grupp.		iakttagelser och tankar.			huvudsakligen med tydliga motiveringar.
M3 inspirera eleven att uttrycka sina iakttagelser och tankar genom bild och genom andra uttryckssätt	I1, I2, I3	Eleven lär sig uttrycka sina iakttagelser och tankar i bild. Eleven övar på att även använda annan information än sådan som baserar sig på synsinnen när hen uttrycker sig i bild.	Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar visuellt	Eleven uttrycker under handledning sina iakttagelser och tankar med redskap och metoder för uttryck i bild.	Eleven uttrycker sina iakttagelser och tankar med redskap och metoder för uttryck i bild. Eleven använder också något annat sätt att producera information i sitt uttryck i bild.	Eleven uttrycker sina iakttagelser och tankar genom att mångsidigt använda redskap och metoder för uttryck i bild. Eleven använder också andra sätt att producera information i sitt uttryck i bild.	Eleven fördjupar uttrycket av sina iakttagelser och tankar med redskap och metoder för uttryck i bild. Eleven använder målmedvetet andra sätt att producera information i sitt uttryck i bild.
Att skapa bilder							
M4 handleda eleven att mångsidigt använda olika material, tekniker och uttryckssätt och att öva sin förmåga att skapa bilder	I1, I2, I3	Eleven bekantar sig med olika redskap och metoder för att uttrycka sig i bilder samt lär sig använda dem på ett mångsidigt sätt. Eleven lär sig att öva och utveckla	Förmåga att använda redskap och metoder för uttryck i bild	Eleven prövar på att använda något material eller någon teknik när hen skapar bilder.	Eleven prövar och övar på att använda olika redskap och metoder för att uttrycka sig i bild. Hen använder några av dem när hen skapar bilder.	Eleven använder olika material, tekniker och uttryckssätt för att uttrycka sig i bild. Hen utvecklar sina färdigheter i att skapa bilder.	Eleven tillämpar olika material, tekniker och uttryckssätt på ett ändamålsenligt sätt för att skapa bilder. Hen övar sina färdigheter i att skapa bilder,

		sina färdigheter i att skapa bilder på ett långsiktigt sätt.					huvudsakligen målmedvetet.
M5 handleda eleven att målinriktat utveckla sina visuella färdigheter självständigt och tillsammans med andra	I1, I2, I3	Eleven lär sig att målmedvetet utveckla sitt visuella uttryck självständigt och i samarbete.	Förmåga att utveckla sina visuella färdigheter självständigt och i samarbete	Eleven övar på att arbeta visuellt utifrån en egen eller en gemensam plan.	Eleven övar på att självständigt eller i samarbete med andra ställa upp mål för sitt visuella arbete. Eleven utvecklar enskilda färdigheter för uttryck i bild i riktning mot målen.	Eleven ställer upp mål för visuellt arbete självständigt och tillsammans med andra. Eleven utvecklar sina färdigheter i att uttrycka sig i bild huvudsakligen i enlighet med målen.	Eleven ställer konsekvent upp mål för visuellt arbete självständigt och tillsammans med andra. Eleven utvecklar sina färdigheter i att uttrycka sig i bild i enlighet med målen.
M6 handleda eleven att bekanta sig med olika former av visuell kommunikation och att använda olika visuella uttryckssätt för att påverka i sina bilder	I1, I2, I3	Eleven lär sig att använda visuella uttryckssätt för att påverka med hjälp av sina bilder.	Förmåga att påverka och delta med hjälp av bilder	Eleven prövar under handledning något sätt att uttrycka sig visuellt för att påverka med hjälp av sina bilder.	Eleven övar på och använder några sätt att uttrycka sig visuellt för att påverka när hen uttrycker sina åsikter med hjälp av sina bilder.	Eleven använder sätt att uttrycka sig visuellt för att påverka när hen uttrycker sina åsikter med hjälp av sina bilder.	Eleven använder målmedvetet olika sätt att uttrycka sig visuellt för att påverka med hjälp av sina bilder. Hen uttrycker sina åsikter i sina bilder och deltar i diskussion med hjälp av dem.
Att tolka visuell kultur							

<p>M7 handleda eleven att iaktta bilder ur olika perspektiv och i olika sammanhang och att fundera över förhållandet mellan fakta och fiktion</p>	<p>11, 12, 13</p>	<p>Eleven iakttar på ett mångsidigt sätt olika bilder.</p> <p>Eleven lär sig att fundera över förhållandet mellan fakta och fiktion.</p>	<p>Förmåga att iaktta bilder</p>	<p>Eleven iakttar bilder under handledning och funderar över förhållandet mellan fakta och fiktion i någon bild.</p>	<p>Eleven iakttar olika bilder och beaktar under handledning deras utgångspunkter och samband.</p> <p>Hen uttrycker sin syn på förhållandet mellan fakta och fiktion i några bilder.</p>	<p>Eleven iakttar hur innehållet, formen och sammanhanget påverkar tolkningen av olika bilder.</p> <p>Hen redogör för förhållandet mellan fakta och fiktion i olika bilder.</p>	<p>Eleven iakttar på ett mångsidigt sätt hur innehållet, formen och sammanhanget påverkar tolkningen av olika bilder.</p> <p>Hen redogör för förhållandet mellan fakta och fiktion i olika bilder och motiverar sina åsikter.</p>
<p>M8 handleda eleven att granska konst och annan visuell kultur ur verkets, konstnärns och betraktarens perspektiv och att reflektera över hur historiska och kulturella faktorer påverkar bilder</p>	<p>11, 12, 13</p>	<p>Eleven granskar den visuella kulturens betydelse ur olika perspektiv.</p> <p>Eleven lär sig att använda metoder för att tolka bilder.</p>	<p>Förmåga att använda metoder för att tolka bilder</p>	<p>Eleven prövar under handledning någon metod för att tolka bilder när hen studerar bildkonst eller annan visuell kultur.</p>	<p>Eleven prövar och övar på metoder för att tolka bilder.</p> <p>Hen använder under handledning någon metod för tolkning av bilder när hen studerar bildkonst eller annan visuell kultur.</p>	<p>Eleven använder olika metoder för att tolka bilder.</p> <p>Eleven berättar om bilder ur verkets, upphovsmannens och åskådarens perspektiv.</p> <p>Hen använder sina tolkningar när hen diskuterar bilderna.</p>	<p>Eleven använder målmedvetet metoder för att tolka bilder när hen tolkar bilder ur verkets, upphovsmannens och åskådarens perspektiv.</p> <p>Hen använder sina tolkningar för att motivera sina åsikter när hen diskuterar bilderna.</p>

M9 uppmuntra eleven att använda olika uttryckssätt från olika tider och kulturer i sina bilder	11, 12, 13	Eleven bekantar sig med kulturella sätt att uttrycka sig i bilder. Eleven lär sig att använda dem när hen uttrycker sig i bilder.	Kunskap om och förmåga att använda kulturella sätt att uttrycka sig i bilder	Eleven bekantar sig med och prövar under handledning något kulturellt sätt att uttrycka sig i bild när hen skapar bilder.	Eleven prövar några kulturella sätt att uttrycka sig i bild i sina egna bilder och när hen tolkar bildkonst och annan visuell kultur.	Eleven använder olika kulturella sätt att uttrycka sig i bild i sina egna bilder samt när hen tolkar bildkonst och annan visuell kultur.	Eleven kan tillämpa kulturella sätt att uttrycka sig i bild i sitt visuella arbete samt när hen tolkar bildkonst och annan visuell kultur.
--	------------	--	--	---	---	--	--

Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden

M10 handleda eleven att diskutera värderingar som finns i konsten, omgivningen och i den visuella kulturen	11, 12, 13	Eleven övar på att framföra sina egna åsikter om visuell kultur och lär sig att diskutera de värderingar som uttrycks i den.	Förmåga att granska och diskutera värderingar	Eleven övar under handledning på att granska och diskutera värderingar som uttrycks i visuell kultur.	Eleven uttrycker och diskuterar några av sina åsikter om värderingar som uttrycks i visuell kultur.	Eleven uttrycker aktivt sina åsikter om värderingar som uttrycks i visuell kultur.	Eleven tar ställning till diskussioner om värderingar i visuell kultur och motiverar sina åsikter.
M11 handleda eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och vid val av arbetssätt	11, 12, 13	Eleven beaktar perspektiv som anknyter till kulturell mångfald och hållbar utveckling när hen uttrycker sig i bild.	Förmåga att välja visuella uttryck när de egna åsikterna presenteras	Eleven för fram något perspektiv på kulturell mångfald eller hållbar utveckling i sina bilder.	Eleven beaktar perspektiv på kulturell mångfald och hållbar utveckling i innehållet i några av sina bilder eller sätt att arbeta.	Eleven beaktar perspektiv på kulturell mångfald och hållbar utveckling i innehållet i sina bilder och i sitt sätt att arbeta.	Eleven beaktar målmedvetet perspektiv på kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och innehållet och i sitt sätt att arbeta.

						Hen berättar om sina åsikter i sina bilder.	Hen motiverar sina åsikter och lösningar.
--	--	--	--	--	--	---	---

UTKAST

Slöjd

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M1 stärka elevens intresse för arbete med händerna samt väcka elevens nyfikenhet för kreativt, experimentellt och lokalt förankrat slöjdarbete	I1–I6			<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
M2 handleda eleven att lära sig gestalta, behärska och dokumentera en slöjdprocess i sin helhet	I1–I6	Eleven genomför en hel slöjdprocess, som omfattar planering och framställning av ett eget arbete samt utvärdering under arbetet. Eleven dokumenterar processen.	Förmåga att planera och genomföra sitt arbete samt utvärdera och dokumentera processen	Eleven känner till slöjdprocessens delar. Eleven genomför någon del av slöjdprocessen under konkret handledning av läraren och dokumenterar den.	Eleven genomför slöjdprocessens centrala delar under lärarens handledning. Eleven dokumenterar slöjdprocessens skeden.	Eleven genomför en hel slöjdprocess och dokumenterar dess olika skeden.	Eleven genomför en hel slöjdprocess självständigt enligt anvisningar och dokumenterar slöjdprocessens skeden. Eleven reflekterar över sitt arbete.

M3 handleda eleven att på egen hand eller tillsammans med andra planera och framställa en slöjdprodukt eller ett alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar	11–14	Eleven planerar och framställer ensam eller i en grupp en slöjdprodukt eller ett alster där motiverade estetiska och tekniska lösningar förverkligas.	Förmåga att tillverka en produkt eller ett alster	Eleven planerar eller framställer en produkt eller ett alster under konkret handledning av läraren.	Eleven framställer en produkt eller ett alster som baserar sig på en egen eller gemensam plan under handledning av läraren.	Eleven framställer en produkt eller ett alster som baserar sig på en egen eller gemensam plan, där estetik och funktion har beaktats.	Eleven framställer en produkt eller ett alster som baserar sig på en egen eller gemensam plan. Eleven kan bedöma och motivera produktens estetiska och funktionella egenskaper.
M4 handleda eleven att bli bekant med olika termer, använda många olika material samt kunna bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt	13, 15	Eleven använder slöjdrelaterade begrepp och känner till olika slöjdmaterial. Eleven bearbetar olika material på ändamålsenliga sätt och väljer tillverkningstekniker som lämpar sig för dem.	Förmåga att välja, kombinera och använda material och tillverkningstekniker som används inom slöjden	Eleven känner till några slöjdverktyg, material och tillverkningstekniker under konkret handledning av läraren.	Eleven känner till slöjdrelaterade begrepp och använder redskap, material och tillverkningstekniker för slöjd under handledning av läraren.	Eleven väljer, kombinerar och använder olika material och tillverkningstekniker på ändamålsenliga sätt. Eleven känner till och kan använda slöjdrelaterade begrepp.	Eleven väljer, kombinerar och använder olika material och tillverkningstekniker uppfinningsrikt samt tillämpar dem på ändamålsenliga sätt. Eleven använder slöjdrelaterade begrepp på ett mångsidigt sätt.
M5 uppmuntra eleven att arbeta långsiktigt, ansvarsfullt och med hänsyn till	11–15	Eleven agerar långsiktigt och ansvarsfullt.	Arbetsfärdigheter	Eleven övar på långsiktigt och säkert arbete under konkret handledning av läraren.	Eleven arbetar långsiktigt, ansvarsfullt och säkert under handledning av läraren.	Eleven tar ansvar för sitt arbete och agerar långsiktigt och målmedvetet.	Eleven arbetar ansvarsfullt, långsiktigt och målmedvetet.

trygghet och säkerhet samt att lära eleven att välja och använda ändamålsenliga redskap		Eleven arbetar enligt säkerhetsanvisningarna. Eleven väljer och använder redskap som lämpar sig för arbetet.		Eleven väljer och använder redskap under konkret handledning av läraren.	Eleven övar på målmedvetet arbete. Eleven känner till funktionsprinciperna för de arbetsredskap och apparater som används i slöjden samt kan använda dem under handledning av läraren.	Eleven känner till funktionsprinciperna för de arbetsredskap och apparater som används i slöjden samt kan använda dem på ett säkert och ändamålsenligt sätt.	Eleven beaktar säkerheten i sitt arbete. Eleven känner till funktionsprinciperna för de arbetsredskap och apparater som används i slöjden samt väljer de som är mest ändamålsenliga.
M6 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen	I1, I2, I6	Eleven använder digitala verktyg för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen.	Förmåga att använda digitala verktyg i det egna arbetet	Eleven använder digitala verktyg under något skede av slöjdprocessen under konkret handledning av läraren.	Eleven använder digitala verktyg under handledning av läraren för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen.	Eleven använder digitala verktyg enligt anvisningar för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen.	Eleven väljer och motiverar lämpliga digitala verktyg för olika skeden i sin slöjdprocess.
M7 handleda eleven att utvärdera, uppskatta och granska både sin egen och de andras slöjdprocess på ett interaktivt sätt	I6	Eleven uppskattar sitt eget och andras arbete. Eleven utvärderar sin egen slöjdprocess och ändrar.	Förmåga att utvärdera sitt eget och andras arbete samt förmåga att ge kamratrespons	Eleven övar på att utvärdera sitt eget arbete under konkret handledning av läraren.	Eleven deltar i utvärdering av det egna arbetet samt i att ge kamratrespons under handledning av läraren.	Eleven deltar på ett konstruktivt sätt i utvärdering av det egna arbetet. Eleven deltar på ett konstruktivt	Eleven utvärderar på ett konstruktivt sätt sitt eget arbete. Eleven ger konstruktiv kamratrespons.

		vid behov på sitt arbete. Eleven ger kamrat-respons på slöjd-processen.				sätt i att ge kamrat-respons.	
M8 uppmana eleven att börja granska olika konsumtionsvanor och produktionssätt kritiskt	I1-I3, I5	Eleven granskar konsumtionsvanor och produktionssätt kritiskt. Eleven framställer sina produkter på ett materialekonomiskt sätt.	Förmåga att reflektera över olika konsumtionsvanor och produktionssätt	Eleven väljer och använder material ekonomiskt under konkret handledning av läraren.	Eleven reflekterar över konsumtionsvanor och produktionssätt under handledning av läraren. Eleven väljer och använder material ekonomiskt under handledning av läraren.	Eleven kan berätta hur konsumtionsvanor och produktionssätt påverkar produktens livscykel. Eleven framställer sina produkter på ett materialekonomiskt sätt.	Eleven granskar kritiskt produktionsätten för olika material och deras inverkan på produktens livslängd. Eleven framställer sina produkter på ett materialekonomiskt sätt och motiverar sina val.

Gymnastik

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Fysisk funktionsförmåga							
M1 uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva på olika gymnastikuppgifter och att träna enligt bästa förmåga.	I1	Eleven är fysiskt aktiv, prövar på olika gymnastikformer och tränar aktivt.	Fysisk aktivitet och att vilja att försöka	Eleven agerar sporadiskt och endast till vissa delar under gymnastiklektionerna.	Eleven agerar under gymnastiklektionerna och prövar på olika gymnastikformer.	Eleven deltar vanligtvis aktivt i verksamheten under gymnastiklektionerna och prövar och tränar olika gymnastikformer.	Eleven deltar aktivt i aktiviteterna under gymnastiklektionerna och tränar på de gymnastikformer som undervisas.
M2 handleda eleven att träna sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer.	I1	Eleven iakttar sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och väljer ändamålsenliga lösningar i förhållande till det omgivande utrymmet samt den tillgängliga tiden och kraften.	Förmåga att välja lösningar i olika gymnastiksituationer	Eleven kan uttrycka sina iakttagelser och under handledning utnyttja dem i sin egen aktivitet.	Eleven kan uttrycka sina iakttagelser och utnyttja dem i sin egen aktivitet.	Eleven väljer oftast ändamålsenliga lösningar i olika gymnastiksituationer, såsom i lekar och spel.	Eleven anpassar sin fysiska aktivitet enligt sina iakttagelser.

M3 handleda eleven att både stärka och anpassa sin balans- och rörelseförmåga på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, under olika årstider och i olika situationer	I1	Eleven utvecklar sin balans- och rörelseförmåga i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (balans- och rörelsefärdigheter) i olika gymnastikformer	Eleven kan använda och kombinera balans- och rörelsefärdigheter i några gymnastikformer som undervisats	Eleven kan använda och kombinera balans- och rörelsefärdigheter i de flesta gymnastikformer som undervisats	Eleven kan balansera och röra sig i olika lärmiljöer.	Eleven använder, kombinerar och tillämpar balans- och rörelsefärdigheter i de gymnastikformer som undervisats
M4 handleda eleven att både stärka och anpassa sin förmåga att hantera redskap på ett mångsidigt sätt genom att använda olika redskap i olika lärmiljöer, under olika årstider och i olika situationer	I1	Eleven utvecklar sin förmåga att hantera redskap i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (förmåga att hantera redskap) i olika gymnastikformer	Eleven kan använda sina färdigheter att använda redskap i några gymnastikformer som undervisats	Eleven kan använda och kombinera sina färdigheter att hantera redskap i de flesta gymnastikformer som undervisats	Eleven kan hantera olika redskap i olika lärmiljöer.	Eleven använder, kombinerar och tillämpar sina färdigheter att hantera redskap i de gymnastikformer som undervisats
M5 uppmuntra och vägleda eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla sina fysiska egenskaper: snabbhet,	I1	Eleven lär sig att utvärdera och utveckla sina fysiska egenskaper.	Förmåga att utvärdera, upprätthålla och utveckla fysiska egenskaper.	Eleven kan under handledning träna sina fysiska egenskaper.	Eleven kan berätta hur man kan mäta fysiska egenskaper och kan träna några av sina fysiska egenskaper.	Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper och träna snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka.	Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper, ställa upp egna mål och utveckla sina fysiska egenskaper.

rörlighet, uthållighet och styrka							
M6 lära ut simkun- nighet så att ele- ven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet	I1	Eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet.	Simkunnighet och förmåga att rädda sig ur vattnet	Eleven kan simma 10 m.	Eleven kan simma 50 m och hoppa ner i vatten med simdjup.	Eleven har grund- läggande simkun- nighet (kan simma 50 me- ter på två samsätt och dyka 5 meter under ytan).	Eleven kan simma 100 meter på två simsätt och rädda sig ur vattnet.
M7 handleda ele- ven att agera tryggt och sakligt under gymnastik- lektionerna.	I1	Eleven agerar på ett tryggt och sak- ligt sätt under lekt- ionerna.	Trygg aktivitet un- der gymnastiklekt- ionerna	Eleven kan ut- trycka hur man agerar på ett tryggt sätt samt agerar och utrus- tar sig vanligtvis enligt instruktion- erna.	Eleven förstår risk- faktorer som hör samman med sä- kerheten och strä- var efter att agera på ett tryggt och sakligt sätt.	Eleven kan ta i be- aktande eventu- ella riskfyllda situ- ationer under gymnastiklektion- erna samt strävar efter att agera på ett tryggt och sak- ligt sätt.	Eleven agerar på ett tryggt och sak- ligt sätt samt främ- jar tryggheten och säkerheten under gymnastiklektion- erna.
Social funktionsförmåga							
M8 handleda ele- ven att samarbeta med alla andra och reglera sina hand- lingar och känslou- tryck i	I2	Eleven arbetar till- sammans med alla och kan reglera sina handlingar och känsloutryck i	Emotionella och kommunikativa färdigheter samt arbetsfärdigheter	Eleven arbetar till- sammans med de hen själv valt och reglerar sina hand- lingar och känslor så att hen under	Eleven kan arbeta med alla och age- rar oftast på ge- mensamt överens- kommet sättet.	Eleven kan agera på gemensamt överenskommet sätt i olika gym- nastiksituationer.	Eleven arbetar till- sammans med alla samt främjar grup- pens aktiviteter och lärande.

gymnastiksituationer med hänsyn till andra.		gymnastiksituationerna.		handledning kan arbeta tillsammans med andra i gymnastiksituationer.			
M9 handleda eleven att delta i aktiviteterna enligt principen om rent spel och bära ansvar för gemensamma aktiviteter.	12	Eleven följer principerna om rent spel och tar ansvar för gemensamma aktiviteter.	Förmåga att ta ansvar för gemensamma aktiviteter	Eleven kan berätta om principerna för rent spel och tar sporadiskt ansvar för gemensamma aktiviteter.	Eleven följer principerna för rent spel och ger de övriga arbetsro.	Eleven följer principerna för rent spel och visar att hen strävar efter att ta ansvar i gemensamma aktiviteter.	Eleven tar ansvar för och främjar de gemensamma aktiviteterna.
Psykisk funktionsförmåga							
M10 uppmuntra eleven att ta ansvar för sina handlingar och stärka sin förmåga att arbeta självständigt.	13	Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan arbeta självständigt.	Förmåga att arbeta självständigt	Eleven kan uttrycka hur man kan ta ansvar för sina egna handlingar, och tar ansvar under lärarens handledning	Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan tidvis arbeta självständigt.	Eleven kan vanligtvis arbeta ansvarsfullt och självständigt.	Eleven arbetar ansvarsfullt och självständigt.
M11 se till att eleven får tillräckligt med positiva upplevelser av sin egen kropp, av att kunna och av att	13					Påverkar inte bildandet av vitsordet. Eleven vägleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärdering.	

vara en del av ge- menskapen							
---------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

UTKAST

Huslig ekonomi

Mål för undervisningen i huslig ekonomi i årskurserna 3–6 är inte definierade i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014. Därför har målen för undervisningen och lärandet i huslig ekonomi med beaktande av åldersgruppen, definierats som stödmaterial. I stöd materialet har de mål för undervisningen och lärandet som definieras i grunderna i läroplanen för årskurserna 7–9 tillämpats.

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Praktiskt arbete							
M1 handleda eleven att planera aktivitetsbaserade uppgifter inom huslig ekonomi samt dela in sina egna och gemensamma aktiviteter i moment.	I1, I2	Eleven lär sig att planera aktivitetsbaserade uppgifter inom huslig ekonomi samt momentindela sina egna och gemensamma aktiviteter.	Uppställande av mål, indelning av uppgifter i delar/skeden, arbetsfärdigheter, genomförande av uppgifter	Eleven deltar i planeringen av uppgifter och agerar under handledning enligt modell.	Eleven planerar och genomför uppgifter enligt givna arbetsskeden.	Eleven uppfattar en gemensam arbetshelhet och planerar den aktivitet som hen ska utföra på egen hand och tillsammans med andra.	Eleven planerar sin aktivitet självständigt och motiverar sitt eget arbete och den gemensamma aktiviteten.
M2 handleda eleven att öva praktiska färdigheter som behövs i hushållet samt uppmuntra eleven att pröva på och tänka ut olika sätt	I1, I2	Eleven uppmuntras att öva på praktiska färdigheter och prövar på förevisade arbetssätt. Eleven prövar på och tänker ut olika	Praktiska färdigheter i genomförandet av grundläggande uppgifter i huslig ekonomi, kreativitet och estetik	Eleven övar under handledning på praktiska färdigheter enligt modell i arbetsuppgifter i huslig ekonomi.	Eleven övar praktiska färdigheter som hen lärt sig i olika arbetsuppgifter i huslig ekonomi.	Eleven utför praktiska färdigheter och förstår estetikens betydelse i det egna arbetet den egna aktiviteten i arbetsuppgifter i huslig ekonomi.	Eleven prövar frimodigt på olika sätt att agera och motiverar sin aktivitet i arbetsuppgifter i huslig ekonomi.

att agera, med hänsyn till estetik.		sätt att agera, med hänsyn till estetik.					
M3 handleda eleven att öva på att göra val i vardagen och uppmuntra till att använda råvaror, livsmedel, redskap eller apparater.	11, 12, 13	Eleven övar på att göra val och använda råvaror, material, redskap och teknologi i arbetsuppgifter i huslig ekonomi	Val och motiveringar till dem i aktiviteten	Eleven känner under handledning igen och använder givna råvaror och redskap arbetsuppgifter i huslig ekonomi.	Eleven använder olika råvaror och redskap i arbetsuppgifter i huslig ekonomi.	Eleven prövar frimodigt på olika valmöjligheter i arbetsuppgifter i huslig ekonomi.	Eleven motiverar sina val i arbetsuppgifter i huslig ekonomi.
M4 ge eleven tillfällen att öva på tidsanvändning. Uppmuntra eleven att ta ansvar för att lärmiljön i huslig ekonomi är prydlig och trivsamt.	11, 12	Eleven lär sig att schemalägga sin aktivitet samt ta ansvar för att lärmiljön i huslig ekonomi är prydlig och trivsamt.	Förmåga att upprätthålla ordningen och beakta den tillgängliga tiden.	Eleven håller sig under handledning inom den givna uppgiften och tidtabellen.	Eleven upprätthåller ordningen och beaktar den tillgängliga tiden.	Eleven agerar systematiskt i sitt arbete och motiverar sin tidsanvändning.	Eleven förutser arbetskedan och tidtabeller samt tar ansvar för att lärmiljön i huslig ekonomi är prydlig och trivsamt.
M5 handleda eleven att använda säkerhets- och skyddsutrustning samt i att öva på säkert och hygieniskt arbete i ett hushåll. Eleven	11, 12, 13	Eleven lär sig att använda ändamålsenlig säkerhets- och skyddsutrustning i hemmet samt identifiera olika risker i hemmet.	Förmåga att agera säkert och hållbart samt förståelse för värdet av renlighet och prydlighet	Eleven agerar hygieniskt och säkert under handledning.	Eleven agerar hygieniskt och säkert enligt en modell. Eleven kan nämna hushållsavfall.	Eleven arbetar säkert och hygieniskt. Eleven kan sortera några hushållsavfall.	Eleven förstår betydelsen av renlighet och prydlighet som förutsättningar för säkert arbete och hållbarhet.

instrueras till rutiner för hållbar konsumtion och till att öva dem.		Eleven bekantar sig med och övar på rutiner för hållbar konsumtion.					Eleven kan sortera hushållsavfall.
Samarbete och kommunikation							
M6 uppmuntra eleven att ta ansvar för stämningen i gruppen samt delta i planeringen och genomförandet av gemensamma arbetsuppgifter i huslig ekonomi	I1, I2, I3	Eleven lär sig att bemöta andra, lyssna och diskutera i gruppen samt ta ansvar för sin egen aktivitet och för atmosfären i gruppen.	Förmåga att bemöta, lyssna, samtala och hjälpa	Eleven deltar under handledning i den gemensamma diskussionen och planering.	Eleven deltar i den gemensamma diskussionen och bidrar till en god atmosfär.	Eleven hjälper och uppmuntrar andra i gemensamma planerings- och arbetssituationer.	Eleven tar ansvar för atmosfären i lärmiljön.
M7 aktivera eleven att ur perspektiven för olika rutiner och övergångskeden samt kulturell mångfald se, hur vardagen byggs upp	I1, I2, I3	Eleven lär sig identifiera olika etablerade vardagsrutiner i hem samt hur dagen byggs upp och får en rytm av olika övergångskeden.	Förmåga att uppfatta dagsrytmen. Förmåga att identifiera olika familjer och hemkulturer.	Eleven känner till och nämner hemmens och familjernas vardagsrutiner och rytmer.	Eleven kan beskriva dagsrytmen och övergångarna mellan olika skeden samt identifiera seder för vardag och fest.	Eleven identifierar olika familjers vanor och vet att det finns olika sätt att lyckas med vardagens rutiner.	Eleven förstår kulturernas mångfald och kan motivera olika sätt att tillbringa vardagen och fira högtider.

M8 handleda eleven att arbeta självständigt och i grupp samt tillsammans göra upp regler och överenskommelser för vardagens uppgifter i huslig ekonomi.	I1, I2	Eleven lär sig arbeta självständigt och som en del av en grupp i gemensamma arbetsuppgifter i huslig ekonomi. Eleven lär sig komma överens och fördela arbetsuppgifter.	Självständigt arbete och arbete i grupp	Eleven övar under handledning på att arbeta självständigt. Eleven deltar i gruppens arbete enligt givna instruktioner.	Eleven övar på att arbeta självständigt och parvis.	Eleven kan arbeta självständigt parvis samt deltar även i gruppens aktivitet på gemensamt överenskommet sätt.	Eleven arbetar med strävan efter självständighet samt kan arbeta parvis och i grupp.
M9 uppmuntra till att öva på situationbundna seder och bruk.	I1, I2, I3	Eleven kan agera hänsynsfullt och i enlighet med god sed i olika kommunikationssituationer.	Praktiskt agerande enligt seder och bruk samt enligt situationen.	Eleven känner igen olika situationer som anknyter till seder och bruk.	Eleven kan agera enligt modell i vardag och fest.	Eleven kan agera på det sätt som situationen kräver i vardag och fest.	Eleven kan uppföra sig hänsynsfullt och på det sätt som situationen kräver samt förstår sin egen roll i olika situationer i vardag och fest.
Informationshantering							
M10 handleda eleven att hämta tillförlitlig information i anknytning till hushållet.	I1, I2, I3	Eleven lär sig att identifiera tillförlitliga informationskällor i anknytning till huslig ekonomi.	Förmåga att hämta och använda information, multilitteracitet	Eleven kan under handledning söka information.	Eleven koncentrerar sig på att hämta och reflektera över information.	Eleven kan söka och hitta tillförlitliga informationskällor i anknytning till huslig ekonomi.	Eleven kan kritiskt granska informationskällor i anknytning till huslig ekonomi och identifiera olika försök till påverkan.

M11 handleda eleven att känna till och tolka anvisningar och symboler som anknyter till hushållet.	I1, I2, I3	Eleven lär sig känna igen centrala anvisningar och symboler som anknyter till vardagliga aktiviteter i hemmet och konsumentval.	Förmåga att identifiera anvisningar, tecken och symboler	Eleven känner igen miljömärken som anknyter till hushållet, skötsel- anvisningssymboler för textilier eller förpackningsmär- ningar för livsme- del.	Eleven beskriver märkenas och symbolernas an- vändningssyften.	Eleven kan tolka anvisningar och dra slutsatser uti- från dem.	Eleven kan granska anvisningar för hushållet kritiskt.
M12 handleda ele- ven till problem- lösning och kreati- vitet i olika situat- ioner och miljöer i hushållet	I1, I2, I3	Eleven lär sig an- vända kunskaper och färdigheter lösningsfokuserat och kreativt i situ- ationer i hushållet.	Förmåga att till- lämpa kunskaper och färdigheter	Eleven löser pro- blem under hand- ledning.	Eleven försöker självständigt lösa problem i varda- gen i hushållet.	Eleven försöker självständigt och tillsammans med andra lösa pro- blem i vardagen i hushållet.	Eleven försöker, prövar på och till- lämpar kunskaper och färdigheter i olika situationer, ensam eller till- sammans med andra.
M13 handleda ele- ven att reflektera över kopplingen mellan aktiviteten i vardagen ur per- spektiv av att dela samt rimlighet och ekonomi	I1, I2, I3	Eleven lär sig att förstå betydelsen av att dela, rimlig- het och ekonomi- planering. Eleven lär sig re- flektera över sina val med tanke på en hållbar livsstil.	Rimligt, ekono- miskt och hållbart agerande	Eleven agerar un- der handledning sparsamt och rim- ligt.	Eleven agerar sparsamt, rimligt och hållbart enligt givna anvisningar.	Eleven agerar rim- ligt, ekonomiskt och hållbart. Eleven reflekterar över sina egna val i hushållet med tanke på en håll- bar livsstil.	Eleven förstår vad att dela samt rim- lighet och ekonomi innebär ur per- spektiv av att vara ansvarsfull.

BILAGOR

Bilaga 1: Samiska som kompletterar den grundläggande utbildningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 uppmuntra eleven att kommunicera i olika situationer	I1	Eleven stärker sin förmåga att fungera i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att agera i olika kommunikationssituationer	Eleven kan under handledning agera i bekanta och vardagliga kommunikationssituationer.	Eleven kan med hjälp av modeller och stödfrågor agera i bekanta kommunikationssituationer.	Eleven kan agera i olika kommunikationssituationer.	Eleven kan agera konstruktivt i också i kommunikationssituationer som är nya för hen.
M2 uppmuntra eleven att använda olika uttrycksmedel i grupp- och kommunikationssituationer	I1	Eleven lär sig att använda olika uttrycksmedel också i grupp- och kommunikationssituationer	Förmåga att använda olika uttrycksmedel	Eleven kan lyssna på andra men deltar slumpmässigt i diskussionen.	Eleven kan under handledning använda olika språkliga uttrycksmedel när hen deltar i gruppdiskussioner.	Eleven kan, förutom att dra nytta av olika språkliga uttrycksmedel, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp.	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttrycks sätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.

						Eleven kan ta hänsyn till andra deltagare.	
M3 handleda eleven att utvärdera sin kommunikation samt att ta emot och ge respons	I1	Eleven lär sig att utvärdera sin kommunikation samt att ta emot och ge respons.	Förmåga att utvärdera sin kommunikation samt att ta emot och ge respons	Eleven kan nämna någon styrka och något utvecklingsområde hos sig själv som lärande.	Eleven kan beskriva sig själv som lärande och nämna någon styrka och något utvecklingsområde hos sig själv.	Eleven kan beskriva sina styrkor och utvecklingsområden som lärande. Eleven kan ge knapphändig respons.	Eleven kan realistiskt utvärdera sina egna utvecklingsområden som lärande. Eleven kan ta emot och använda respons på sitt eget agerande samt ge respons åt andra.
Att tolka texter							
M4 uppmuntra eleven att läsa självmant och använda texter på det egna språket utgående från sin språkfärdighet	I2	Eleven läser och använder samiska texter utgående från sin språkfärdighet.	Läsförmåga och förmåga att använda samiska texter	Eleven läser enkla texter.	Eleven läser olika texter eller textutdrag, men håller sig främst till bekanta textgenrer.	Eleven läser olika texter eller textutdrag.	Eleven läser mångsidigt olika texter.
M5 handleda eleven att vidareutveckla sina grundläggande	I2	Eleven vidareutvecklar sitt läsande och lär sig att använda	Förmåga att utveckla läsflyt och förståelse av	Eleven läser texter som är språkligt och strukturmässigt enkla.	Eleven läser rätt flytande texter som är språkligt och strukturmässigt enkla.	Eleven läser rätt flytande texter som är lämpliga för hens åder och ord- och	Eleven läser rätt flytande olika texter och behärskar

läsfärdigheter, sin läsförståelse samt vidga ord- och begreppsförrådet		grundläggande lässtrategier samt observera och utvärdera sitt eget läsande.	texter, vidga ord- och begreppsförrådet	Läsningen är långsam och knagglig.		begreppsförrådet är måttligt.	ord- och begreppsförrådet.
M6 handleda eleven att utnyttja sina läsfärdigheter och texter för att få upplevelser, söka och bedöma information samt att diskutera texter	12	Eleven lär sig att utnyttja sina läsfärdigheter och texter för att få upplevelser, söka och bedöma information samt att diskutera texter.	Förmåga att använda läsfärdigheter och texter	Eleven kan med hjälp av modeller och självständigt använda texter för att inhämta information. Eleven kan med hjälp av modeller uttrycka sambandet mellan texterna och egna erfarenheter.	Eleven kan använda enkla texter och övar på att diskutera utgående från texter med hjälp av modeller och stödfrågor.	Eleven kan använda sina läsfärdigheter och texter för att få upplevelser och för att söka och bedöma information samt diskutera texter utgående från egna erfarenheter.	Eleven kan diskutera olika texter och reflektera över sambandet mellan texterna och egna erfarenheter.
Att producera texter							
M7 hjälpa eleven att utveckla en positiv inställning till skrivande utgående från sin språkfärdighet	13	Eleven lär sig att utveckla en positiv inställning till skrivande och utgående från sin språkfärdighet.	Förmågan att uttrycka sig i textproduktion	Eleven kan med hjälp av stödfrågor och modeller producera enkla skriftliga och/eller muntliga texter.	Eleven kan med hjälp av stödfrågor och modeller producera enkla skriftliga och/eller muntliga texter och använda uttrycksätt som är bekanta för hen.	Eleven kan i någon mån använda olika uttrycksätt i sina texter.	Eleven kan skriftligt och muntligt producera texter med mångsidiga uttrycksätt som är lämpliga för situationen.

M8 uppmuntra eleven att öva och vidareutveckla sina grundläggande skrivfärdigheter och sin förmåga att producera texter	13	Eleven övar och vidareutvecklar sina grundläggande skrivfärdigheter och sin förmåga att producera texter.	Förmåga att behärska grundläggande skrivfärdigheter	Eleven kan med hjälp av modeller producera en enkel text. Eleven kan använda enkla strukturer och till största del till exempel skiljetecken vid meningsgränser och versaler.	Eleven kan producera en enkel text som är förståelig. Eleven följer till största del normerna för standardspråket och behärskar samiska bokstäver.	Eleven producerar text där budskapet till största del förmedlas lätt. Eleven kan producera text för hand eller med hjälp av digitala verktyg.	Eleven producerar text som är logisk uppbyggd och där budskapet förmedlas lätt.
M9 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att uttrycka tankar och upplevelser i faktatexter och skönlitterära texter	13	Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att uttrycka tankar och upplevelser i faktatexter och skönlitterära texter.	Förmåga att uttrycka tankar och upplevelser i texter	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.	Eleven kan under handledning producera enkla texter där hen uttrycker sina tankar och åsikter.	Eleven kan producera texter där hen uttrycker sina tankar och åsikter.	Eleven kan självständigt producera texter där hen uttrycker sina erfarenheter, tankar och åsikter.
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M10 hjälpa eleven att förstå språklig och kulturell identitet och att reflektera kring modersmålets betydelse	14	Eleven lär sig att förstå språklig och kulturell identitet och att reflektera kring modersmålets betydelse.	Förmåga att uppfatta språklig och kulturell identitet samt modersmålets betydelse	Eleven kan identifiera några språkliga och kulturella särdrag som ingår i den egna bakgrunden.	Eleven kan med hjälp av stödfrågor beskriva språkliga och kulturella särdrag i den egna identiteten.	Eleven kan beskriva språklig och kulturell identitet samt hur modersmålet används, dess särdrag och betydelse.	Eleven kan självständigt beskriva språklig och kulturell identitet samt modersmålets betydelse.

M11 handleda eleven att lära känna de centrala strukturerna i samiska och använda dem i sin framställning	14	Eleven lär känna de centrala strukturerna i samiska.	Kunskap om centrala strukturerna	Eleven kan med hjälp av stödfrågor och modeller använda enkla strukturer i samiska.	Eleven kan med hjälp av modeller använda centrala strukturer i samiska i enkla kommunikationssituationer.	Eleven kan med hjälp av modeller identifiera centrala strukturer i samiska och kan använda dem i bekanta kommunikationssituationer.	Eleven kan centrala strukturerna i samiska och använder dem också i nya kommunikationssituationer.
Att använda språket som stöd för allt lärande							
M12 handleda eleven att utnyttja sina kunskaper i samiska i allt lärande och att utveckla sitt språk inom olika vetenskapsgrenar	15	Eleven lär sig att utnyttja sina kunskaper i samiska i allt lärande och att utveckla sitt språk inom olika vetenskapsgrenar.	Förmåga att använda samiska i lärandet och att utveckla språket inom olika vetenskapsgrenar	Eleven kan under handledning i någon mån använda samiska i sitt lärande.	Eleven kan under handledning använda samiska i sitt lärande och med hjälp av modeller utveckla språket inom olika vetenskapsgrenar.	Eleven kan använda samiska i sitt lärande och under handledning utveckla språket inom olika vetenskapsgrenar.	Eleven kan på ett kreativt sätt använda samiska i allt sitt lärande och kan utveckla språket inom olika vetenskapsgrenar.
M13 ge eleven verktyg för att söka, begrunda och bedöma information på samiska samt stödja eleven att tillägna sig ett självstyrt sätt att studera samiska	15	Eleven lär sig att söka information på samiska och att på ett självstyrt sätt studera samiska.	Förmåga att söka information på samiska och självstyrda arbetssätt	Eleven kan med hjälp av modeller och stödfrågor i någon mån använda samiska i informationssökning.	Eleven kan med hjälp av modeller och stödfrågor använda samiska i informationssökning. Eleven kan med hjälp av modeller söka information i vanliga källor.	Eleven kan använda samiska i informationssökning och övar på att bedöma tillförlitligheten. Eleven känner i någon mån till källor på det egna språket.	Eleven kan självständigt söka efter information på samiska och övar på att välja källor, använda dem och bedöma tillförlitligheten. Eleven kan studera samiska också på ett självstyrt sätt.

Bilaga 2: Romani som kompletterar den grundläggande utbildningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 handleda eleven att delta i diskussioner och att värdesätta sitt uttrycksätt samt att ge och ta emot respons	11	Eleven stärker sin förmåga att diskutera samt ge och ta emot respons.	Förmåga att agera i olika kommunikationssituationer	Eleven kan under handledning agera i bekanta och vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan lyssna på andra men deltar i diskussionen slumpmässigt.	Eleven kan med hjälp av modeller och stödfrågor agera i bekanta kommunikationssituationer.	Eleven kan agera i olika kommunikationssituationer och kan ta hänsyn till andra samt ge och ta emot respons.	Eleven kan agera konstruktivt och på ett för situationen lämpligt sätt, också i kommunikationssituationer som är nya för hen
Att tolka texter							
M2 handleda eleven att undersöka olika typer av texter, att utveckla hör- och läsförståelsen samt att ge akt på skillnader	12	Eleven lär sig att använda texter på romska enligt sin egen språkfärdighet, utveckla hör- och läsförståelsen samt att ge akt på	Förmåga att läsa och använda romska texter	Eleven läser enkla texter.	Eleven läser olika texter eller textutdrag, men håller sig främst till bekanta textgenrer.	Eleven läser olika romska texter eller textutdrag. Eleven kan tolka enkla texter och gör iakttagelser	Eleven läser texter som är nya och olika för hen själv. Eleven kan tolka många olika texter och särskilja

mellan tal- och skriftspråk		skillnader mellan tal- och skriftspråk.				kring tal- och skriftspråk.	uttrycken för tal- och skriftspråk.
M3 uppmuntra eleven att läsa självmant och använda texter på det egna språket utgående från sin språkfärdighet	12	Eleven lär sig att söka efter romska texter och i de identifiera ord och begrepp som är nya för hen.	Förmåga att arbeta självstyrkt, vilja att läsa och tolka texter	Eleven kan enligt modell söka efter muntliga och skriftliga texter på romska. Eleven kan under handledning i en text identifiera ord och begrepp som är nya för hen.	Eleven kan under handledning söka efter muntliga och skriftliga texter på romska. Eleven kan i en text identifiera ord och begrepp som är nya för hen.	Eleven kan söka efter muntliga och skriftliga texter på romska. Eleven kan under handledning härleda betydelsen i ord och begrepp som är nya för hen.	Eleven kan aktivt och på ett självstyrkt sätt söka efter muntliga och skriftliga texter. Eleven kan härleda betydelsen i ord och begrepp som är nya för hen.
Att producera texter							
M4 uppmuntra eleven att utveckla sin skriftliga och muntliga framställning i romani	13	Eleven lär sig att utveckla sin skriftliga och muntliga framställning i romani.	Att behärska grunderna i muntlig och skriftlig framställning.	Eleven kan med hjälp av modeller producera en enkel text. Eleven kan använda enkla strukturer och till största del till exempel skiljetecken vid meningsgränser och versaler.	Eleven kan producera en enkel text som är förståelig. Eleven följer till största del normerna för standardspråket och behärskar romska bokstäver.	Eleven producerar text där budskapet till största del förmedlas lätt. Eleven kan producera text för hand eller med hjälp av digitala verktyg.	Eleven producerar text där budskapet förmedlas lätt.
M5 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att	13	Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att uttrycka	Förmåga att uttrycka tankar och upplevelser	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla	Eleven kan under handledning producera enkla	Eleven kan producera texter där hen	Eleven kan självständigt producera texter där hen

uttrycka tankar och upplevelser i enkla faktatexter och skönlitterära texter		tankar och upplevelser i faktatexter och skönlitterära texter.		berättande texter om ett för hen bekant ämne.	texter där hen uttrycker sina tankar och åsikter.	uttrycker sina tankar och åsikter.	uttrycker sina tankar och åsikter.
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M6 uppmuntra eleven att diskutera den romska kulturen, romernas historia och det romska språkets betydelse för gemenskapen	14	Eleven lär sig att förstå språklig och kulturell identitet samt att reflektera kring den romska gemenskapens betydelse.	Förmåga att utveckla kulturell medvetenheten	Eleven kan identifiera några språkliga och kulturella särdrag som ingår i den egna bakgrunden.	Eleven kan med hjälp av stödfrågor beskriva språkliga och kulturella särdrag i den egna identiteten.	Eleven kan med stöd diskutera den romska kulturen, romernas historia och betydelsen av det romska språket för den romska gemenskapen.	Eleven kan självständigt beskriva språklig och kulturell identitet samt det romska språkets betydelse för hen själv och gemenskapen.
M7 handleda eleven att granska det romska språkets viktigaste särdrag och att jämföra romani med svenska	14	Eleven lär sig att förstå skillnader och likheter mellan romani och svenska.	Förmåga att utveckla språklig medvetenheten.	Eleven kan med hjälp av stödfrågor och modeller identifiera några särdrag i romani.	Eleven kan under handledning identifiera centrala drag i romani.	Eleven kan identifiera centrala drag i romani och kan under handledning nämna de mest centrala likheterna och skillnaderna mellan romani och svenska.	Eleven kan självständigt och mångsidigt iakttä centrala drag i romani och kan jämföra dem med drag i svenskan.

Bilaga 3: Elevens eget modersmål som kompletterar den grundläggande utbildningen

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 uppmuntra eleven att kommunicera i olika situationer	I1	Eleven lär sig att agera i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att agera i olika kommunikationssituationer	Eleven kan agera slumpmässigt i bekanta och vardagliga kommunikationssituationer.	Eleven kan med hjälp av stödfrågor agera i vanliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera i vanliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera konstruktivt i kommunikationssituationer som också är nya för hen. Eleven tar initiativ i kommunikationssituationer.
M2 uppmuntra eleven att använda olika uttrycksmedel, även i grupp- och kommunikationssituationer	I1	Eleven lär sig att använda olika uttrycksmedel, även i grupp- och kommunikationssituationer	Förmåga att använda olika uttrycksmedel	Eleven kan lyssna på andra men deltar slumpmässigt i diskussionen.	Eleven kan med hjälp av modeller använda olika språkliga uttrycks sätt när hen deltar i gruppdiskussioner och kan i någon mån anpassa dem enligt situation.	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga uttryckssätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp. Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttrycks sätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.

						situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.	
M3 handleda eleven att utvärdera sin kommunikation samt att ta emot och ge respons	I1	Eleven att utvärdera sin kommunikation samt att ta emot och ge respons	Förmåga att utvärdera sin kommunikation samt att ta emot och ge respons	Eleven kan nämna någon styrka och något utvecklingsområde hos sig själv som lärande.	Eleven kan beskriva sig själv som lärande och nämna någon styrka och något utvecklingsområde hos sig själv. Eleven kan ta emot respons.	Eleven kan beskriva sina styrkor och utvecklingsområden som lärande. Eleven kan ge knapphändig respons.	Eleven kan realistiskt utvärdera sina kommunikativa färdigheter. Eleven kan ta emot och använda respons på sitt eget agerande samt ge respons åt andra.
Att tolka texter							
M4 uppmuntra eleven att läsa och använda texter på det egna språket utgående från sin språkfärdighet	I2	Eleven läser och använder texter på det egna språket utgående från sin språkfärdighet.	Förmåga att läsa och använda texter på det egna språket	Eleven läser enkla texter.	Eleven läser olika texter eller textutdrag, men håller sig främst till bekanta textgenrer.	Eleven läser olika texter eller textutdrag.	Eleven läser mångsidigt olika texter eller textutdrag.
M5 handleda eleven att vidareutveckla sina grundläggande läsfärdigheter, sin läsförståelse och sina lässtrategier	I2	Eleven vidareutvecklar sitt läsande och lär sig att använda grundläggande lässtrategier samt observera	Förmåga att utveckla grundläggande läsfärdighet samt förmågan att förstå texter och använda lässtrategier	Eleven läser texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Läsningen är långsam och knagglig.	Eleven läser rätt flytande texter som är språkligt och strukturmässigt enkla. Eleven kan använda någon enkel	Eleven läser flytande texter som är lämpliga med tanke på hans läsfärdighet.	Eleven läser flytande och noggrant texter som är lämpliga med tanke på hans läsfärdighet.

		och utvärdera sitt eget läsande.			grundläggande lässtrategi.	Eleven kan använda de vanligaste lässtrategierna.	Eleven kan använda lässtrategier ändamålsenligt.
M6 handleda eleven att utnyttja sina läsfärdigheter och texter för att få upplevelser, söka och bedöma information samt att diskutera texter	12	Eleven lär sig att utnyttja sina läsfärdigheter och texter för att få upplevelser, söka och bedöma information samt diskutera texter.	Läsförmåga samt förmåga att använda texter	Eleven kan utnyttja enkla texter och övar med hjälp av stödfrågor och modeller att diskutera utgående från dem.	Eleven kan med hjälp av modeller och självständigt utnyttja texter för att hämta information. Eleven kan med hjälp av modeller uttrycka sambandet mellan texterna och egna erfarenheter.	Eleven kan diskutera olika texter och reflektera över sambandet mellan texterna och egna erfarenheter.	Eleven kan diskutera olika texter och kan fråga, sammanfatta, kommentera och reflektera över sambandet mellan texterna och egna erfarenheter.
Att producera texter							
M7 hjälpa eleven att utveckla sitt uttryckssätt samt en positiv inställning till skrivande utgående från sin språkfärdighet	13	Eleven lär sig att utveckla sitt uttryckssätt samt en positiv inställning till skrivande utgående från sin språkfärdighet	Förmåga att uttrycka sig i texter	Eleven kan med hjälp av stödfrågor och modeller producera enkla skriftliga och/eller muntliga texter	Eleven kan med hjälp av modeller producera enkla skriftliga och/eller muntliga texter och använda uttryckssätt som är bekanta för hen.	Eleven kan producera också längre skriftliga och muntliga texter.	Eleven kan skriftligt och muntligt producera texter med mångsidiga uttryckssätt som är lämpliga för situationen.
M8 uppmuntra eleven att öva och vidareutveckla sina	13	Eleven övar och vidareutvecklar sina grundläggande	Förmåga att behärska	Eleven kan med hjälp av modeller producera en enkel text.	Eleven kan producera en enkel text som är förståelig.	Eleven producerar text där budskapet	Eleven producerar text som är logisk uppbyggd och där

grundläggande skrivfärdigheter och sin förmåga att producera texter		skrivfärdigheter samt sin förmåga att producera texter och behärskar skriftsystemet i sitt eget modersmål.	grundläggande skrivfärdigheter	Eleven kan använda enkla strukturer och till största del till exempel skiljetecken vid meningsgränser och versaler.	Eleven följer till största del normerna för standardspråket. Eleven övar på skriftsystemet i sitt eget modersmål.	till största del förmedlas lätt. Eleven kan producera text för hand eller med hjälp av digitala verktyg enligt skriftsystemet i sitt eget modersmål.	budskapet förmedlas lätt. Eleven behärskar skriftsystemet i sitt eget modersmål.
M9 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att uttrycka tankar och upplevelser i faktatexter och skönlitterära texter	13	Eleven lär sig att utveckla sin förmåga att uttrycka tankar och upplevelser i faktatexter och skönlitterära texter.	Förmåga att uttrycka tankar och upplevelser i olika typer av texter	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande och beskrivande texter om ett för hen bekant ämne.	Eleven kan med hjälp av modeller producera enkla texter där hen uttrycker sina tankar och åsikter.	Eleven kan producera texter där hen uttrycker sina tankar och åsikter.	Eleven kan självständigt producera texter där hen uttrycker sina erfarenheter, tankar och åsikter.
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M10 hjälpa eleven att förstå språklig och kulturell identitet och att reflektera kring modersmålets betydelse	14	Eleven lär sig att förstå språklig och kulturell identitet och att reflektera kring modersmålets betydelse.	Förmåga att förstå språklig och kulturell identitet och reflektera kring modersmålets betydelse	Eleven kan identifiera några språkliga och kulturella särdrag som ingår i den egna bakgrunden.	Eleven kan med hjälp av stödfrågor beskriva språkliga och kulturella särdrag i den egna identiteten.	Eleven kan beskriva språklig och kulturell identitet samt hur modersmålet används, dess särdrag och betydelse.	Eleven kan självständigt beskriva språklig och kulturell identitet samt modersmålets betydelse.
M11 handleda eleven att lära känna	14	Eleven lär känna de centrala	Kunskap om centrala strukturer	Eleven kan med hjälp av stödfrågor	Eleven kan med hjälp av modeller	Eleven kan med hjälp av modeller	Eleven kan centrala strukturer i

de centrala strukturerna i det egna modersmålet		strukturerna i det egna modersmålet.		och modeller använda enkla strukturer i det egna modersmålet.	använda centrala strukturer i det egna modersmålet i enkla kommunikationssituationer.	identifiera centrala strukturer i det egna modersmålet och kan använda dem i bekanta kommunikationssituationer.	det egna modersmålet och använder dem också i nya kommunikationssituationer.
---	--	--------------------------------------	--	---	---	---	--

Att använda språket som stöd för allt lärande

M12 handleda eleven att använda sina kunskaper i det egna modersmålet i allt lärande och att utveckla språket inom olika vetenskapsgrenar	15	Eleven lär sig att utnyttja sina kunskaper i det egna modersmålet i allt lärande och att utveckla sitt språk inom olika vetenskapsgrenar.	Förmåga att använda det egna modersmålet i lärandet och utveckla språket inom olika vetenskapsgrenar.	Eleven kan under handledning i någon mån använda det egna modersmålet i sitt lärande.	Eleven kan under handledning använda det egna modersmålet i sitt lärande och med hjälp av modeller utveckla språket inom olika vetenskapsgrenar.	Eleven kan använda det egna modersmålet i sitt lärande och kan undre handledning utveckla språket inom olika vetenskapsgrenar.	Eleven kan på ett kreativt sätt använda det egna modersmålet i allt sitt lärande och kan utveckla språket inom olika vetenskapsgrenar.
M13 ge eleven verktyg för att söka, begrunda och bedöma information på sitt eget språk samt stödja eleven att tillägna sig ett självstyrt sätt att studera sitt modersmål	15	Eleven lär sig att söka information på det egna modersmålet och att på ett självstyrt sätt studera det egna modersmålet.	Förmåga att söka information på det egna modersmålet och självstyrda arbetssätt	Eleven kan med hjälp av modeller och stödfrågor i någon mån använda det egna modersmålet i informationssökning.	Eleven kan med hjälp av modeller och stödfrågor använda det egna modersmålet i informationssökning. Eleven kan med hjälp av modeller söka information i vanliga källor.	Eleven kan söka information på det egna modersmålet och övar på att bedöma tillförlitligheten. Eleven känner i någon mån till källor på det egna språket.	Eleven kan självständigt söka efter information på det egna språket och övar på att välja källor, använda dem och bedöma tillförlitligheten. Eleven kan studera det egna

							modersmålet också på ett själv- styrt sätt.
--	--	--	--	--	--	--	---

UTKAST